

”Vi glömmer att lyssna på varandra”
En kritisk diskursanalys av tidningsdebatten om Jeppis
Pride i Österbottens Tidning

Nora Möller, 40193

Avhandling pro gradu i religionsvetenskap

Handledare: Marcus Moberg

Opponenter: Åsa Envall och Linda Lång

Fakulteten för humaniora, psykologi och teologi

Åbo Akademi

Våren 2021

**ÅBO AKADEMI – FAKULTETEN FÖR HUMANIORA, PSYKOLOGI OCH
TEOLOGI**

Abstrakt för avhandling pro gradu

Ämne: Religionsvetenskap	
Författare: Nora Möller	
Arbetets titel: ”Vi glömmer att lyssna på varandra”. En kritisk diskursanalys av tidningsdebatten om Jeppis Pride i Österbottens Tidning.	
Handledare: Marcus Moberg	
<p>De flesta i dag vet vad prideparader handlar om och det är ett synligt inslag i den finländska gatubilden under sommarmånaderna. År 2014 ordnades en prideparad i Jakobstad, Jeppis Pride, för första och till dags dato också enda gången. Den mediala uppmärksamheten blev enorm, vissa tyckte att det var ett fantastiskt initiativ medan andra ansåg att detta inte var acceptabelt. I denna avhandling undersöker jag vilka röster som hördes och hur dessa röster positionerade sig. Vilka argument användes för att föra fram den egna åsikten? Jag undersöker också vilken roll religion spelar och hur den geografiska platsen påverkade anordnandet och emottagandet av pride.</p> <p>Mitt material bestod av texter i Österbottens Tidning, främst insändare, som jag sedan analyserade utgående från Norman Faircloughs kritiska diskursanalys. Jag kunde sammanställa mitt material i fem olika diskurser: <i>Älska din nästa, Kärlek och acceptans, Omsorg och omtanke, Är Jeppis Pride en majoritetsfråga?</i> och <i>Utlevd homosexualitet</i>. I de flesta diskurser fanns det hänvisningar till Bibeln eller kristen tradition, men skribenterna använde sig av dessa hänvisningar på olika sätt. Både kristen identitet och sexuell identitet diskuteras och problematiseras. I materialet blev det också tydligt att personer i egenskap av journalister eller anställda av kyrkan innehade en särskild maktposition i fråga om vad som är möjligt att uttrycka.</p>	
Nyckelord: Bibeln, diskursanalys, homosexualitet, Jeppis Pride, makt, prideparader, identitet, socialkonstruktionism, värderingar, Österbottens Tidning	
Datum: 15.5.2021	Sidoantal: 95
Abstraktet godkänt som mognadsprov:	

Innehållsförteckning

1 Inledning	1
1.1 Syfte.....	2
1.2 Material	3
2 Teori och metod	6
2.1 Socialkonstruktionism	6
2.2 Identitet.....	7
2.3 Socialkonstruktionism och sexualitet.....	9
2.3.1 Den heterosexuella matrisen.....	12
2.3.2 Essentialism och konstruktionism	12
2.3.3 Michel Foucault: sexualitet, makt och diskurser	14
2.4 Diskursanalys	17
3 Bakgrund och historia	23
3.1 Begreppet homosexualitet	23
3.2 Homosexualitet och den kristna kyrkan	25
3.3 Pride: historisk översikt och kritik av fenomenet.....	26
3.4 Tidigare forskning	30
3.5 Religion och massmedia.....	32
4 Analys.....	35
4.1 Stadens röster	36
4.2 Diskurser	45
4.2.1 Älska din nästa.....	45
4.2.2 Kärlek och acceptans	51
4.2.3 Omsorg och omtanke.....	58
4.2.4 Är Jeppis Pride en majoritetsfråga?.....	64
4.2.5 Utlevd homosexualitet	71

5 Sammanfattning och diskussion.....	81
Käll- och litteraturförteckning	85
Materialförteckning.....	94

1 Inledning

I Jakobstad 25–26.7.2014 ordnades en prideparad, Jeppis Pride (ÖT 5.7.2015). Evenemanget började som ett skämt, under ett cafébesök slängde en av kärntruppens arrangörer ur sig förslaget att ordna pride i Jakobstad och de skämtade om det hela en god stund. En av arrangörerna sade efteråt att hela idén kändes absurd. Idén kastades ändå ut på Facebook och den positiva responsen var överväldigande. När Jeppis Pride sedan förverkligades var det cirka 2000 personer som deltog i prideparaden, en siffra mycket högre än arrangörerna hade förväntat sig (ÖT 5.7.2015). När det kungjordes att det skulle bli en prideparad i Österbotten, dessutom samtidigt som det stora sommarevenemanget Jakobs dagar, började tidningsdebatterna gå heta. Jakobs dagar består bland annat av marknader och kulturprogram och är ytterst välbesökt av hela Jakobstadsregionen (Finn Jakobstad, hämtad 15.12.2020).

Vid en första anblick verkade många skribenter förhålla sig negativt till evenemanget, men vid en närmare granskning visade det sig att det inte var hela sanningen. Prideevenemang överlag uppmärksammas i media och väcker ofta reaktioner, men Jeppis Pride väckte ännu starkare diskussioner än det annars brukar föras. Just detta pride är nära förknippat med föreställningar och erfarenheter av Österbotten och hur religion påverkar attityder om och bemötande av sexuella minoriteter på ett annat sätt än vad som gäller för pride i exempelvis Helsingfors eller Åbo. Av den orsaken ansåg jag att det var motiverat att undersöka just Jeppis Pride som på så sätt skiljde sig från massan.

Pride kan betyda olika för olika människor, men utgångspunkten för de flesta som planerar dessa evenemang är att fokusera på att öka synligheten för och visa bekräftelse och acceptans av hbtqi+-personer¹. Att ta över gatorna med prideparaden är ett sätt att förvandla dem till ett utrymme för motstånd mot heteronormativiteten, om så bara för en dag. Genom att visa ömhetsbetygelser mot någon av samma kön och

---

¹ Hbtqi+ är en förkortning av homo, bi, trans, interkönad, queer och asexuell. Plusset visar att förkortningen också kan omfatta andra identiteter eller läggningar (Regnbågsankan, 2018). Akronymen har ursprungligen i svenskan bestått av hbt, men allt eftersom frågor om sexualitet och kön har diskuterats i en större utsträckning har fler bokstäver hittat sin väg in i akronymen. Det finns ingen absolut enighet i frågan utan många varianter används.

leka med könsroller och könsmarkörer kan deltagarna göra uppror mot heterosexualitetens normer. I glädjeyran och feststämningen finns det också politik, pride kan vara protestmarsch eller familjefest, eller båda. I och med att prideparader har uppstått som en form av protestmarscher så har den tydliga konsumtionkulturen i paraderna och festligheterna blivit särskilt omdiskuterad. De glädjefyllda evenemangen är således inte friade från kritik utan bland annat försäljningen av olika prideprodukter och den allmänna kommersialiseringen har gjort att både queera och icke-queera har höjt sina röster (Bruce, 2016: 5–6).

1.1 Syfte

Syftet med denna avhandling är att utifrån insändare och övriga nyhetstexter i Österbottens Tidning (ÖT) utreda hur diskussionerna om Jeppis Pride såg ut och vems röster som hördes. Jag undersöker hur religion, i det här fallet kristendom, syns och används i debatterna och hur religion används i texterna. Diskussionen om Jeppis Pride tog sig ofta uttryck som en motsättning mellan den gruppering som tyckte att det var bra att det skulle ordnas en prideparad och en annan gruppering som inte ville att detta evenemang skulle ordnas. Argumenten som framförs grundar sig ofta på skribentens eller den intervjuades åsikter om homosexualitet vilket gör att debatten delvis handlar om homosexualitet på ett mer allmänt plan. Bibeln blir då ett nästan självklart inslag i en del av debatten men det är inte enda sättet som religion framkommer på.

Utöver att undersöka hur religion syns och används i debatten undersöker jag vilken roll som identitet och identitetskonstruktion har i diskussionerna. Till identitetskonstruktionerna räknar jag med tre huvudsakliga aspekter som bidrar till identitetskapandet. 1. Religiös identitet och uppfattningar om vem som är kristen och vad som gör en person kristen. 2. Staden Jakobstad och hur platsen samt föreställningar om Österbotten spelar in. 3. Identifiering med hbtqiqa+. Till identitetskonstruktionerna hör också det mer allmänt formulerade syftet om vilka röster som hörs, vem som representerar en viss åsikt och vilka åsikter som finns representerade.

Eftersom jag använder mig av diskursanalys som analysmetod placerar jag också in diskussionerna om Jeppis Pride i ett större sammanhang. Därmed behandlar jag i

korthet de samhällsströmningar eller samhälleliga fenomen som syns i debatterna. Skribenterna är del av samhället vilket syns i textproduktionen. Dels blir skribenterna själva påverkade av andra människor, texter och idéer och dels påverkar skribenterna i sin tur andra människor och deras idéer och texter.

Redan på förhand visste jag att religion är ofta återkommande i materialet om Jeppis Pride. I denna avhandling ska religion förstås som kristendom. Eftersom vi talar om Finland utgår jag ifrån en evangelisk-luthersk syn men det är värt att ha i bakhuvudet att det i Österbotten finns en uppsjö av olika frikyrkor. Det är dock inte viktigt att veta exakt vilken typ av livs- eller trosåskådning som skribenterna bekänner sig till, men för analysens skull är det relevant att ge en viss förståelse för kontexten. I min analys undersöker jag hur religion används och konstrueras i texterna.

1.2 Material

Österbottens Tidning är en regionaltidning för svenska Österbotten och är politiskt obunden. ÖT grundades år 2008 när Jakobstads Tidning (Jakobstad) och Österbottningen (Karleby) slogs ihop. Numera hör ÖT tillsammans med Vasabladet och Syd-Österbotten till mediahuset HSS Media. På ÖT:s webbsida kan man läsa lokalnyheter för Jakobstad, Karleby, Kronoby, Larsmo, Nykarleby och Pedersöre. ÖT utkommer sex dagar i veckan, tisdag till söndag, och har en upplaga på 10 132 (HSS Media, hämtad 19.4.2021; Nationalencyklopedin, 2021f). För närvarande fungerar Ann-Sofi Berger som ansvarig utgivare för ÖT och biträdande chefredaktör för HSS Media. Hon tillträdde posten i september 2019 (Mattfolk, 2019). Före henne innehade Kenneth Myntti posten åren 2016–2019 (Sirén, 2016). Innan dess fungerade Sonja Finholm som chefredaktör under ett års tid (Hedman, 2015). Hennes företrädare Margareta Björklund satt på posten mellan åren 2011–2015 (Vikman, 2015). Mitt material sträcker sig över en längre tidsperiod och flera chefredaktörer har hunnit verka under den tiden. Jag har inte kunnat utläsa någon större förändring i ÖT:s linjedragningar på grund av chefredaktörsbyte.

Jag har tagit mitt material från Österbottens Tidnings elektroniska tidningsarkiv. För att få tillgång till arkivet behöver man vara prenumerant, men tack vare att jag behövde

materialet för denna avhandling fick jag också utan prenumeration tillgång till arkivet när jag kontaktade ÖT. I arkivet använde jag sökorden ”Jeppis Pride” under tidsspannet 1.1.2013–31.12.2019, det var så långt som man kunde komma i arkivet. Till detta har jag gjort ett tillägg på två texter från januari 2020 som hittades på ÖT:s webbplats men som inte ännu hade arkiverats i tidningsarkivet när jag genomförde mina materialsökningar. Sökmotorns resultat var detsamma oberoende användningen av små eller stora bokstäver.

Jag provade med vissa andra sökord för att kontrollera att jag kunde utnyttja det material som bäst passade för denna avhandling. Ordet ”pride” var alltför brett och gav 418 träffar. ”Prideparad” var lite mer hanterligt med 98 träffar men i och med att det efter Jeppis Pride har ordnats andra prideparader i Österbotten gav sökningen för många träffar som inte berörde Jeppis Pride utan någon annan prideparad. Eftersom jag gör avhandlingen explicit utgående från Jeppis Pride valde jag därför det som sökord för att kunna hålla mig så nära materialet som möjligt. Jeppis Pride hölls 25–26.7. 2014 men planeringen började år 2013 och därför tog jag för enkelhetens skull med hela år 2013 för att få med tidningsmaterial också från planeringsskedet.

Debatterna hade varit intensiva långt innan själva evenemanget gick av stapeln. Min sökning gav 129 träffar och jag gick manuellt igenom alla tidningar för att se vilka av texterna som var av intresse för denna avhandling. Av dem valde jag ut 82 tidningstexter i första sällningen. De texter som i första sällningen föll bort var i första hand dubletter eller träffar som inte hade något relevant innehåll för studiens syfte, till exempel reklam för Jakobs dagar där Jeppis Pride ingick eller tv-tablåer som av någon orsak rätt ofta dök upp. Ur materialet använde jag sist och slutligen 51 stycken texter, varav 28 insändare, för denna avhandling. I första sällningen behöll jag texter som jag var osäker på om jag skulle kunna använda, till exempelvis texter om pride i andra österbottniska städer eller konstprojekt i Österbotten med pridetema. Dessa föll sedan ganska naturligt bort när jag avgränsade mig mer. Jag behövde inte aktivt välja bort texter från första sällningen utan när jag arbetade med analysen och mitt material föll det sig sedan så att jag kunde använda 51 stycken av texterna från första sällningen.

I och med att jag gick igenom tidningarna manuellt har jag fått en bra överblick över diskussionerna eftersom jag har läst texter som inte nödvändigtvis innehöll orden

Jeppis Pride men ändå relaterade till diskussionerna som fördes. I arbetet noterade jag att vissa insändarskribenter ofta förekom och det kunde ibland bli långa samtalskedjor mellan två eller tre deltagare men jag har aktivt strävat efter att inte ta med samma skribents texter många gånger. Jag övervägde att inte använda skribenternas namn i min analys för att kunna fokusera mer på vad de sade än vem de potentiellt kunde tänkas vara, Svenskfinland är trots allt litet, men eftersom alla ändå har skrivit insändaren eller figurerar i texten under eget namn och vem som helst ändå kan ta reda på det så kändes det onödigt och skulle endast ha gjort avhandlingen mindre läsarvänlig. Efter käll- och litteraturförteckningen finns en sammanställning över materialet.

2 Teori och metod

I detta kapitel presenterar jag socialkonstruktionism som teoretiskt ramverk och diskursanalys som verktyg. Hit hör även den kritik som har riktats mot dem. Jag går närmare in på Norman Faircloughs kritiska diskursanalys eftersom det är enligt hans modell jag utför min analys. Jag lägger särskilt fokus på mänsklig sexualitet och dess plats inom socialkonstruktionismen och hur sexualitet, kön och makt är nära sammankopplade. Michel Foucaults syn på kunskap och diskurser har haft en stark påverkan på diskursanalys och jag går därför igenom hans tankar i detta kapitel.

2.1 Socialkonstruktionism

Ett av de största, om inte det största, teoretiska underlaget för diskursanalys är socialkonstruktionismen. Jag använder mig i första hand av Vivien Burrs arbete om socialkonstruktionism. Det finns många socialkonstruktionistiska angreppssätt men alla delar fyra grundläggande premisser (Burr, 2003: 2–5; Winther Jørgensen & Phillips, 2000: 11–12).

1. Ha en kritisk inställning till kunskap som uppfattas som självklar. Människans uppfattning om världen baserad på observation kan inte ses som objektiv sanning. Människans kunskap och världsbild är inte en spegling av världen såsom den "är" utan det är en produkt av sättet som hon kategoriserar världen på. Uppdelningen av människor i kategorierna man och kvinna kan verka "naturligt" och endast som en spegling av andra arter i naturen, men lika väl kunde människor delas upp i exempelvis kategorierna långa och korta personer.
2. Historisk och kulturell specificitet. Människans syn på kunskap om världen är starkt historiskt och kulturellt betingad. Därför är en individs världsbild och identitet föränderliga, och kunde ha varit helt annorlunda om hon skulle ha fötts i exempelvis en annan världsdel. Hennes handlande bidrar också till att forma, både genom att förändra och bevara, den sociala världen där bland annat kunskap, identiteter och sociala relationer ingår. Detta är ett antiessentialistiskt

synsätt, den sociala världen är inte förutbestämd eller baserad på yttre förhållanden. En människa har inte inre essenser eller en form av ”äka” eller stabila karaktäristika.

3. Kunskap upprätthålls av sociala processer. Kunskap skapas i sociala interaktioner mellan människor. Det är små, dagliga interaktioner som skapar den väv som bestämmer vad en människa uppfattar som kunskap och därför ses språk som en speciellt viktig komponent. Gemensamma sanningar byggs upp i dessa interaktioner men samtidigt försiggår en kamp om vad som är sant eller falskt.
4. Det finns ett samband mellan kunskap och social handling. I en viss världsbild ses en del handlingar som naturliga medan andra ses som otänkbara. Olika världsbilder leder således till olika sociala handlingar, vissa mönster uppmuntras medan andra exkluderas. Det leder i sin tur till ett nära samband med maktförhållanden eftersom en viss världsbild ger möjligheter för en viss kunskap att verka vilket i sin tur medför konsekvenser för vad som är möjligt att göra för vissa till skillnad från andra, och hur man behandlar andra människor.

Avslutningsvis har det riktats viss kritik mot socialkonstruktionismen i och med att om all kunskap och alla sociala identiteter är kontingenta och föränderliga så skulle allt tvång och all regelbundenhet i det sociala livet upplösas. Winther Jørgensen & Phillips (2000: 12) menar ändå att det är en karikerad bild av socialkonstruktionismen, även om kunskap och identiteter i princip är kontingenta så är det i konkreta situationer ganska låsta eftersom det finns ramar som begränsar vilka kunskapsutsagor som accepteras som meningsfulla och vilka identiteter en individ kan anta i den situationen.

2.2 Identitet

Vivien Burr diskuterar socialkonstruktionism och sexualitet med avstamp i identitet. Den extrema ändan av socialkonstruktionism dikterar att allt som människor tänker på eller talar om, inklusive oss själva, konstrueras genom språk och därmed också genom diskurser. Ingenting har en essens eller står utanför diskursordningen, allting finns innanför den. Diskurserna ger en referensram och mening till allting.

Socialkonstruktionismen fråntar därmed människan hennes personlighet, attityder och motivation, dessa finns endast innanför ramarna av diskurser. Istället för att tala om personlighet menar Burr att socialkonstruktionister gärna använder konceptet ”identitet” som ett mer meningsfullt verktyg. När man identifierar något, exempelvis en växt, så ger man den en identitet. Det betyder inte att växten skulle ha vissa inneboende särdrag, utan att personen som identifierar växten är den aktiva agenten och gör så på grund av sina syften snarare än på grund av föremålets natur. För en person som är ointresserad av naturen kanske det bara är en växt, vilken som helst, medan det för en trädgårdsmästare är relevant att identifiera växten som ogräs eller blomma. För en orolig förälder kan det däremot vara viktigare att identifiera växten som ätbar eller oätlig (Burr, 2003: 105–106).

En människas identitet konstrueras av de diskurser som är kulturellt tillgängliga för just den personen och sker i någon form av kommunikation med andra människor. Burr (2003: 106–107) skriver att en persons identitet är en väv av många olika trådar, till exempel ålder, klass, etnicitet, kön och sexuell läggning. Varje enskild komponent konstrueras utgående från de diskurser som är tillgängliga för personen. Exempelvis ålder förknippas med många olika diskurser. Hög ålder kan kopplas till en diskurs om kroppslig funktionsnedsättning, men också vishet och lugn. Ungdom hör oftare ihop med diskurser om progressivitet och förändring, men också identitetsformande, till och med kris och icke-konformativitet. När diskurserna för de olika komponenterna förs samman uppstår vitt skilda identiteter. Diskursen om ungdom kommer att synas på olika sätt i en mörkhyad och arbetslös man jämfört med en vit kvinna som studerar.

Utgående från feministisk teoribildning skulle detta benämnas intersektionalitet. I frågor där intersektionalitet diskuteras finns också identitetsbegreppet nära till hands. Patricia Hill Collins och Sirma Bilge diskuterar i sitt verk *Intersectionality* (2016: 11) begreppet och dess innebörd. Intersektionalitet är ett analytiskt verktyg som kan användas för att förstå och analysera komplexiteten i samhällen och mänsklig erfarenhet. Det sociala och politiska livet formas inte bara av en faktor utan av många. Maktstrukturer är ett nyckelbegrepp och med hjälp av intersektionalitet kan man undersöka de maktstrukturer som råder i ett samhälle. Det räcker inte med att fokusera på en faktor såsom kön eller klass för att förstå ojämlikhet och makt, utan man måste kunna se att många faktorer spelar in och formar (ojämlika) relationer mellan såväl

enskilda individer som individer och instanser. De faktorer som det oftast läggs extra vikt vid är klass, kön, etnicitet, medborgarskap, religion, sexuell läggning och funktionsvariation.

På 1960–1970-talen i USA fanns det flera sociala rörelser som kämpade för olika gruppers rättigheter. Fackförbundet kämpade för arbetarnas rättigheter och både antirasistiska och feministiska rörelser var stora. Var och en av rörelserna fokuserade dock på en aspekt: klass, ras eller kön. Kvinnliga afroamerikanska aktivister upplevde att de problem som de mötte inte kunde behandlas på ett bra sätt, de var både arbetare, mörkhyade och kvinnor. Dessa faktorer bildade tillsammans en helhet som möttes av sina egna utmaningar (Hill Collins & Bilge, 2016: 12). Detta ska inte ses som den absoluta grunden för intersektionalitet, men dess bakgrund och popularisering finns i den antirasistiska feminismen i USA.

Termens teoretisering brukar tillskrivas Kimberlé Williams Crenshaw som introducerade ordet år 1989 och vidareutvecklade det år 1991 (Carastathis, 2016: 2). Ett exempel som passar in i temat för denna avhandling är justitieministeriets rapport *Diskriminering på flera grunder bör kunna identifieras bättre* (2019). I rapporten pratas det bland annat om dubbelt minoritetsskap, en person som tillhörde en församling upplevde att hon i församlingssammanhang inte kunde vara öppen med sin homosexualitet medan hon i queera sammanhang inte vågade vara öppen med att hon arbetade för kyrkan (Justitieministeriet, 2019: 7). I just detta fall uppstår spänningen mellan två minoritetspositioner men exemplet illustrerar hur det sällan är bara en faktor som bidrar till utanförskap eller diskriminering.

2.3 Socialkonstruktionism och sexualitet

Burr menar att tack vare evolutionsbiologiska teorier säger sunt bondförnuft att en människas sexuella begär och beteende härstammar från människans inbyggda vilja till reproduktion, sexlust är med andra ord något givet. Män och kvinnor har olika funktion i reproduktionen och därför tolkas deras sexualitet(er) utifrån dessa olika roller. Män tillåts, eller uppmanas, att ha fler sexpartners eftersom deras inbyggda instinkter säger att det är på så sätt som de kan föra sina gener vidare. Kvinnor är

däremot mer selektiva med sina sexpartners eftersom det är en tung och tidskrävande process att föda barn, och kvinnor måste då försäkra sig om att mannen kommer att kunna bidra till att barnet har bästa möjliga fysiska förutsättningar. Dessa uppfattningar bidrar till att förstärka bilden av vad som är ”naturligt” och därmed normalt (normalt i betydelsen typiskt beteende) för kvinnor och män att eftertrakta. Ordet ”naturligt” har fått moraliska konnotationer, individen uppmanas att bete sig ”naturligt och normalt”, vilket i det här fallet betyder att penetrativt heterosexuellt samlag är det önskvärda och eftersträvansvärda (Burr, 2003: 41–42).

Den socialkonstruktionistiska synen på sexualitet är mer nyanserad. Människan är ytterst rådig och påhittig vad gäller sexuella praktiker och det är svårt att hävda att hon endast skulle ha sex för reproduktionens skull. En viss typ av sexuell praktik kan upplevas väldigt behaglig för någon medan den för någon annan kan vara närmast obehaglig. Det gäller även för vad som upplevs som erotiskt, någon kan uppleva att läder eller spets är ytterst erotisk, medan någon annan inte förstår glädjen i det. Den huvudsakliga poängen är att människan skapar mening eller ger betydelse till olika aspekter av hennes sexualitet.

Ifall man utgår ifrån att en människas sexualitet styrs av hennes naturgivna drift till reproduktion så blir celibat och homosexualitet exempel på anomalier som i så fall förblir obesvarade. Ser man på sexualitet som driven av viljan till meningsskapande snarare än biologi så frångår man dessa problem. För en person i celibat har sexets betydelse förminskats och personen upplever mening genom samhörighet med det lilla samhälle som hen tillhör. En kvinna med flera egna barn kanske funderar på heterosexualitetens betydelse i sitt liv och väljer istället en lesbisk livsstil eftersom hon tillskriver den mera mening och glädje (Burr, 2003: 42–43). Det betyder inte att majoriteten av queera personer upplever att de skulle kunna välja sin sexuella läggning, oftast tvärtom. Den diskussionen förs i kapitlet om konstruktionism och essentialism.

Burr skriver att de teorier som baserar sig på biologi och evolution, enligt Stainton-Rogers och Stainton-Rogers (2001), är ganska spekulativa och genom att de styr vad som är naturligt och normalt så är det dessa teorier och dess argument som bestämmer vilken typ av sexualitet som är tillåten. Burr landar i slutsatsen att sexualitet i själva

verket är en moralisk fråga och inte en biologisk sådan. Sexualitet är intimt kopplad till sociala och ekonomiska strukturer, makt är som alltid en dimension. Som exempel skriver hon att masturbation har setts som en sjukdom under de tider som fertilitet och reproduktion har varit avgörande för kapitalismens behov av mer arbetskraft. Sexuellt beteende har en direkt koppling till familjekonstellationer och antal barn, frågor som gång efter annan diskuteras och som i sin tur påverkar vem som kan arbeta när och hur (Burr, 2003: 43–44).

Som ett exempel på hur identitet och diskurser är sammanflätade kan Celia Kitzingers forskning nämnas (ref. i Burr, 2003:110). Hon visade i sin forskning hur lesbiska kvinnor undvek marginalisering genom att använda sig av diskurserna ”romantisk kärlek” och ”självförverkligande”. Kitzinger kunde placera in dessa diskurser under en större diskurs, nämligen den om liberal humanism. Diskursen fokuserar på en persons individualitet och unikheter samt varje persons rättighet till glädje och självförverkligande. Inom diskursen betonas personen och hennes egenvärde, inte hennes sexuella preferenser, vilket i sin tur medförde att kvinnorna kunde se mer likheter än olikheter med andra, ”vanliga” (heterosexuella) kvinnor. Kitzinger menar ändå att denna teknik kan bli kontraproduktiv eftersom den i sista hand bidrar till att förstärka och legitimerar den hegemoniska diskursordningen om heterosexuellt kärleks- och familjeliv (Burr, 2003:110). Hennes slutsats är således ganska pessimistisk ”...the oppressed are actively encouraged to construct identities that reaffirm the basic validity of this dominant moral order” (ibid).

Utgående från Kitzingers studie gör Burr några konstateranden (2003: 110). Alla försöker skapa en identitet åt sig utgående från tillgängliga diskurser vilket gör att det förr eller senare uppstår små eller stora krockar i människans strävan när de eftertraktade diskurserna inte är åtkomliga. Särskilt de diskurser som finns utanför de konventionella strömningarna i samhället tenderar råka ut för det. Trots det finns det förstås de diskurser som tar upp kampen med de hegemoniska diskurserna. De diskurser och de människor som företräder dessa diskurser blir oftare förvisade till marginalerna. Identitetsskapande är med andra ord ofta präglad av en kamp om vilka bilder som individen väljer att hävda eller stå emot.

2.3.1 Den heterosexuella matrisen

Den heterosexuella matrisen utgår ifrån att idéer om biologiskt kön är nära sammanflätade med uppfattningar om vad som är manligt och kvinnligt, och både kroppar och olika egenskaper är då en följd eller effekt av den sociala och kulturella kontexten. Idén om att det finns två naturliga kön är inte en neutral sanning utan ett normsystem eller tvingande påbud. Dessa regler påbjuder *att* en person ska vara man eller kvinna samt *hur* det ska göras. Heterosexualiteten syns i detta i och med att Butler menar att kategorierna man och kvinna endast finns inom en "heterosexualiserad förståelseram" där de enda identitetspositionerna som erbjuds är "man" och "kvinna" och mellan dessa finns ett heterosexuellt begär. Denna ram kallas för den heterosexuella matrisen.

Den heterosexuella matrisen bestämmer vilka normer som råder i en viss samhällelig kontext och hur strukturer, instanser och handlingar bidrar till att upprätthålla den. För att en kropp ska framstå som en kvinnokropp måste denna kropp uppträda enligt normer och förväntningar, till exempel gå eller klä sig på ett visst sätt, samt uppvisa rätt sorts begär, det vill säga det heterosexuella begäret. Om en människa rör sig i utkanterna av, eller bryter mot, normerna som matrisen upprätthåller blir personen genast mindre begriplig, till exempel en människa som uppvisar homosexuellt begär, eller inte följer könade klädkoder (Ambjörnsson, 2006: 112–113).

2.3.2 Essentialism och konstruktionism

En diskussion som har gått het är frågan om hur man ska se på homosexualitet - det essentialistiska och det konstruktivistiska synsättet medför två olika förhållningssätt. Den essentialistiska synen innebär att sexuell läggning är inneboende hos människan och är både objektiv och kulturellt obunden. Det konstruktivistiska synsättet däremot betyder att sexuell läggning är kulturellt och historiskt konstruerat. En essentialist skulle säga att det fanns homosexuella också i antikens Grekland, fastän de inte skulle ha tänkt så om sig själva. En konstruktionist däremot skulle säga att det inte stämmer

eftersom termen ”homosexuell” inte existerade då, över huvud taget fanns det ingen uppfattning om sexualitet i termer av sexuell läggning eller sexuell identitet. Konstruktionister förnekar ändå inte att attraktion till samma kön eller sexuella praktiker mellan människor av samma kön inte skulle ha existerat (Corvino, 2013: 113).

John Corvino konstaterar att ett problem verkar vara att debattörerna talar förbi varandra, essentialister fokuserar mer på längtan eller begär medan konstruktionister fokuserar på identitet. Inom båda skolorna är man ändå överens om att det ”alltid” och ”överallt” har funnits människor som har haft en önskan om sexuell intimitet med någon av samma kön, och att denna önskan, eller begär, inte är frivilligt eller valbart. För en essentialist betyder det att en människas sexuella läggning är verklig och inneboende hos henne, hon har alltså inte kunnat välja den själv. Här dyker diskussionen om arv eller miljö upp men i detta fall har det egentligen ingen skillnad om ens sexuella läggning härstammar från generna eller uppväxtmiljön (Corvino, 2013: 114–115).

En konstruktionist kan inte acceptera att en människas sexuella läggning, explicit homosexualitet, skulle härstamma från en viss gen eftersom det är en alltför förenklad uppfattning, men det betyder inte heller att vetenskapliga uppfattningar som betonar genetiska faktorer skulle vara helt ute ur bilden. Konstruktionister tar med andra ord inte totalt avstånd från biologiska vetenskapliga uppfattningar i diskussionen om sexuell läggning och attraktion, men de betonar starkt att det inte är hela sanningen utan att den kulturella aspekten är ytterst viktig. För att återkoppla till diskussionen om huruvida en människas sexuella läggning sker utav fri vilja, en människa kan inte avlägsna sig från sin kulturella kontext, och även om hon kunde så skulle det inte påverka hennes begär utan endast hur hon uttrycker och framställer dem (Corvino, 2013: 114–115).

David Halperin, en framstående socialkonstruktionist, uttrycker sig på följande vis:

Just because my sexuality is an artifact of cultural processes doesn't mean I'm not stuck with it. Particular cultures are contingent, but the personal identities and forms of erotic life that take shape within the horizons of those cultures are

not... I don't mean that I can't inquire into, criticize, or try to understand how I came to be what I am, but no amount of conscious reflection will enable me to walk away from my socialization and acquire a new cultural (or sexual) identity (Corvino, 2013: 112–113).

Han påvisar den kulturella betydelsen för en människas sexualitet och konstaterar att den alltid finns med en person. På samma sätt som en människa alltid bär med sig sina gener och deras påverkan så finns också uppväxtmiljö och kultur alltid med henne. En konstruktivistisk syn på homo- och heterosexuallitet betyder inte heller att de trots att de är kulturellt konstruerade inte är verkliga. Det betyder däremot att homo- och heterosexuallitet är kulturellt konstgjorda kategorier som individer, oberoende sexuell läggning, organiserar och strukturerar sina begär kring (Halperin, 1990: 43).

2.3.3 Michel Foucault: sexualitet, makt och diskurser

Filosofen och teoretikern Michel Foucault menar att allting i vår värld består av diskurser, utan dem kan individen och samhället inte se eller ge mening till något. Diskurser kan vara bland annat metaforer, representationer eller bilder som skapar en viss version av en händelse. "Discourses are practices which form the objects of which they speak" (Burr, 2003: 64). Eftersom diskurser konstruerar olika fenomen i världen så konstruerar de även sanning, kunskap och makt. Kunskap, enligt Foucault, är den version av ett fenomen som anses vara den "sanna" versionen. Alla händelser eller fenomen erbjuder ändå möjlighet till olika sociala praktiker, men någon av dem kommer med högsta sannolikhet att marginaliseras, särskilt om den praktiken inte ses som "sanning". Kunskap är med andra ord närapå oskiljbart från makt, enligt Foucault (Burr, 2003: 68–69).

I modern tid har vetenskap, särskilt naturvetenskap, och medicin fått större trovärdighet än religion och magi. Ett exempel som illustrerar relationen mellan sanning och makt är tolkningen av psykiskt illamående. En typ av förståelse av psykiskt illamående innebär att människan mår dåligt på grund av onda andar och därför behöver hon bli av med dem genom exorcism. En annan förståelse för illamåendet är att se det som en mental sjukdom som kräver behandling på ett

mentalsjukhus. Kunskap definieras då enligt den version som ses som ”sanningen” och avgör vad en person kan göra åt en annan person under de omständigheterna, vilket per definition är makt. De hegemoniska diskurser som just då är rådande stipulerar vad kunskap är och medför makten att kunna agera på ett visst sätt och att kunna kontrollera istället för att bli kontrollerad. Att utöva makt är att kunna definiera världen, eller en liten bit av den, på ett sätt som gör att individen kan agera som hon vill utan att omgivningen signalerar att det är oacceptabelt. Makt är inte något man kan besitta, utan en effekt av diskurser. Genom att identifiera något på ett visst sätt så skapas en viss form av kunskap som i sin tur medför makt (Burr, 2003: 68–69).

Exempelvis genom att definiera världen enligt två kategorier, de som är galna och de som är tillräkneliga, skapas en viss typ av kunskap och samtidigt ojämlikhet mellan dessa grupper. Diskurserna fortsätter alltid att tävla mot varandra, det finns alltid ett motstånd mot de dominanta diskurserna (Burr, 2003: 68–69). En diskurs kräver konstant bekräftelse på att den försettningsvis innehar sanningens position. Om uppfattningen att homosexualitet är syndigt skulle ses som den Absoluta Sanningen så skulle insändarskribenter inte behöva kommentera det i sina insändare eftersom uppfattningen inte behöver försäkra sig om sin plats.

Foucault använder sig av begreppet ”disciplinär makt”. Han menade att under 1800-talet skedde en straffreform. Tidigare styrde den suveräna makten folket genom underkastelse och hot om straff, rentav döden, men detta övergick till den disciplinära makten inom vilken människor frivilligt underställer sig granskning, både av experter och sig själva. Detta ansåg han att var mer effektivt än kontroll. Den disciplinära makten är mer effektiv eftersom ändamålet inte är repressivt utan produktivt. Med hjälp av medel såsom tillsägelser, instruktioner, regelsystem samt uppmuntran vill man korrigera beteenden utan att ta till drastiska åtgärder som endast skulle leda till ineffektivitet eller improduktivitet (Nilsson, 2008:104).

Foucaults tankar om diskurser och dess utvecklingar är samlade i en skrift som på svenska heter *Diskursens ordning* (1970). I den tar han upp diskursiva uteslutningsprocedurer och uppdelningar som han kunde identifiera i samhället som han levde i. De är alla kopplade till makt på sina egna sätt. Den första kategorin var ”förbudet”. Foucault skrev att alla vet att man inte får säga vad som helst när som helst

och framför allt att *vem* som helst inte får tala om vad som helst. Den andra kategorin handlar om uppdelningen mellan förnuft och vansinne, Foucault påstod att ända sedan medeltiden hade "dårens diskurs" varit särskilt framträdande. "Dårens" tal har förbisetts, det har inte haft någon sanningshalt eller beviskraft (Nilsson, 2003: 63). Här kan man koppla an till diskurser om homosexualitet och dess klassificering som onormalt eller dårskap. Homosexualitet var trots allt klassat som en mentalsjukdom i Finland fram tills år 1981 (Ylppö, 2016: 1). Den tredje av Foucaults kategorier behandlade skillnaden mellan sant och falskt. "Viljan till sanning" eller "viljan att veta" verkar vara historiskt konstruerad även om det har sett olika ut under olika epoker. Viljan till sanning innebär utestängningsprocesser, strävan efter att nå sanning inkluderas och resten exkluderas (Nilsson, 2003: 63).

Bland de diskurser som förändrades mycket i samband med diskurserna om makt och straff fanns kropp och sexualitet. Sexualitet diskuterades i termer av perversion, onaturliga praktiker och omoraliskhet. Genom att utnyttja makten att säga vad som var tillåtet och vad som inte var tillåtet uppstod idéer om normalitet och abnormalitet. Genom noggrann granskning av befolkningens sexualbeteenden och en stark uppmuntran att bekänna sina handlingar så började folk internalisera processen, vilket var en stark form av social kontroll när människor började granska sitt eget beteende och anpassade det till vad som ansågs vara normalt. Makten landade på så sätt hos läkarkåren och psykiatriker. Foucault menade också att under 1800-talet uppstod en mängd diskurser om sexualitet. Uppfattningen att senare halvan av 1900-talet framåt skulle vara fokuserade på sexuell frigörelse som en reaktion mot tidigare förtryck menade Foucault att skulle vara en myt. Sexualitet var noggrant granskad, teoretiserad och kontrollerad trots att det inte syntes utåt i de finare skikten av samhället (Burr, 2003: 70–71).

Foucault såg inte sexualitet som en uppsättning praktiker eller en inre essens varifrån sexuell variation härstammade utan han menade att det är en uppsättning historiskt bestämda diskurser som bestämmer hur människor beskriver och uppfattar både kroppar och erfarenheter som berör sex och sexualitet. I och med att diskurserna styr hur detta sker är det en form av social reglering som i sin tur väl passar in i hans förståelse av disciplinär makt (Segal, 1997: 209).

2.4 Diskursanalys

Diskurser och diskursanalys kan te sig både främmande och skrämmande när man först stiftar bekantskap med dem eftersom det är termer som ofta används lättvindigt och därför inte har någon bestämd definition. En förenklad definition av diskurs skulle kunna vara ”ett bestämt sätt att tala om och förstå världen (eller ett utsnitt av världen)” (Winther Jørgensen & Phillips, 2000: 7). Med detta som utgångspunkt går jag vidare med Norman Faircloughs modell för kritisk diskursanalys som är den jag har utgått ifrån för min egen analys. Han är dock inte den enda som har arbetet med diskursanalys, eller ens kritisk diskursanalys. Av den orsaken presenterar jag diskursanalys i ett bredare format till en början. Diskursanalys är inte en renlärig teori eller metod, de är så sammanlänkade att det inte går att se det som det ena eller det andra utan diskursanalys fungerar som båda två. Där ingår premisser om språkets roll i skapandet av den sociala världen, teoretiska modeller, metodologiska riktlinjer hur man tar sig an ett forskningsområde och tekniker för språkanalys (Winther Jørgensen & Phillips, 2000: 11).

Fairclough definierar diskurs på två olika sätt (Winther Jørgensen & Phillips, 2000: 71–72). I dess första betydelse är substantivet diskurs ”språkbruk såsom social praktik”. Det hör ihop med en ytterst central fråga för Fairclough i och med att diskurs är både konstituerande och konstituerad. Det innebär att diskurser som social praktik dels reproducerar och förändrar kunskap och identiteter och dels formas av andra strukturer och sociala praktiker. Diskurser både förändrar strukturer och förändras av andra strukturer. I dess andra betydelse sätter Fairclough en artikel framför substantivet diskurs, det vill säga *en* diskurs är ett ”sätt att tala som ger betydelse åt upplevelser utifrån ett bestämt perspektiv”. En bestämd diskurs kan då skiljas från andra diskurser, till exempel en feministisk diskurs eller en marxistisk diskurs. Diskurs är med i konstruktionen av sociala identiteter, sociala relationer samt kunskaps- och betydelsesystem. Målet med kritisk diskursanalys är att kartlägga hur språkbruk och social praktik hänger ihop och är beroende av varandra (Winther Jørgensen & Phillips, 2000: 73, 76).

För Fairclough finns det tre steg i en diskursanalys. *Beskrivning* av text, *tolkning* av förhållandet mellan text och interaktion samt *förklaring* av förhållandet mellan interaktion och social kontext (Fairclough, 2001: 91). För att kunna genomföra en sådan analys har han har skapat en tredimensionell ram för kritisk diskursanalys (Blommaert, 2005: 29).

1. Diskurs som text. Hit hör lingvistiska markörer såsom vokabulär, grammatik och en texts struktur.
2. Diskurs som diskursiv praktik. Det betyder att diskurs är något som produceras, cirkulerar och konsumeras. För Fairclough handlar det i första hand om helt konkreta lingvistiska objekt, det vill säga texter. Efter att analysen av grammatik, vokabulär och liknande är gjord fokuserar man sedan på uttalande, sammanhang och intertextualitet, det vill säga de aspekter som kopplar texten till dess bredare sociala sammanhang.
3. Diskurs som social praktik. Denna dimension strävar efter att belysa de ideologier och hegemonier som diskurser verkar inom och reproducerar. Intertextualitet ger hänvisningar till andra texter (text i dess bredaste bemärkelse) eller andra diskurser. Genom att syna intertextualitet kan man se textens koppling till social förändring samt hegemonier och hur dessa påverkar varandra. Hegemonier utmanas och kan förändras vilket genom social förändring kan spåras och sedan syns i texters intertextualitet. Uppkomsten av nya diskursordningar, kamp om normativitet och kontrollförsök samt motstånd gentemot maktregimer syns i hur diskurser presenteras och förändras. Winther Jørgensen och Phillips (2000: 64) låter diskursordning beteckna det bredare sociala rum där olika diskurser tävlar med varandra. Diskurserna täcker delvis samma område och de kämpar om att ge dem sitt eget innehåll.

Diskursiv formation är ett begrepp som hör ihop med social praktik och härstammar från Foucault. En diskursiv formation skapas av flera diskurser och de regler som omger dem. Det finns regler för bland annat organiseringen av objekt, subjektpositionering² och koncept. Dessa regelverk gör att man omtalar något på ett

---

² Subjektpositionering innebär att en individ försätts i en viss position, exempelvis väljare vid en folkomröstning, gäst på en middag och i hemmet är man kanske mor, hustru och dotter. Dessa positioner är föränderliga och man intar många positioner bara under loppet av en dag (Winther Jørgensen & Phillips, 2000: 48–49).

visst sätt och när det upprepas blir det mer etablerat och tas som en viss slags ”sanning”. När olika regelverk artikuleras blir diskurs till social praktik (Fairclough, 1992: 40–41). Ett annat begrepp som Foucault använde sig av och som hänger samman med diskursiva formationer är kunskapsarkeologi. Det innebär att försöka spåra vilka omständigheter som rådde när en viss diskurs eller kunskap uppstod. Om man förstår ursprunget till de (hegemoniska) diskurser som fortsättningsvis formar en själv, ens omgivning och uppfattningar om verkligheten har man en bättre möjlighet att ifrågasätta deras legitimitet och föra fram de marginaliserade diskurserna (Burr, 2003: 78).

Diskursanalys är ett verktyg som forskaren själv har möjlighet att forma och använda enligt egna behov. Det finns således inga strikta ramar för hur analysverktyget måste användas utan det är upp till den som gör analysen att bestämma det. Det gör analysen för den sakens skull varken mer eller mindre legitim, utan det handlar om hur man väljer att använda diskursanalys som verktyg.

Alla metoder har sina begränsningar och för diskursanalysen finns det tre huvudsakliga problem som forskare både inom och utanför metoden tampas med (Hjelm, 2011: 144–145). För det första utgår man ifrån att världen som vi ser och förstår den alltid tolkas på ett visst sätt. Ett konstruktivistiskt eller diskursanalytiskt sätt att se världen utgår ifrån att den är konstruerad på ett visst sätt, den ”är” inte något. Vi bemöts och bemöter varandra på olika sätt, som ung och gammal, studerande och lärare eller män och kvinnor utgående från diskursiva konstruktioner. Det är ändå främst ett problem på en personlig snarare än en teoretisk nivå. När man väl har arbetat med diskursanalys en tid är det lättare att ta till sig tankesättet att allt är diskursivt konstruerat och vad det innebär.

För det andra finns det en avsaknad av kausala förklaringar, diskursanalys är bättre på att besvara *hur* än *varför*. En text kan inte i sig själv förklara hur den ska tolkas. En diskurs kan således inte heller i sig själv förklara hur den diskuteras eller hur den motstås i praktiken. Därför kan inte ens en hegemonisk diskurs förutspå vilka praktiska konsekvenser handlingarna kommer att medföra. Genom att se till den sociala kontexten och utvärdera bakgrunden och historia till en viss händelse och dess aktör

så kan man se hur en diskurs omsattes i praktiken och ledde till praktiska konsekvenser.

För det tredje kan diskursanalyser upplevas ytterst relativiserande, om *allting* är diskurser hur ska forskaren kunna se de egna diskurserna och hur ska vi kunna säga något om ”verkligheten” om den hela tiden fluktuerar? (Hjelm, 2011: 144–145). Här är det värt att påminna om att diskursanalysens syfte inte är att komma bakom diskursen, eller att försöka förstå vad någon *egentligen* menar. Utgångspunkten är helt enkelt att man aldrig kan nå verkligheten utanför diskursen (Winther Jørgensen & Phillips, 2000: 28). Det har av vissa tolkats som att diskursanalytiker förnekar att det finns en icke-diskursiv verklighet och icke-diskursiva upplevelser som exempelvis smärta. Kroppar, som kan uppleva smärta, är icke-diskursiva i sin materialitet men de existerar inte i ett icke-diskursivt vakuum. Upplevelsen av smärta är verklig i vilket fall som helst, men upplevelsen får mening först när den får språklig form, när den medieras genom språket (Nilsson, 2018:65). De tankar som uppstår är begripliga endast när de ses mot bakgrunden av diskursordningen.

Det har även riktats viss kritik mot att fokuset på diskurser och dess styrning av människans tänkande och liv skulle betyda att hon inte har chans att själv kunna styra och forma sitt liv. Diskurser ger ramar för vårt tänkande och är visserligen begränsande på sitt sätt, men det betyder för den sakens skull inte att människan alltid är fastlåst i ett visst tankemönster. I en diskursordning finns det flera möjligheter att välja och handla. Foucault poängterade att det är lätt att dras med i det invanda och det kräver en extra ansträngning att pröva nya vägar eller förhålla sig lätt skeptiskt till det som framställs som självklart eller ”naturligt” (Nilsson, 2018: 66).

Den litteratur som diskuterar diskursanalys lyfter ofta fram att som forskare är det viktigt att minnas sin egen position i det hela och att hålla en distans till det arbete man gör. Ruth Wodak och Michael Meyer (2009: 7) lyfter fram vikten av att som analytiker vara medveten om sin egen position. Forskning och vetenskap är också inbäddade i de sociala strukturer som diskursanalytiker strävar efter att undersöka och det är inte möjligt att i egenskap av forskare ställa sig utanför dem. Forskare av olika slag står inte utanför den sociala hierarkin utan besitter de facto en maktposition inom hierarkin.

Jag vill också lyfta fram dess motsatta sida, att forskarens närhet till materialet och den kulturella kontexten möjliggör analysen. Som det redan är nämnt grundar sig kritisk diskursanalys på lingvistik och det är inte möjligt att analysera text utan att ha goda kunskaper i språket och vilken innebörd vissa ord bär på eller i vilka sammanhang de ofta används. Utan en kulturell förståelse är det också svårt, rentav omöjligt, att kunna se vilka övriga diskursordningar som existerar jämsides med de man vill undersöka, eller vilka avgörande händelser som har format det kollektiva minnet och tänkandet i ett samhälle. Ludwig Wittgenstein bidrog till formlandet av diskursanalysen med sitt begrepp "livsform". Det innebär att ord, handlingar och objekt alla har en relation till varandra, ett annat ord kunde vara kulturella traditioner. Till exempel finns det ett eget språkbruk inom tennis som inte är meningsfullt eller har samma betydelse utanför den kontexten (Gergen, 2015:10).

För den som arbetar med diskursanalys är det viktigt att komma ihåg självreflexiviteten och att man alltid är en del av de diskurser man undersöker. Winther Jørgensen och Phillips (2000: 70) skriver om kritisk diskursanalys som en metod som inte är politiskt neutral utan politiskt engagerad. Jag använder diskursanalys som ett analytiskt verktyg, men utan den normativa aspekten. Trots det kan jag ändå undersöka de maktförhållanden som inte alltid är blottlagda. I diskursanalysens namn kunde man som forskare med hjälp av sin analys ställa sig på den undertryckta samhällsgruppens sida. Det är dock inte i enlighet med mitt syfte, jag har inte som mål att ta ställning för en viss samhällsgrupp utan jag strävar efter att lyfta fram diskussionen i en koncentrerad form och undersöka vad som ligger däri.

Debatten om Jeppis Pride har varit stundtals både intensiv och hetsig, och i många av insändarna syns det som ett ställningstagande antingen för eller emot homosexualitet. Prideparader handlar inte endast om personer som identifierar sig som homosexuella, men det är där som mitt fokus kommer att ligga eftersom det i tidningsdebatterna i första hand syns som en diskussion om just homosexualitet och inte bisexualitet, queerhet eller sexuell mångfald, för att nämna några exempel på vad jag kunde ha valt som alternativa benämningar. Grundpremisserna för en prideparad är trots allt en kamp eller parad för sexuell mångfald och därför kommer jag också att använda andra ord än just homosexualitet eller homosexuella om det passar i kontexten.

I en avhandling är det inte meningen att säga vad man *inte* gör eftersom det ofta är ganska irrelevant. Jag tänker göra ett undantag i det här fallet eftersom det är något jag vill betona. Det är *inte* min uppgift att ta ställning till huruvida det var bra eller dåligt att det ordnades en prideparad i Jakobstad eller huruvida homosexualitet är ”rätt” eller ”fel”. Min uppgift är att ge en översikt över hur diskussionerna om Jeppis Pride har sett ut och vad som har tagits upp i de diskussionerna samt vilka argument skribenterna har använt sig av för att föra fram sin åsikt. Här vill jag också påminna om att insändare och andra nyhetstexter inte representerar allas åsikter. Vissa namn förekommer ofta, och alla har inte tid, möjlighet eller engagemang nog för att kunna få sina åsikter i tryck. Trots det kan denna avhandling ge en bild av vilka åsikter som har varit viktiga eftersom Jeppis Pride var ett evenemang som väckte många och starka reaktioner bland många människor.

3 Bakgrund och historia

I det här kapitlet ger jag en översikt över hur begreppet homosexualitet har utvecklats till en läggning och hur man överlag har förhållit sig till homosexualitet i västvärlden sedan slutet av 1800-talet. Där ingår en kort översikt över den kristna kyrkans generella linjedragningar i frågan. Efter det gör jag en genomgång av priderörelsens historia, både utomlands och i Finland. Jag lyfter fram en del av den problematik som har dryftats i fråga om prideparader, nämligen dess kommersialisering och hur det går ihop med prides ursprungliga syfte. Avslutningsvis ger jag en kort redogörelse över hur religion har behandlats i massmedia.

3.1 Begreppet homosexualitet

Termen homosexuell uppstod först på 1860-talet. Sexualitet var något som definierades enligt normalt eller avvikande samt naturligt eller onaturligt. Kyrkan med dess moral och etik var den som styrde och ställde, sexualitet och sex bestämdes utifrån ett reproduktivt synsätt innanför äktenskapet. Personer som hade analsex, oralsex eller sex med någon annan av samma kön hörde på ett sätt alla till samma kategori, det vill säga det som var onaturligt och förbjudet. Från och med mitten av 1800-talet började man se på homosexualitet, och därmed den homosexuella människan, som en särskild typ av människa eller art. Innan det kategoriserades de sexuella handlingarna men nu började istället människorna kategoriseras. Den biologiska diskursen betyder att sexualitet kan identifieras som något isolerat, statiskt och givet, alla dessa är egenskaper som har värderats som sann vetenskap i modern tid. Denna uppfattning om att sexualitet är medfött och inte föränderligt kallas också biologisk reduktionism och har varit den som har genomsyrat den medicinska diskursen (Segal, 1997: 184–191; Weeks, 2003: 30).

Richard von Krafft-Ebing och Havelock Ellis var pionjärer inom forskning om människans sexualitet på slutet av 1800-talet. Båda två såg sexuellt beteende som människans kärna, eller essens, och därmed som den största kraften i samhället.

Uppfattningen att denna kraft, sexualiteten, hela tiden trycker på och vill bli frisläppt men tyglas av samhället och de diskurser som råder, brukar betecknas som ett essentialistiskt synsätt (Weeks, 2003:18). Ett socialkonstruktivistiskt synsätt däremot betyder att sexualiteten formas, rent av skapas, utgående från social påverkan i en viss kulturell kontext och samhälle. Biologins påverkan behöver inte förnekas, den sätter ramarna för vad som är möjligt, men skapar inte sexuella mönster (Weeks, 2003: 18).

Bland annat Krafft-Ebing var i centrum av det samhällsklimat som såg homosexualitet som en specifik form av sexuell längtan vilket gav upphov till självdefinition enligt ens sexuella behov, eller snarare sexuell läggning eller identitet. Från och med 1900-talet framåt har antalet sexuella identiteter bara ökat, och självidentifiering genom ens sexualitet har blivit mycket viktigt för många. Jeffrey Weeks kommenterar att en del inte gör någon koppling mellan sitt sexliv och sin sociala identitet, men likaledes är det för andra viktigt att bli säker i sin sexuella identitet och för dem är den sociala identiteten sammankopplad med den sexuella identiteten. För att känna sig säkert i sin (sexuella) identitet har det visat sig vara effektivt att genom nätverk kollektivt kunna behandla identitetsfrågor och samtidigt kunna hantera olikheter (Weeks, 2003: 30, 89).

Eftersom jag till en stor del använder mig av Weeks för den historiska översikten låter jag hans föreslagna förhållningssätt till sex avsluta detta kapitel. Han skriver att länge fanns det två olika förhållningssätt inom sexualtraditionen. Endera är sex någonting farligt och endast acceptabelt under vissa reglerade former, oftast inom äktenskapet med syftet att alstra barn, eller så är sex i grunden bra och hälsosamt men har blivit förtryckt och förnekats av ett korrupt samhälle. Weeks föreslår istället ett tredje förhållningssätt: sex får endast betydelse i sociala relationer och därför kan man endast fatta goda beslut i frågor som berör sexualitet om man är medveten om dess sociala, politiska och kulturella kontext. Många utgår ifrån att synd och frälsning, eller normalt och onormalt, är inneboende i människans handlingar på det sexuella planet men det borde man komma ifrån eftersom det är föreställningar som hänger kvar från västvärldens tidiga historia (Weeks, 2003: 84).

3.2 Homosexualitet och den kristna kyrkan

En vanlig uppfattning är att kristna kyrkor förhåller sig negativt till homosexualitet. Det har traditionellt varit, och är, fallet till en viss utsträckning men det är definitivt inte hela sanningen. Det är ändå en uppfattning som insändarna i ÖT vittnar om, och uppfattningen att kristna har ett negativt förhållningssätt till homosexualitet är stark. Det är trots allt en stark förenkling att säga att det existerar konservativa versus liberala i frågan, det är ändå frågan om en komplex sak och det finns många nyanser (Hunt, 2009: 10).

Inom den katolska kyrkan har homosexualitet blivit reducerad till en patologi. Attraktion till någon av samma kön kan förhindras och är ett symptom på underliggande psykologiska orsaker. Som en följd av detta så är terapi eller sexuell avhållsamhet möjliga alternativ. Samtidigt har kyrkan förkunnat att homosexuella handlingar är syndiga och emot naturen men däremot är homosexuella önskningar eller homosexuell attraktion inte nödvändigtvis syndiga. Tankarna lockar en människa till att göra något syndigt, men frestelser som är utom ens kontroll ses inte syndiga i sig själva. På så sätt kan kyrkan motsätta sig samkönade äktenskap men ändå arbeta för att alla ska bemötas med respekt och kärlek (Hunt, 2009: 3, 11).

I kontrast till detta har mera liberala kristna kyrkor sett homosexualitet som någonting som en människa är, och ens sexuella läggning är därmed något som man inte kan påverka. Denna inställning grundar sig oftast på en tanke om genetisk determinism. Det är inte ovanligt att se en rätt så stereotyp uppfattning om att miljöfaktorer i barndomen har gjort att en viss gen har "slagits på" och personen därför blev homosexuell. Resultatet av dessa tankebanor är oavsett att varken hetero- eller homosexualitet är medfött syndigt och att homosexualitet därmed är "naturligt", även om det endast gäller för en minoritet. Celibat blir då det "onaturliga" alternativet och likaså finns det inget behov av terapi (Hunt, 2009: 3, 11).

3.3 Pride: historisk översikt och kritik av fenomenet

För homo- och lesborörelserna i både USA och Europa brukar ofta det så kallade Stonewallupproret i New York år 1969 räknas som ett startskott. Polisen gjorde en razzia mot gaybaren Stonewall Inn, vilket i och för sig inte var något uppseendeväckande eftersom det inte var ovanligt att polisen gjorde razzior mot barer där queera människor brukade samlas, men denna gång gjorde besökarna i baren motstånd vilket i sin tur ledde till ett upplopp som varade i två dagar. Det stämmer dock inte att detta skulle ha varit första gången som aktivister skulle ha gjort motstånd mot etablissemang, till exempel ledde razzior av homobarer i Los Angeles till att organisationen Personal Rights in Defense and Education (PRIDE) bildades år 1967 som också ordnade en protestmarsch och publicerade ett veckoligt nyhetsblad, *The Advocate* (Peterson, Wahlström & Wennerhag, 2018: 18–19). Tidigare hade aktivismen ofta skett under mera diskreta former, men nu var aktivisterna redo att konfrontera världen och marschera på gatorna.

Enligt Elizabeth A. Armstrong och Suzanna M. Crage (ref. i Peterson, Wahlström & Wennerhag, 2018: 19) var Stonewallupproret den första händelsen som uppfyllde två kriterier: aktivisterna ansåg att det var värt att fira minnet av det och hade också kapaciteten att göra det. ”Stonewallmyten”, som Armstrong and Crage kallar den är en milstolpe för homosexuell frigörelse och koms ihåg eftersom den uppmärksammas internationellt varje år genom åminnelseritualer, nämligen prideparader. Det är också i USA som den årliga traditionen av att hålla en prideparad och dess utformning har utvecklats. Symbolik som hör till paraden som att ”komma ut” och regnbågsflaggan härstammar därifrån. Regnbågsflaggan designades av San Franciscobördige Gilbert Baker år 1978 och har blivit den absolut största symbolen för sexuella minoriteter (Peterson, Wahlström & Wennerhag, 2018: 24).

I Finland såväl som i övriga västvärlden diskuterades sexuell frigjordhet mycket på 1960-talet. Dit hörde även frågan om dekriminalisering av homosexualitet. Enligt forskaren Kati Mustola (2007: 20) brukar erövringen av Vanhan Kellari i Helsingfors år 1964 räknas som en milstolpe inom den finska homoaktivismen. Specifika gaybarer

kunde inte existera innan år 1971 när homosexualitet dekriminaliserades men när de homosexuella män som hängde på ”heterobarer” hörde om att en ny restaurang skulle öppnas i gamla universitetshusets källare så beslöt de sig för att ockupera den. När det i slutet av 60-talet blev lagligt för kvinnor att gå på restaurang utan manligt sällskap så tog lesbiska över ett av rummen, det så kallade björnkabinettet, i Vanhan Kellari. I Nordamerika och Mellaneuropa hade en lesbisk barkultur kunnat utformas på ett annat sätt. Den bestod främst av arbetande kvinnor från medel- och arbetarklass, helt enkelt kvinnor som hade egna pengar att spendera på restaurangbesök.

En känd händelse inom den finska homoaktivismen började med en artikel i *Ilta-Sanomats* år 1966. Reportern hade infiltrerat en privat bjudning hos en homosexuell man och kunde därefter avslöja det homosexuella ”nästet” i en mycket sensationslysten artikel. I artikeln varnade han för att unga män var i fara att bli utsatta av äldre homosexuella män. Som svar på detta skapades en protestlista som motsatte sig denna ohederliga journalism och som krävde en lagförändring gällande homosexualitet. Protestlistan skrevs under av 88 förespråkare för kulturlivet och vetenskapen och publicerades i *Huvudstadsbladet* tre dagar senare. Det här var den första motståndsaktionen till förmån för hbt-personer³. Det var ett faktum att de inte själva kunde bedriva den formen av aktioner och heterosexuella har varit de som har öppet kunna driva frågan vidare (Mustola, 2007: 19).

År 1967 grundades Finlands första förening för homosexuella, Toisen säteen ryhmä (översatt Den andra strålens rörelse) av journalisten Jorma Elovaara. Rörelsens syfte var att propagera för homosexualitet och att stå upp mot diskriminering. Rörelsen blev trots allt aldrig registrerad eftersom patent- och registerstyrelsen av taktiska skäl lät bli att registrera föreningen. Homosexualitet var fortfarande olagligt och man visste inte hur man skulle förhålla sig till föreningen och dess egentliga syfte. Däremot grundades föreningen Psyke år 1968, också under ledning av Elovaara men denna gång formulerades syftet med föreningen så vagt att föreningen kunde registreras. I Psyke var också kvinnor med ända från början och gavs utrymme, vilket inte kunde sägas om Toisen säteen ryhmä. Psyke fick också underavdelningar runt om i Finland (Mustola, 2007: 23–24). Avsaknaden av kvinnor i särskilt Toisen säteen ryhmä visar hur lesbiska

---

³ I dag har användningen av hbt ersatts av hbtqi+ . Andra versioner används också men allt som oftast finns i alla fall q med (Regnbågsankan, 2018).

kvinnor inte har uppmärksammats lika mycket som homosexuella män, eller varit en kraft att räkna med.

Psyke förändrades i början av 1970-talet och fungerade som ett utrymme för social samvaro snarare än för politisk aktivism vilket i sin tur ledde till att Seta (Seksuaalinen tasavertaisuus - Sexuellt likaberättigande) grundades år 1974 av den falang som ville agera politiskt. Psyke hade trots allt grundlagt en urban gemenskap för homosexuella män och kvinnor som Seta sedan kunde bygga vidare på. Under hela 1970- och 80-talet verkade Psyke och Seta sida vid sida tills Psykes verksamhet i slutet av 1980-talet avtog och Seta fick axla rollen som nationell paraplyförening. En intressant aspekt av dessa föreningar är att förutom skilda inställningar till politik och aktivism var det särskilt musiken som skilde dessa föreningar åt. På Psykes danstillställningar dansades humppa, tango och polka medan Seta ordnade tillställningar med rock- och diskomusik (Mustola, 2007: 25–26). På finlandssvenskt håll verkar Regnbågsankan som en av Setas medlemsföreningar. Regnbågsankan grundades officiellt 2004 men hade innan dess verkat inofficiellt i Ekenäs under namnet Gay West (Regnbågsankan, hämtad 9.2.2021).

Pridefestivalerna i Finland har blivit mycket influerade av USA ända sedan dess början, men den händelse som anses vara den största orsaken till att paraderna startades skedde i samband med Setas grundande. En av de grundande medlemmarna blev sparkad från sitt jobb inom församlingen på grund av sin homosexuella läggning. Seta ordnade genast en demonstration i juli 1974 för att protestera mot det. Denna demonstration lade grunden för vad som senare kom att bli prideparaderna (Mustola, 2007: 155). År 1981 i maj ordnade Seta den första protestmarschen, Vapautuspäivien Marssi, där 100–200 personer deltog. Evenemanget bytte officiellt namn till Pride år 2000. Redan innan år 1981 hade dock Vapautuspäivät uppmärksammats.

Speciellt med den första protestmarschen var att målet med protestmarschen var att försnabba avskaffandet av uppmaningsförbudet och homosexualitet som en sjukdom. Deltagare i protestmarschen ropade att de uppmanar till homosexualitet, något som enligt dåvarande lag var förbjudet. En lista skrevs under av 24 stycken deltagare som överräcktes till polisen i hopp om att en rättegång skulle väcka uppmärksamhet och försnabba avskaffandet av uppmaningsförbudet. Åtal väcktes ändå inte eftersom

brottet ansågs vara så litet och att de protesterande endast hade agerat oeftertänksamt (Juvonen, 2015: 39; Mustola, 2007: 29). År 1999 upphävdes uppmaningsförbudet i finsk lag (Grönqvist, 2021). I samband med namnförändringen blev atmosfären annorlunda, tidigare hade det varit en protestmarsch men förändrades nu till en parad som samlade allt mer människor under glada former. I övergången från protest till parad började evenemanget bli mer karnevaliserat och kommersialiserat (Juvonen, 2015: 57).

Prideparaderna känns för många i dag igen som en glad, färggrann folkmassa som paraderar på gatorna under glada tillrop. Delar av programmet kan vara föreläsningar eller informationstillfällen men lika väl parkfester och social samvaro. Särskilt bland de större prideparaderna finns det en uppsjö av olika försäljare som erbjuder produkter särskilt designade för pridedefestivalen och särskilt detta fenomen har det riktats kritik mot. Både inom och utanför hbtqi+-grupper har man kritiserat karnevaliseringen och kommersialiseringen av det som ursprungligen var en protestmarsch. Forskarna Steven M. Kates och Russel W. Belk diskuterar detta bland annat i artikeln *The Meanings of Lesbian and Gay Pride Day: resistance through Consumption and Resistance through Consumption* (2001) där de beskriver pride som en "carnavalesque celebration of excess" (Kates & Belk, 2001: 393).

De har identifierat två huvudsakliga fåror inom konsumtionsrelaterat motstånd bland pridedefestivalerna: motstånd *genom* konsumtion och motstånd *mot* konsumtion. De menar att det finns sociala begränsningar på njutning och sexualitet och för att visa motstånd mot detta är det nödvändigt att fira utan måtta och med extravagans, på så sätt bedrivs motstånd genom konsumtion (Kates & Belk, 2001: 401, 422). Högtider såsom nyår eller jul är liminala stadier, likaså är pride. Det är ett tillfälle när hbtqi+-grupperna tar över gatorna på ett väldigt synligt sätt och bildar en centerpunkt för makt i och med dess överdrivenhet och tack vare allmänhetens uppmärksamhet. Parader är sist och slutligen ett medel både för att uttrycka och generera makt (Kates & Belk, 2001: 404). Enligt informanter som har deltagit i prideparader så är överflöd och extremer närvarande i allt: aktiviteter, folkmängd och detaljer överlag i den karnevalska stämningen. Politiskt motstånd syns genom deltagande i evenemanget, och motstånd mot social marginalisering i och med att den "vanliga" sociala ordningen är omvänd, den heterosexuella majoriteten är mindre synlig än de sexuella

minoriteterna, vilket för många deltagare är en upplyftande upplevelse (Kates & Belk, 2001: 405).

Ett tydligt narrativ som syns i informanternas uttalanden om pride och konsumtion är att de motsätter sig kommersialiseringen eftersom de upplever att prideparadens autenticitet hotas och att dess betydelse förminskas. En av informanterna uttryckte att detta går ännu djupare än att evenemangets autenticitet förminskas. För just denna informant är pride en central del av hans identitet och när evenemanget kommersialiseras förminskas det och därmed hotas också hans självbild (Kates & Belk, 2001: 417–418). Strävan efter att bibehålla autenticiteten kan leda till att pride hålls kritisk och oppositionell medan kommersialiseringen gör att deltagarna upplever att festivalen på en politisk gräsrotsnivå försvagas. Detta motstånd och sökande samt skapande av autenticitet har gjort att marknadskrafter inte har kunnat ta över pride helt och hållet, men i det postmodernistiska tidevarvet har konsumtion och shopping blivit legitima aktiviteter i allra högsta grad och finns inbäddade i olika former av sociala aktiviteter (Kates & Belk, 2001: 419).

Även om det finns två skilda färor i hur deltagare i prideparader förhåller sig till konsumtionskulturen och kommersialiseringen av dem så är de inte oförenliga. För många av deltagarna var pride ett evenemang som stärkte deras självförtroende och deras säkerhet i sig själva och sin sexuella identitet. De positiva känslorna och minnena som blev kvar efter pride fanns sedan kvar i form av olika souvenirer inköpta under och speciellt designade för pride. De fysiska föremålen kanske används under det kommande året tills följande pride och påminner om det nätverk som finns för deltagarna i pride (Kates & Belk, 2001: 422–423). Den politiska kraften och sökande efter autenticitet kan således hittas där också.

3.4 Tidigare forskning

Forskning om homosexualitet och religion fortsätter att vara relevanta forskningsfrågor trots att det inte är ett helt nytt forskningsämne. Bland annat David M. Halperin har specialiserat sig på historia och sexualitet, han är en av grundarna till tidningen *A Journal of Lesbian and Gay Studies* (1993) och har skrivit flera böcker

som behandlar homosexualitet och tidig historia. Stephen Hunt har redigerat flera samlingsverk om religion och sexuella minoriteter, bland annat *Contemporary Christianity and LGBT Sexualities* (2009) och *Religion and LGBTQ sexualities: critical essays* (2016). Andrew Kam-Tuck Yip är ett ofta förekommande namn, han har fokuserat på identitetsskapande i koppling till religion, spiritualitet och sexualitet. Han har bland annat medverkat i *Queer spiritual spaces: sexuality and sacred places* (2010) och *Religion, gender, and sexuality in everyday life* (2012). Melissa Wilcox har tagit sig an mer sociologiska perspektiv på religion och sexualitet, till hennes verk hör bland annat *Queer Women and Religious Individualism* (2009) och *Queer Nuns: Religion, Activism, and Serious Parody* (2018).

En av forskarna om sexualitet inom humaniora som ofta refereras till är Michel Foucault som med sitt verk *Sexualitetens historia* (första delen *Viljan att veta utkom* 1976) har uppmärksammat hur synen på sexualitet och särskilt homosexualitet har förändrats. Foucaults verk är centrala också för denna avhandling. Forskning om prideparader har ofta skett utanför en finländsk kontext och har fokuserat på dess politiska betydelse, identitetsskapande och paradernas förändrade form, men religion har sällan varit ett av de huvudsakliga temana.

I en finländsk kontext har Martti Nissanen varit en förgrundsfigur. Han har specialiserat sig på den antika medelhavsregionen, profetior och könsfrågor. Han har bland annat skrivit *Homoerotiikka Raamatun maailmassa* som kom ut år 1994. Kati Mustola har varit verksam inom forskningsfältet om homosexualitet i Finland sedan 1980-talet, hon ansvarade tillsammans med Olli Stålström för det första forskningsprojektet i Finland (1982–1984) som undersökte homo- och bisexuella personers levnadssätt och den diskriminering de upplevde. Tuula Juvonen har specialiserat sig inom genusvetenskap och på queerforskning och har bland annat skrivit *Varjoelämä ja julkisia salaisuuksia* (2002) och *Kaapista kaapin päälle. Homoseksuaaliset ihmiset ja heidän oikeutensa edustuksellisessa politiikassa* (2015).

År 2020 skrev Louise Häggström vid Svenska social- och kommunalhögskolan vid Helsingfors universitet sin kandidatavhandling om ett liknande ämne och med liknande material som jag, hennes titel löd ”*Bojkotta paraden i Jakobstad*” – en jämförande studie av insändare om *Jeppis Pride* och *Nykarleby Pride* i Österbottens

Tidning. Myrsky Ylppö skrev sin pro gradu-avhandling *From Ridiculed Deviants towards Normal Citizens. The Representation of Homosexuals in the Finnish Media 1990 - 2010* (2016) vid Helsingfors universitet. I båda avhandlingarna har nyhetstexter fungerat som grund för analysen vilket känns logiskt på många sätt, dagstidningarna ger en bra överblick över vilka åsikter och representationer som förekommer. Vid Åbo Akademi skrev Jasmin Öberg sin pro gradu-avhandling *Queer i ankdammen – upplevelser av dubbelt minoritetskap i Svenskfinland* (2019) där hon behandlar identitet, queerhet och finlandssvenskhet. Även hon utgår ifrån Norman Fairclough och Michel Foucault och hennes material var frågelistan *Minoritet i minoriteten* som samlades in av Seta och Kultur för alla för att fira Finland 100 år. Minoriteternas historia hör lika mycket till Finlands historia som majoritetens, och detta ville man med frågelistan lyfta fram. För avhandlingar används ofta litteratur som är skriven av forskare utanför det egna landet, så har även jag gjort och det finns inget fel i det, men i vissa fall som exempelvis min egen avhandling behövs det även litteratur som behandlar det egna landets situation och historia.

3.5 Religion och massmedia

Allt eftersom media har fått en mer framträdande roll i människors vardag har religion och media börjat undersökas allt mer. Religiösa instanser har sina egna kanaler men i Västeuropa bestämmer de så kallade sekulära mediekanalerna ganska långt vad allmänheten bör veta om religion vilket i sin tur lägger ansvaret på journalisterna att göra rättvis och ansvarsfull journalism. Kritik har riktats mot journalistkåren för att de skulle vara onödigt kritiska till religion och att de inte skulle göra ett grundligt arbete när religion är inblandat. Journalistkåren i sin tur har hävdats att religion, såsom allt annat, måste granskas objektivt och ibland också kritiskt (Stout, 2012: 97, 103). Daniel Stout (2012: 101) kommenterar att journalister som har jobbat för religiösa instanser har skrivit om nyheter som sekulär media har förbisett. Black church press skrev om medborgerliga rättigheter och aidskrisen och media som mormonerna upprätthåller har gjort reportage om katastrofhjälp världen runt. Hur denna nyhetsbevakning har sett ut är dock något som förblir osagt.

På 1980-talet grundlades uppfattningen om att organiserad religion skulle krympa och att religion som kollektiv kraft skulle ge vika för en individualiserad uppfattning om religion där den egna tron och praktiken skulle stå i fokus (Knott, Poole & Taira, 2013: 15). Denna uppfattning var dock inte hela sanningen och också under 1980-talet fanns det de som ifrågasatte denna bild av religion och media. Under 2000-talet har massmedia och religion fått en annan prägel.

I *Religion and the News* (2012) av Jolyon Mitchell och Owen Gower diskuteras bland annat rapportering av religion och religiositet. Representanter för olika religiösa samfund uttryckte en önskan om större religionslitteracitet bland dem som arbetar med media och nyhetsbevakning. De i sin tur svarade att de behandlar religion som vilket annat ämne som helst och att de gärna skulle se mer aktivitet från samfunden och andra företrädares sida (Knott, Poole & Taira, 2013: 26). De som är religiöst engagerade kan nyttja massmedia på flera olika sätt, bland annat för att ta del av gudstjänster, föreläsningar eller musik. Särskilt dagstidningar och tv fungerar som viktiga informationskanaler både för dem som är troende och dem som inte är troende och dessa kanaler formar starkt den allmänna bilden av vad religion är och hur den syns i samhället (Knott, Poole & Taira, 2013: 21).

Teemu Taira har forskat om religion och media i en finländsk kontext. Taira utgick ifrån tre finska dagstidningar, *Helsingin Sanomat*, *Turun Sanomat* och *Ilta-Sanomat*, för att under en veckas tid undersöka hur religion framkom i dessa. Människor minns oftast dåliga nyheter framom bra nyheter och termen religion i sig själv är omtvistad, men i dess bredare betydelse kunde han konstatera att religion fanns med i någon form varje dag (2014: 4). Taira försökte nå en slutsats huruvida texterna förhöll sig negativt, positivt eller neutralt till religionsinnehållet men han insåg att resultatet inte var helt tillförlitligt eftersom det var svårt att kategorisera texterna enligt dessa uppdelningar. Han kunde trots allt fastställa att de texter som förhöll sig positivt var fler än de som var negativa vilket avviker från en populär föreställning om att media främst behandlar religion när det handlar om en konflikt (2014: 12).

Flest positiva texter behandlade Evangelisk-lutherska kyrkan, medan kristna minoriteter oftare behandlades med en negativare inställning. Islam presenterades i negativt eller neutralt ljus på grund av världspolitik och en stark association till

terrorism. Inte heller katolicismen föll i god jord utan associerades med trångsynthet. Religiösa strömningar eller fenomen som inte räknades som institutionaliserade, exempelvis (ny)andlighet, mytologier eller magi, behandlades däremot med en positiv inställning eftersom de inte ses som ett hot, eller alltid ens tas seriöst (2014: 13). Taira lyfter även fram att en faktor som spelar in i diskussionen om media och religion är vems röster som hörs i diskussionerna. Han menar att det i en finländsk kontext inte har utforskats i någon större utsträckning, och särskilt i detta material så var hänvisningarna till religion ofta notiser eller kortare texter där det inte fanns utrymme för att en expert skulle ha haft möjlighet att uttala sig om saken. I Sverige däremot står folkkyrkan ofta bakom det material som publiceras i dagstidningarna. Judarna deltar ivrigt i de ämnen som berör dem medan muslimerna inte aktiverar sig i de diskussioner som berör dem (2014: 17). Denna undersökning, trots dess ringa omfång, ger ändå en god fingervisning om var situationen gällande religion och Finland rör sig i dag.

4 Analys

I den första delen av analyskapitlet går jag igenom vilka röster som har lyfts fram i diskussionerna i ÖT. Dit hör både privatpersoner som har skickat in insändare och personer i maktpositioner. Till kategorin maktpositioner hör yrkesroller såsom journalister och anställda av kyrkan. I analysen undersöker jag vilka möjligheter och begränsningar att yttra sig som privatpersoner versus personer i maktposition har. Stadens ledning är Jakobstads ansikte utåt och besitter på så sätt en maktposition. I samband med det syns även den ekonomiska aspekten och vem som med hjälp av ekonomiska bidrag tar en ståndpunkt i frågan om Jeppis Pride. I den andra delen av analyskapitlet går jag igenom de fem diskurser som jag har kunnat identifiera i mitt material. I diskurserna blir identitetskonstruktioner särskilt framträdande. Genom olika intertextuella hänvisningar till Bibeln och kristen tradition framträder olika bilder av hur en ”riktig kristen” konstrueras. Teman som blir relevanta är hur olika bibelcitat kan eller bör användas och hur kärlek, omtanke och synd med utgångspunkt i kristen tradition uttrycks på olika sätt.

Utgående från Norman Faircloughs metod för diskursanalys (2001: 94–107) har jag analyserat texter ur Österbottens Tidning. Jag har fokuserat på fem huvudsakliga språkliga markörer i analysen: lexis, intertextualitet, modalitet, metaforer, och aktörskap, ibland i form av pronomen och ibland genom att se om satsen är passiv eller aktiv.

Lexis betecknar den samling av betydelsebärande ord som jag har kunnat finna i insändarna. Som tidigare diskuterat så är diskursanalys en metod som forskaren själv utformar enligt undersökningens behov vilket också gör att det sätts ett större ansvar på forskaren att kunna välja ut vilka ord som för ett visst syfte är betydelsefulla. Intertextualitet hänvisar till textens referenser till andra texter, exempelvis genom att använda samma tema, huvudsaklig händelse eller genom att använda bekanta argument (Wodak, 2008: 3). I enlighet med denna syn på intertextualitet så betyder text inte bara nedskrivna ord utan kan i sin bredaste betydelse ses som all form av kommunikativa yttranden (Wodak, 2008: 7). Beroende på vad ens syfte är kan termen

behöva avgränsas, i den här avhandlingen är det enkelt att sätta gränser eftersom jag endast behandlar tidningsmaterial där bilder inte ingår. Interdiskursivitet är nära kopplat till intertextualitet och betyder att i texten finns det hänvisningar till andra diskurser (Wodak, 2008: 3). Jag använder mig av termen intertextualitet men under det paraplybegreppet ryms både referenser till andra texter och andra diskurser eftersom interdiskursivitet och intertextualitet överlappar varandra.

Modalitet är ett sätt att se med vilken säkerhet något uttrycks, till exempel orden ”måste” och ”ska” förmedlar en annan säkerhet i vad som kommer att ske än ”eventuellt” och ”troligtvis”. Sanning är också en form av modalitet, inom massmedia är det vanligt att tolkningar lyfts fram som om de vore fakta, till exempel genom att säga ”den är farlig” istället för att säga ”vi anser att den är farlig” (Winther Jørgensen & Phillips, 2000: 87). Metaforer lyfts ofta fram i samband med diskursanalys men i just detta fall kunde jag konstatera att det inte fanns ett överflöd av dem i insändarna. Jag valde ändå att behålla den kategorin eftersom den i sin tur ger utrymme för att undersöka de metaforer som faktiskt förekom lite närmare.

Texten har förstås en producent. Någon har skapat den men det väsentliga för en diskursanalys är att kunna identifiera vem som säger något i själva texten. Relevant här är att se vilka pronomen som används, exempelvis används pronomenet ”vi” ofta som ett förenande ord - men vem inkluderas och vem exkluderas? ”Man” är ett annat ord som uttrycker inkludering och exkludering, då anspelar textens producent på förmodade uppfattningar om vem som är av en viss åsikt. De kursiverade orden finns inte i originaltexterna utan det är mina egna tillägg och innebär att jag vill betona just de orden.

4.1 Stadens röster

Ett av de största evenemangen i Jakobstad är Jakobs dagar som ordnas under en veckas tid på sommaren. Evenemanget föddes år 1974 och har verkat i lite olika form under årens lopp. I dag består programmet bland annat av hantverksförsäljning och olika kulturprogram, ofta med fokus på lokala förmågor. Samarbeten görs med både församlingar och andra föreningar (Finn Jakobstad, hämtad 15.12.2020). Jakobs dagar

ses för många i Jakobstad, och nejden omkring, som en höjdpunkt under sommaren. Evenemanget samlar folk och bidrar också till att förstärka jakobstadsidentiteten. En insändarskribent från Karleby skriver under rubriken *Avundsjuk på Jeppisboa* (ÖT 31.5.2014). Identitetsaspekten lyfts fram och förstärks i denna insändare, en person kan vara österbottning men i vissa fall görs det ännu en åtskillnad på från vilken stad eller by man kommer ifrån. I just denna text lyfts det fram att Jakobstad är en föregångare i och med att staden visar att alla människor är välkomna och dessutom inte är rädda för att säga det högt.

En insändarskribent, Kristian Nyman, (ÖT 23.7.2014) är upprörd över att Jeppis Pride kommer att ske samtidigt som Jakobs dagar. Han poängterar att han aldrig har varit en större vän av Jakobs dagar, men nu när det är prideparad samtidigt kommer han definitivt inte att delta, någon kunde ju tro att han stöder paraden. Trots att han menar att Jakobs dagar inte är viktigt för honom säger han att Jeppis Pride kommer att ”annektera” och ”kapa” Jakobs dagar. Skribenten skriver att det är farligt att ordna prideparad i just Jakobstadstrakten eftersom det finns mycket skarpa åsikter i frågan och dessutom under Jakobs dagar. Det är underförstått att Jakobs dagar är ett viktigt evenemang som inte får störas med upptåg i form av prideparader som kan väcka anstöt.

I ÖT (17.1.2019) har Mathias Salo fått publicerat en insändare där han slår fast att ingen kristen ska delta i en parad som strävar efter att bryta mot de ramar som Gud har gett människorna och som är nedskrivna i Bibeln, vilket pride enligt honom är och därför inte går ihop med kristna värderingar. Salo positionerar sig som en kristen person och vill föra fram sitt budskap utgående från en kristen grund men istället för att stödja sina argument på Bibeln så hänvisar han till en, enligt honom, vetenskaplig artikel. Denna hänvisning är i sig en intertextuell referens. Det rådande paradigmet i västvärlden utgår ifrån att texter gjorda på vetenskapliga grunder är mer ”sanna” än religiösa texter såsom Bibeln vilket skribenten verkar vara medveten om och därför hänvisar till denna rapport.

Denna vetenskapliga artikel, eller rapport, är utgiven av Claphaminstitutet i Stockholm som är ett kristet forskningsinstitut och tankesmedja. Författarna vill kritiskt granska Stockholms prideparad och har kopplat ihop prideparadens innehåll med folkhälsan.

Rapporten tar i sin granskning av Stockholm Prides innehåll inte upp religion över huvud taget men anspelar trots det på kristen moral och kristna värderingar som en väsentlig del av sin granskning. Av den orsaken gör jag en genomgång av rapporten. Rapporten är utgiven 2018 under namnet *Det färgglada mörkret: En granskning av innehållet i Stockholm Pride och dess konsekvenser för folkhälsan* (Malmgren, Ewert & Sundberg).

Syftet med rapporten är att kritiskt granska innehållet i Stockholms prideparad år 2017 utgående från paradens webbplats. Författarna skriver att med tanke på prideparadens stora genomslagskraft i samhället är det konstigt att ingen har granskat vad anordnarna med sitt programutbud förmedlar, och vad sponsorerna därmed stöder (Malmgren, Ewert & Sundberg, 2018: 6). Syftet är helt i enlighet med vetenskaplig praxis, även etablerade instanser och fenomen måste gå att kritiskt analysera, också evenemang såsom pridefestivaler som säger sig kritisera maktstrukturer.

I rapporten står det att pridefestivalen har skapat en bild av att stå för alla människors lika värde, kärlek och glädje men författarna anser att det ligger för stort fokus på sexualitet som dessutom inte är entydigt positivt värdeladdad (Malmgren, Ewert & Sundberg, 2018: 28). ”Inom hbt-rörelsen ser vi en oroväckande tolerans mot droganvändning, prostitution, våld och självskadebeteende, något som blir tydligt även i Prides utbud” (Malmgren, Ewert & Sundberg 2018: 29). Detta baserar sig främst på förekomsten av bdsm⁴ och seminarier med temat *chemsex*⁵ under prideveckan.

Aku Korhonen har skrivit sitt examensarbete *Chemsex - Understanding sexualised drug use* (2018) om chemsex med syfte att bättre förstå fenomenet för att kunna se möjliga faror med det och vilka behandlingsmöjligheter som finns. Merparten av de som deltar i chemsex är män som har sex med män (Korhonen, 2018: 6). Korhonen skriver att de två främsta orsakerna till att delta i dessa aktiviteter är att förbättra eller förstärka upplevelsen av sex eller för att fly negativa känslor, det kan till exempel vara ett sätt att hantera internaliserad homofobi. Det är ingen som förnekar att användningen av droger är eller kan bli ett problem, men som Korhonen poängterar

---

⁴ Från engelskans *Bondage and Discipline, Dominance and Submission, and Sadomasochism*.

⁵ Användningen av psykoaktiva droger under eller i samband med sex (Korhonen, 2018: 10).

skulle det viktiga vara att minska skadeverkningarna men problem som stigma och okunnighet står i vägen (2018: 36). Med andra ord är pridefestivalen ett bra tillfälle att lyfta fram detta tema eftersom det främst är bland män som har sex med män detta problem finns och det behövs mer kunskap om hur man ska tackla det. Det finns en möjlighet att det under Stockholm Pride 2017 talades om chemsex som något enbart positivt men eftersom det inte längre går att få åtkomst till programmet har jag endast Claphaminstitutets rapport att gå enligt.

Bdsm är en rad sexuella praktiker som kan omfatta allt från fantasier om att bli fastbunden till att regelbundet betala för att någon ska piska en och praktiseras av både heterosexuella såväl som människor inom hbtqi+. För dem som är intresserade finns det egna grupper både på nätet och i verkligheten, och i dessa miljöer kan en del bygga upp hela sitt sociala liv. Relationer som inte är direkt kopplade till sex kan lika väl finnas där som någon annanstans (Richard & Barker, 2016: 85–90). Oavsett så sker alla former av bdsm-praktiker utgående från samtycke, det kan inte nog betonas. Volter Wolkersdorff (2016: 170) skriver att bdsm precis som olika queera sexualiteter har marginaliserats och klassats som ”dåliga” eftersom de avviker från heteronormativiteten. Bdsmscenen är ett queert utrymme inom den hegemoni som heteronormativiteten medför. Inom bdsm-scenen sker det hela tiden förhandlingar om vad som är queert (i bemärkelsen ”avvikande”) och vad som tillhör hegemonin. Det kan gälla relationer och en önskan om att ses som och tillhöra det ”normala” eller uttryckliga sexuella praktiker.

Utgångspunkten att Stockholm Pride har en tolerant syn på våld och självskadebeteenden för att bdsm får utrymme under festivalen håller streck endast om bdsm ses som ett eget queert utrymme som begär existensberättigande från den hegemoni som heteronormativiteten upprätthåller. Om utgångspunkten är att bdsm är ett uttryck för våld och självskadebeteende där samtycke inte finns och ett generellt illamående förekommer så gäller inte samma svar. Pridefestivalen gav deltagarna många chanser att prova på bdsm, men det är på sin plats att poängtera att det inte är aktiviteter som alla deltagare känner en dragning till. Uppfattningen om att alla som går i en prideparad är människor som tycker om bdsm och helst klär sig provocerande är en missuppfattning, men en som har fått starkt fäste. En artikel som publicerades efter att det blev bestämt att det skulle ordnas en prideparad i Jakobstad har rubriken

”Vi kommer att ha kläderna på” (ÖT 16.8.2013). En av medarrangörerna till Jeppis Pride fann det nödvändigt, måhända med en skämtsam ton, att försäkra Jakobstadsborna om att allt kommer att gå anständigt till under paraden.

Författarna till Claphaminstitutets rapport lyfter fram att i den gemensamma värdegrunden som under många generationer har utformats i Sverige så är det ytterst centralt att alla ska vara inkluderade i samhällsgemenskapen, bland annat sexuell läggning ska inte ha någon betydelse för hur en människa blir behandlad. De menar att för att det ska finnas tolerans för olikheter så bör det också finnas respekt från alla håll, och därför borde personer inom hbt-gruppen⁶ avvika från sitt ensidiga fokus på normkritik och istället fokusera på att integrera dessa människor i samhällsgemenskapen genom att fokusera på gemensamma värderingar (Malmgren, Ewert & Sundberg, 2018: 31). Till dessa gemensamma värderingar hör bland annat demokrati samt en tro på människovärde och solidaritet – värden som härstammar från det kristna kulturarvet (Malmgren, Ewert & Sundberg, 2018: 33). I rapporten skriver författarna att de borde finnas respekt från alla håll, detta tema är återkommande i flera av texterna i ÖT och en av diskurserna senare i avhandlingen behandlar vem som efterlyser tolerans och hur det tar sig uttryck.

Rapporten kritiserar normbrytandet och efterlyser konformitet. De huvudsakliga punkter som rapporten kritiserar handlar om frivilliga sexuella praktiker. De personer som tillhör en sexuell minoritet kan mycket väl ansluta sig till gemensamma värderingar om demokrati och solidaritet trots att man söker och uppmuntrar till normbrytande praktiker. Som motargument till rapporten kunde man hävda att sexuella minoriteter om någon vet vad solidaritet innebär eftersom de många gånger har utestängts ur sociala rum och därför har sökt sig till andra som har liknande erfarenheter. Kritiken mot att vilja bryta normer känns malplacerad i ett pridesammanhang. En central aspekt av prideparader är att belysa heteronormativiteten som är rådande och genom pride-evenemang skapa en medvetenhet om dess existens samt att det inte är det enda sättet att leva. Målet är

---

⁶ I rapporten används hbt istället för hbtq+. Bokstaven q (queer) anser författarna att är problematisk eftersom den uttrycker ”en ideologisk hållning som starkt ifrågasätter normer, kön och andra fasta ramar parallellt med förkortningar som uttrycker personlig läggning och identitet” (Malmgren, Ewert & Sundberg, 2018: 5)

uttryckligen att bryta heteronormen. Jag refererar flera gånger till Butlers heterosexuella matris, även här kan den synas. Författarna till rapporten uttrycker en oro över att normen bryts, och att det dessutom sker aktivt, inte bara av misstag. Jag läser det som rädsla för det okända och en rädsla för vad som sker när invanda mönster och normer blir utmanade.

I samband med planeringen av Jeppis Pride hade arrangörerna anhållit av Jakobstads svenska församling om att de skulle få ordna en regnbågsmässa. En regnbågsmässa är en mässa som är särskilt välkomnande till personer som identifierar sig som hbtqi+ eller som vill visa sitt stöd för dem. Under mässorna är språket inkluderande och ofta används böner som är skrivna för just dessa mässor (ÖT 24.7.2014). Församlingsrådet röstade ner förslaget med rösterna åtta mot fyra. Arrangörerna för Jeppis Pride skulle ha velat ha med nattvarden som ett element för att lyfta fram de sexuella minoriteternas situation. Detta motsatte sig dåvarande tf kyrkoherden Jockum Krokfors samt församlingsrådet eftersom mässa och nattvard ej kan användas i ett instrumentellt syfte, det är inte passande att fira nattvard för att stödja en enskild organisation, olika politiska partier eller för att stödja en viss åsiktsgemenskap (ÖT 5.10.2013). Istället ordnades en friluftsgudstjänst i regnbågens tecken.

När Jeppis Pride-planerna kungjordes utförde ÖT en gallup på gatan och frågade förbipasserande vad de ansåg om prideplanerna (ÖT 16.8.2013). Av de sex personer som hade kommenterat planerna så tyckte två personer att det inte hade någon betydelse för just dem och en av dem kommenterade ”Jag kommer *knappast* att se på paraden ändå. Jag kommer *åtminstone inte* att delta”. Snarare än neutralitet kan ett avståndstagande skönjas. En säger att han är kristen och är emot utlevd homosexualitet och därmed också paraden. De övriga tre är för planerna. En tror att det kan fungera som en ögonöppnare för dem som är emot homosexualitet för att visa att det handlar om *helt vanligt folk*. En annan kommentar går i samma banor, han menar att folk i trakten är trångsynta och därför behövs paraden för att visa att HBT-personer *inte är annorlunda* utan ”snarare mer vidsynta och har bättre förstånd än andra”. Inte bara anspelar de båda på att pride behövs för att bryta uppfattningen om att homosexuella skulle vara annorlunda än heterosexuella i bland annat uppförande eller värderingar, en av dem höjer regnbågsfolket över majoritetsbefolkningen i fråga om förnuft och

acceptans. Den sista av de tillfrågade positionerar sig själv som en sexuell minoritet genom att säga ”Paraden är ett sätt att visa att *vi* finns”.

Jeppis Pride har varit omgiven av många och långa diskussioner. Arrangörerna själva trodde att det berodde på att de fick medieuppmärksamhet redan från början som sedan skapade en snöbollseffekt (ÖT 24.7.2014). Den snöbollseffekten har flera skribenter uppmärksammat, dock har det varit med en negativ udd. Trots att det kanske har verkat som att diskussionerna kan ha präglats av negativitet så har stödet varit mycket större än motståndet. Arrangörerna vill inte tacka någon enskild förening eller organisation eftersom stödet har kommit från så många olika håll.

Däremot lyftes det fram redan ett år innan pridedfestivalen (14.8.2013) att stadsdirektören Mikael Jakobsson välkomnar Pride och på *stående fot* lovar delta och även hålla tal om det önskas. Jakobsson säger att hans motto är att *låta alla blommor blomma*, och befäster sin position som förespråkare för pridedfestivalen genom att uttrycka tanken om att trots folks olikheter så är de lika mycket värda för den sakens skull och ska också tillåtas att leva ut sin ”olikhet”. Som stadsdirektör är han ansiktet utåt och hans åsikter representerar därmed också staden med dess ledning. Temat för pridedfestivalen var tro, hopp och kärlek som är symboler för staden Jakobstad (ÖT 24.5.2014). Festivalen hölls inte var som helst i Österbotten utan i just Jakobstad och det var viktigt att låta det synas. En rubrik till en annan artikel om planerna inför Jeppis Pride lyder *Jeppis Pride ska andas självklarhet* (ÖT 13.8.2013). Staden visar tydligt att pridedfestivalen är ett initiativ som de stöder och uppmuntrar.

Föreningen Finn Jakobstad som koordinerar evenemangen under Jakobs dagar är varken arrangör eller initiativtagare till pridedfestivalen. De har inte direkt tagit ställning till festivalens varande eller icke-varande, men när media började uppmärksamma pride blev även de kontaktade. Deras verksamhetsledare meddelar att deras styrelse ännu inte har sammanträtt och man kan då dra slutsatsen att de inte har en enig linje i sitt förhållningssätt till frågan. Verksamhetsledaren säger ändå att hon vill understryka att Finn Jakobstad *bara* ordnar vissa av evenemangen under Jakobs dagar, föreningar och företag står för resten. Om någon skulle vilja ordna en pridedfestival under Jakobs dagar ”kan Finn Jakobstad *knappast* stoppa dem” (ÖT 14.8.2013). De kursiverade orden indikerar att föreningen inte vill bli förknippade med

pridefestivalen utan vill markera att även om evenemangen tidsmässigt går ihop så är Finn Jakobstad inte ansvarig för pride.

Jeppis Pride ordnades med hjälp av frivilliga krafter och talkoarbete, men kunde genomföras tack vare ekonomiska bidrag. Det går inte att komma undan att pengar är en maktfaktor. Enligt ÖT (24.5.2014) hade både Svenska kulturfonden och Svensk-Österbottniska samfundet stött Jeppis Pride. På deras hemsidor kan man se att en stor del av deras verksamhet handlar om att dela ut olika bidrag och stipendier, så man kan anta att deras stöd till Jeppis Pride har varit ekonomiskt (Svenska kulturfonden, hämtad 6.4.2021; Svensk-Österbottniska samfundet, hämtad 6.4.2021). Det i sin tur ger också bilden av att de vill stödja prideparaden och dess budskap. Bilden av att det så kallade bibelbältet i Österbotten är totalt emot en prideparad blir mer nyanserad när ett centralt österbottniskt samfund visar var de står i denna fråga.

Jeppis Pride ordnades främst tack vare talkoarbete, cirka 50 personer engagerade sig i arbetet (ÖT 24.7.2014). Till veckoslutets program hörde en inledande seminariedag med debatter, workshops, konstvernissage samt friluftsgudstjänst och under den huvudsakliga dagen ordnades själva prideparaden som kulminerade i en familjefest på dagen och senare en kvällsfest. I kapitel tre belyste jag prides historia med en diskussion innehållande kritik mot pridefestivaler på grund av dess kommersialisering. Utgående från Jeppis Prides webbplats (Jeppis Pride, 2014) kan konstateras att väldigt få av evenemangen var avgiftsbelagda. Det enda som sägs är att inträdet till kvällsfesten kostade tio euro och till queeroperan *Magnus-Maria* kunde man köpa biljetter via en biljettjänst. I den bemärkelsen har arrangörerna kunnat åstadkomma ett mångsidigt program som är tillgängligt för alla.

I artikeln inför Jeppis Pride (ÖT 24.7.2014) sägs att det kommer att finnas prideprodukter till försäljning, bland annat t-skjortor. På Jeppis Prides hemsida kan man läsa att en bar har fina pride-erbjudanden och att en tatueringsstudio har specialerbjudanden på queera tatueringar. Dessa exempel är det närmaste kommersialiseringen som just detta pride kommer. Förstås påverkar det att Jeppis Pride är mycket mindre än exempelvis pride som ordnas i storstäder och att det därför är helt olika miljöer och därmed också skillnader i utbud och efterfrågan vad gäller försäljning av prideprodukter. I fallet Jeppis Pride finns det en del drag av

kommersialisering, precis såsom i de allra flesta prideparader. Jeppis Pride skedde dessutom under samma tid som Jakobs dagar vilket förstärker känslan av kommersialiseringen. I skenet av föreställningar om Österbotten som ett konservativt bibelbälte så kan detta pride också ses som en form av protestmarsch. Dessa föreställningar om Österbotten är något jag återkommer till flera gånger i denna avhandling.

En notis (ÖT 4.6.2014) meddelar att Nykarleby trots sin ansträngda kassa och det faktum att evenemanget inte ordnas i Nykarleby utan Jakobstad ändå vill bidra med en symbolisk summa till ordnandet av Jeppis Pride. Det kommenteras att en *enhällig* stadsstyrelse beslöt att bidra med den symboliska summan på 150 euro. De vill förmedla att fastän summan i sig inte är så stor så vill staden Nykarleby officiellt visa sitt stöd för evenemanget. År 2017 ordnades Nykarleby Pride (ÖT 5.8.2017), möjligheten finns att det redan år 2014 har funnits en positiv inställning till prideparader i området. Arrangörerna för Jeppis Pride hade ansökt om bidrag från Larsmo men blev nekade eftersom anhållan hade lämnats in för sent (ÖT 28.5.2014). Förvaltningschefen sade att det negativa beslutet inte hade med värderingar att göra utan kommunens praxis är att bidragsanhållan ska lämnas in på hösten för att kunna beaktas därpå följande år. Anhållan om bidrag till Jeppis Pride hade anlänt 13 maj. Dessa två notiser har noterats i dagstidningen, men som läsare vet man trots allt inte till vilka alla ställen som arrangörerna hade lämnat in en anhållan om ekonomiskt bidrag, det är således omöjligt att dra några slutsatser om eventuella värderingar bland instanserna som beviljar stipendier.

I diskussionerna som omgärdade Jeppis Pride syns det vem som har vilken roll. Såväl stadsborna på gatan som personer i maktpositioner kan uttrycka sin åsikt. En faktor som här syntes var den ekonomiska aspekten. De som gav ett bidrag till evenemanget visade sin ståndpunkt. Kring evenemanget Jakobs dagar och Jeppis Prides relation till det väcktes åsikter, vissa ville absolut inte att dessa skulle sammanblandas. Claphaminstitutets rapport visar hur negativa åsikter gentemot pride kan kläs i en annan språkdräkt och de fokuserar på ett folkhälsoperspektiv snarare än livsåskådningar vilket framgår tydligare i det kommande avsnittet om diskurser. Syftet med detta kapitel var att bidra med en mer övergripande redogörelse för vilka olika

röster som hördes i debatten. I följande avsnitt går jag över till diskurserna jag kunde identifiera.

4.2 Diskurser

I detta underkapitel går jag igenom de fem diskurser jag har kunnat identifiera i mitt material. I samband med genomgången av diskurserna kopplar jag ihop dem med idéströmningar och samhällsfenomen som är av relevans för dem. Identitetskonstruktioner, och särskilt konstruktioner av kristen identitet, kommer fram i dessa diskurser. En ytterst central del av kristendomen är förstås Bibeln. I de insändare som berör Jeppis Pride åberopas olika delar av Bibeln för att stödja den bild av religion och homosexualitet som skribenten vill förstärka. De intertextuella sambanden hänför sig ofta till Bibeln och pronomenanvändningen gör tydligt vilka grupper som inkluderas och exkluderas. Metaforerna är sparsmakade men dyker trots allt upp med jämna mellanrum. Vad gäller ordvalen finns det inte en tydlig uppdelning i någon form av kategorier annat än att en del grundar sig i ett religiöst språkbruk. Det gäller ändå inte majoriteten. Modaliteten märks särskilt när starka känslor uttrycks.

4.2.1 Älska din nästa

I materialet förekom 5 olika skribenter som diskuterade Bibelns ord ”Du skall älska din nästa som dig själv” (Mark 12:31) kopplat till Jeppis Pride. Skribenterna fokuserar på att en viktig del av den kristna tron är att visa kärlek till sina medmänniskor och konstruerar en bild av en ”riktig” kristen utifrån detta. Till den diskussionen hör också en problematisering av vem som har rätt att välja vilka bibelcitater som bör efterlevas och vilka som inte är så viktiga. Med Jesus och kärleken till nästan som ledord argumenterar skribenterna för att Jeppis Pride och homosexualitet inte borde fördömas.

Frida Esselström, en ”bekännande kristen” (ÖT 26.7.2014) är förfärad över kärlekslösheten i vissa insändare i debatten kring Jeppis Pride och lyfter fram ”älska din nästa” bland med andra bibelverser som poängterar respekt och kärleken till

nästan. Hon framhåller att kärlekslösheten kommer från *så att säga* kristna människor vilket hon upplever både förvånande och förfärande.

Det som slår mig med förvåning och förfäran är kärlekslösheten i vissa insändare i debatten. Och då avser jag insändare av *så att säga* kristna människor. Kristen som mig är lika med att försöka vara som Jesus. Stod Jesus upp och ropade att alla homosexuella, prostituerade o.s.v. gjorde fel och var på väg till helvetet? Nej, han for hem till dem och åt mat med dem [...] Vad hände med de viktigaste buden [...] ”älska din nästa som dig själv”. (ÖT 26.7.2014)

Skribenten lyfter fram att hon nog förstår båda sidor av debatten, men hon anser att kristen betyder att försöka vara som Jesus och han fördömde inte homosexuella och prostituerade till helvetet. I sin insändare skriver Esselström att hon är uppvuxen i Larsmo, men att hon har bott i både andra städer och länder. Genom detta kan hon visa att hon har fått ta del av olika slags intryck och att hon tack vare sina olika erfarenheter och perspektiv vet vad hon talar om och kan förstå bägge sidor. Genom att visa på sina erfarenheter underbygger hon sina argument för att ge dem tyngd.

Esselström förklarar i citatet vad hon anser att karaktäriserar en ”riktig” kristen genom att ta avstånd från dem som är ”*så att säga*” kristna människor som inte följer Jesu ord om att visa kärlek till sina medmänniskor. Jesus visade välvilja och kärlek också till dem som hade låg status i samhället och detta är något som Esselström lyfter fram och vill att dagens människor skall följa, särskilt ifall man ser sig som kristen. Kärlekslösheten är det som Esselström främst förvånas av eftersom Jesus som rollmodell inte gjorde annat än visade kärlek, och inte dömde folk till helvetet, oavsett deras synder, eller så kallade synder.

Skribenten Torbjörn Ede skriver i sin insändare *Aggressiviteten bottnar i osäkerhet?* (ÖT 26.7.2014) att han som liten var aktiv i en baptistförsamling och det han minns bäst av den tiden är alla de välvilliga människorna som lärde honom att man ska vara ”snäll mot din nästa”. De argument som framförs för att hävda att det i Bibeln, och därmed inom kristendomen, inte bör finnas motstånd mot homosexualitet grundar sig delvis på idén om att ”älska din nästa” och delvis på att andra bibliska påbud har slopats. Det betyder att då borde inte heller förbud mot homosexuella handlingar finnas

kvar. Ede lyfter fram att i *hans* Bibel så finns det många saker som ingen i Finland i dag lever enligt, bland annat brännoffer, vilka folkslag man kan ha som slavar och dödsstraff av diverse olika skäl. Han ifrågasätter varför inte de citaten i så fall ska efterlevas, ifall andra bibelcitaten kan användas för fördömandet av homosexuella.

Vad jag främst minns [...] är välvilliga människor som lärde ut att man ska vara snäll mot sin nästa. [...] Jag kan också tänka mig att ibland vara församlingsaktiv, om jag duger som den jag är. En småbarnsförälder, samboende och icke-nykterist som minns hur Jesus gjorde vatten till vin. Som dessutom har svårt att klara umgänget med självutnämnda experter och auktoriteter. (ÖT 26.7.2014)

Skribenten har positiva erfarenheter av sin barndoms- och ungdomstid i församlingen och skulle kunna tänka sig att *ibland* vara församlingsaktiv *om* han duger såsom han är. Han anspelar på att han inte är perfekt och själv inte lever enligt Bibelns alla regler i och med att han lever i ett samboförhållande och har barn men verkar inte vara gift, vilket enligt Bibeln är ett brott. Här återkopplar han till olika bibelverser och deras selektivitet, vilka verser ska efterföljas medan andra är acceptabla att sopa under mattan, och vem är det som får bestämma det?

En likhet mellan Edes insändare och den nyss diskuterade insändaren av Esselström (ÖT 26.7.2014), är modalitetsanvändningen i samband med skapandet av hurudan en kristen person är. Ede skriver visserligen inte att han ser sig själv som kristen, men han har i alla fall varit församlingsaktiv som liten och kunde tänka sig att göra det på nytt *om* han duger som han är. Esselström skriver att kristen betyder att man *försöker* vara som Jesus. Båda lyfter fram en strävan om att göra sitt bästa men visar också en medvetenhet om eller rädsla för att perfektion inte är möjligt.

Man ser intertextualiteten i Edes referens till bibelcitaten överlag och speciellt till Jesus första under när han förvandlade vatten till vin på ett bröllop. Om Jesus som en absolut auktoritet inom kristendomen fann det lämpligt att förvandla vatten till vin så kanske Edes icke-nykterhet inte är ett så allvarligt brott. Hans slutsats är att om han som en icke perfekt person duger inom församlingen, varför skulle inte homosexuella och andra queera vara välkomna?

Kanske de mest högljudda kritikerna av Pride-festivalen känner en osäkerhet över något? Eller varav denna aggressivitet? Inte kan det väl vara så att de satt sig på så höga hästar att de själva väljer vilka Bibelcitat som ska användas? (ÖT 26.7.2014)

”De” handlar alltså om de *mest högljudda* som i ÖT har kritiserat prideparaden i Jakobstad. Ede formulerar sin åsikt som en fråga, men kritiken är väldigt tydlig. Han anser att de inte har auktoritet nog att säga vilka delar av Bibeln som ska följas och vilka som inte behöver följas. I det första citatet säger han tydligt att han har svårt med självutnämnda experter och auktoriteter. Metaforen om att kritikerna till pride har satt sig på höga hästar är väl vald med tanke på vad han vill uttrycka, metaforen innebär att de betar sig överlägset och nedlåtande gentemot mot andra som skulle kunna ha precis lika stort tolkningsföreträde (Holmberg, 2019). Hur skribenten förhåller sig till religiösa experter och auktoriteter som inte är självutnämnda, till exempel en präst, får man som läsare inte ta del av. En kolumn av Sofie Stara, anställd av ÖT, handlar inte om kärleken till nästan men nog om österbottningarnas aversion gentemot auktoriteter och hur det passar in i diskussioner om religion och makt (ÖT 14.8.2013).

Österbottningar framhåller enligt traditionen gärna sitt förakt för auktoriteter. Ironiskt nog hör homofobi starkt ihop med auktoritära strukturer. I det som kallas bibelbältet kan varje avvikelse vara farligt för auktoriteten. Tankar kontrolleras hårt, en svartvit syn är självklar. Det där är fel, det här är rätt. Det där är synd, det här är gott. Det handlar om makt som inte vill utmanas. Om en länk i den maktkedjan bryts, om ett av fundamenten den makten står på ruckas, rasar hela maktkonstruktionen. (ÖT 14.8.2013)

Stara skriver att *traditionen* är aktören i fallet, det är traditionen som säger hur österbottningar och auktoriteter passar ihop. Det innebär att det handlar om en viss typ av föreställning om österbottningar, på samma sätt som hon använder *det så kallade* bibelbältet och visar att det handlar om en viss typ av uppfattning om människorna och miljön. I vilken mån det sen stämmer eller ej är en annan diskussion. Hon använder också ordet ”förakt” som verkligen betonar den starka oviljan att lyda auktoriteter. Samtidigt skriver hon att det finns en svartvit syn på rätt och fel samt gott och ont och

att österbottningar tenderar att ordna sig i leden och blint lyda auktoriteter, hur paradoxalt det än må låta.

Avvikelse kan vara farligt för auktoriteten, men vem eller vad är auktoritet i det här fallet? Eftersom kolumnen bland annat handlar om Jeppis Pride känns det logiskt att anta att det delvis handlar om religionen som en auktoritet, särskilt med tanke på de intertextuella referenserna till rätt och fel, synd och godhet. Om kyrkan och religionen är den auktoritet och maktstruktur som åsyftas beskrivs den som rigid och ovillig att jämka, makt som inte vill utmanas. Kan Jeppis Pride utmana en maktapparat av den kalibern? Så hetsiga som diskussionerna stundtals har varit verkar särskilt vissa insändarskribenter vara rädda att Jeppis Pride är kraftfullt nog att förändra strukturer och syn(er) på äktenskap och vad som är rätt och fel och därmed orsaka en stark förskjutning av de grundläggande värderingar som kyrkan baserar sig på.

Skribenten Monica Pensar (ÖT 11.10.2016) är inne på samma linje som Ede och problematiserar att vissa följer Bibeln väldigt selektivt. Hon skriver att den typ av bibeltolkning som inte accepterar homosexualitet och som anser att det är en synd också har godkänt aga, våld och våldtäkt inom äktenskapet och har använts som stöd för att vit övermakt i Sydafrika skulle kunna isolera svarta i så kallade *homelands*⁷. Hennes huvudsakliga syfte med sin insändare är att visa att Bibeln inte kan användas som stöd för att vägra acceptera homosexualitet eller godkänna annat förtryck.

Att mena att homosexualitet är synd, bygger på välbeprövade traditioner. Javisst! Men det är inget argument, även om det ofta förekommer. (ÖT 11.10.2016)

I citatets inledande mening är agenten i satsen okänd, det är ett allmänt påstående som ”man” gör. Pensar refererar genast till uppfattningen om homosexualitet utgående från en biblisk tolkning, trots att den inte explicit uttrycks. ”Välbeprövade traditioner” kan både höra samman med en religiös tolkning samt med ett allmänt samhällsklimat. Hon menar att bara för att det är gammalt och beprövat så ger det inte mer legitimitet till uppfattningen, snarare tvärtom, det är en gammal och förlegad uppfattning.

---

⁷ Reservat i Sydafrika för den mörkhyade befolkningen. Även kallade *bantustans* (Nationalencyklopedin, 2021a).

Förutom att skribenten har undertecknat insändaren med sitt namn så gör hon det även i Regnbågsmissionens namn. Regnbågsmissionen är en Facebooksida som arbetar för sexuell mångfald och har religionsdialog som grund för sin verksamhet (Regnbågsmissionen, 2014). Sidans utgivare (*admin*) är just Monica Pensar som har skrivit denna insändare. Pensar är ett namn som ofta har dykt upp i diskussionerna om sexuell mångfald och religion, och på Regnbågsmissionens webbplats kan man läsa att hon är både utbildad teolog och har studerat sexualrådgivning.

För den som känner till hennes teologiska bakgrund ger det också mer legitimitet till hennes bibeltolkningar och det är mer förståeligt att hon i sin insändare väljer att lyfta fram tolkningar av vissa bibelställen som skulle fördöma homosexualitet och förklarar varför de inte håller streck. Pensar skriver att de textavsnitt i Gamla testamentet som totalförbjuder en man från att ligga med en annan man slutar med orden ”som man ligger med en kvinna”, vilket betyder att man inte ska underställa mannen på samma sätt som kvinnan var underställd. Kvinnor hade få rättigheter inom såväl samliv, det religiösa livet och samhällsliv överlag. Den typen av bibliska tolkningar som Pensar för fram som inte godkänner en fördömande inställning till homosexualitet har hört till ovanligheterna i diskussionerna som har förts i ÖT, oftare har bibliska tolkningar som är emot homosexualitet använts i insändarna.

Tror vi verkligen att det onda i världen låter bibeltexterna vara ifred, så att vi lugnt kan påstå att ”allt är sant” där! Inte ens Jesus tolkade sin tids Heliga Skrifter så. (ÖT 11.10.2016)

Pensars teologiska bakgrund är ett genomgående tema i texten och i ovannämnda citat låter hon också sin egen trosuppfattning synas genom att tala om ”det onda” som inte låter bibeltexterna vara ifred. Man kan inte heller tro att allt som står i Bibeln är sant eftersom ondskan har nästlat sig in även där. Hon använder utropstecken för att uttrycka sin åsikt med kraft.

Pensar har inte uttryckligen positionerat sig som kristen eller troende men om inte förr så senast nu blir det tydligt, både genom att tala om ”det onda” och genom att använda ordet ”vi”. Hon bidrar till skapandet av hur en kristen bör tänka i frågor kring

homosexualitet. Hon återkommer här till det hon lyfte fram i början av sin insändare, endast Bibeln som grund är inte tillräcklig. Hon skriver också att *inte ens* Jesus tolkade sin tids Heliga Skrifter, med versaler för att framhäva dess betydelse, så då kan man göra ett antagande om att de som i dag lever enligt Jesus läror borde förstå att heliga skrifter inte ska tolkas bokstavligt. Pensar såväl som Esselström lyfter fram Jesus som en kärleksfull förebild för kristna och poängterar att Jesus och hans handlingar borde vara ledstjärnan.

Skribenterna i de olika texterna försöker med hjälp av kända bibelverser hävda att de har rätt i sin åsikt att homosexualitet inte är ett problem, en synd eller en fara. Ett tema i citaten är kärlek till och respekt för nästan. Genom användningen av pronomen positionerar sig skribenterna som kärleksfulla och accepterande, i många fall kristna. Samtidigt tar de avstånd från de människor som använder Bibeln som ett redskap för exkludering. Skribenterna ifrågasätter främst de människor som anser sig vara kristna men motsätter sig Jeppis Pride och homosexualitet baserat på, enligt nyligen diskuterade skribenters insändare, selektivt utvalda bibelverser.

4.2.2 Kärlek och acceptans

I diskussioner om homosexualitet är det vanligt att kärlek och acceptans dyker upp i en eller annan form. I mitt material förekom 15 stycken texter som använde orden kärlek, älska eller acceptans. Det material som diskuterade *kärleken till nästan* räknade jag bort eftersom jag diskuterade det i en tidigare diskurs. I texterna där kärlek eller acceptans brukades användes de i första hand för att beskriva förhållningssätt till andra människor, antingen på grupp- eller individnivå. Acceptans nämns i två andra texter som är kritiskt inställda till pride och homosexualitet, men används då i ett annat syfte än de övriga. Personer som är positivt inställda till en prideparad och homosexualitet överlag åberopar acceptans och kärlek som rättigheter för alla, och grundar inte sina åsikter på religion utan på värderingar som kunde klassas som sekulära.

Kärlek omtalas som ett behov som alla har, oavsett sexuell läggning, oavsett hurudan man är (ÖT 20.7.2014). En kommentar lyder ”Att kunna älska och bli älskad [...] för just den man är, är något stort” (ÖT 26.7.2014). En skribent frågar varför kärlek är

vackert men plötsligt blir fult när två människor av samma kön älskar varandra? Hur ser den rätta kärleken ut? (ÖT 26.8.2014). Alla skribenter lyfter fram att en person bör få bli älskad *för den man är*, ett tema som har varit återkommande och stöder de argument som säger att en människas sexuella läggning inte är något man själv kan påverka. Kärlek omtalas som en rättighet, både som en rättighet att få älska och att bli älskad. Insändarskribenten Elli Flen skriver hur hon tycker att det är omänskligt att försöka begränsa folks kärlek (ÖT 25.7.2014).

Jag deltar för att det är omänskligt och grymt att försöka begränsa vem folk får älska. Jag deltar för att moderskapet gav mig insikt om att det att jag är heterosexuell, verkligen inte betyder att jag automatiskt är en bra förälder. (ÖT 25.7.2014)

Orden ”omänskligt” och ”grymt” är väldigt starka ord men så är även kärleken, eller i alla fall hur den omtalas i Flens insändare och en begränsning, eller *försök* till begränsning, av den fördöms i hårda ordalag. Aktörskapet är inte helt fastställt i citatet, vem som försöker begränsa *folks* rättigheter till att älska är oklart. Flen skriver att orsaken till att hon själv tänker delta i prideparaden är för att hon insåg att bara för att hon är heterosexuell så är hon *verkligen inte* automatiskt en bra förälder. Hon skriver också att det var moderskapet, jag antar att hon menar att hon själv har fått barn, som gjorde att hon fick denna insikt. För henne har moderskapet varit en vändpunkt, säkert på många olika sätt, men just i denna diskussion är det ett annorlunda inslag. Hon anspelar på en uppfattning om att homosexuella inte är lika lämpade för föräldraskap som heterosexuella men denna föreställning vill skribenten ta avstånd från. Hon använder också ordet förälder istället för mamma, det kan vara helt slumpmässigt eller sen har hon aktivt valt att använda ett mer inkluderande språk.

Flen tangerar föräldraskap samtidigt som hon skriver om kärlek och rätten till den. En intervju med kaplan Boris Salo lyfter fram hur föreställningar om föräldraskap, kärlek och sexuell läggning spelar in i diskussionen om Jeppis Pride (ÖT 16.8.2013).

Det handlar om grundläggande värderingar gällande man och kvinna. Det har setts som en självklarhet att äktenskapet ska ske mellan en man och en kvinna. Samtidigt har det ansetts viktigt att sträva efter att varje barn ska ha både en

manlig och en kvinnlig förebild i familjen. Jag ser ingen orsak till att vi behöver en förändring på den punkten. (ÖT 16.8.2013)

Salo menar att prideparader överlag, och särskilt den i Jakobstad, är brännande och känsliga ämnen eftersom det handlar om grundläggande värderingar gällande man och kvinna och deras plats i världen. *Det har setts* som en självklarhet att äktenskap sker mellan en man och en kvinna, det har också *ansetts* viktigt att sträva till att varje barn ska ha både en manlig och en kvinnlig förebild inom familjen. Han ser heller ingen orsak till att detta skulle behöva förändras. De kursiverade orden fördunklar vem som egentligen anser det. Det presenteras som en allmängiltig sanning, och många skulle säkert hålla med om det, och är en bekväm form för att ge understöd för Salos åsikter. Det är inte uttryckligen bibliska argument som presenteras men det är ändå tydligt att det är Bibeln som ligger som grund för idéerna om äktenskap och barn som Salo lyfter fram.

Överlag lyckas Salo göra det tydligt vad som är just *hans* åsikter och *hans* inställning till paraden trots att han är intervjuad i egenskap av kaplan och därmed företrädare för kyrkan. Själv skulle han inte kunna tänka sig att delta i prideparaden men påpekar att han vill visa respekt för dem som gör det, och efterlyser samtidigt respekt och tolerans från andra gentemot dem som delar hans syn på evenemanget. Artikelns skribent ställer följande fråga till Salo: ”Vi har haft både Jesusmarsch⁸ och förstamajtåg i staden. Då är det väl lika naturligt med en Prideparad?”. Salo kommenterar att han inte ser ett behov för en prideparad eftersom ”de här strömningarna” redan har utrymme i det offentliga rummet via massmedier. Såsom flera andra har kommenterat i ÖT kan läsare nästan dagligen läsa om de homosexuellas situation, istället kunde tidningarna lyfta fram andra grupper. Salo kommenterar att Jesusmarschen som nämndes oftast har negligerats av massmedia.

Guds kärlek riktas till alla människor oberoende av sexuell läggning enligt kyrkoherdarna Bo-Göran Åstrand och Lotta Endtbacka (ÖT 24.12.2015). Bakgrunden till deras insändare var en skribent som under pseudonymen ”Jeppisbögen” skrev en insändare där han beskrev sina känslor av att inte vara välkommen eller accepterad i

---

⁸ Jesusmarschen är en parad som ordnas i flera olika städer under första maj där kristna från olika samfund samlas för att visa sin tro, tacka och tillbe (Kyrkpressen, 2008).

församlingsgemenskapen (ÖT 22.12.2015). Åstrand och Endtbacka skrev då ett svar till honom där de beklagar att det är så han har upplevt sin församlings bemötande.

Var och en får komma sådan som man är för att dela gemenskapen med andra och med Gud. I vår församlingsgemenskap vill vi ta Jesu ord om att alla är lika mycket älskade av Gud på allvar. Guds kärlek kan och får inte graderas, den tillkommer alla människor i lika hög grad. Guds kärlek begränsas alltså inte av sexuell läggning. (ÖT 24.12.2015)

Deras betoning ligger på Guds kärlek och att den gäller alla i *lika hög* grad och att den *inte får* graderas, modaliteten är stark i detta citat. Det är också tydligt vem det gäller enligt pronomenanvändningen, de beskriver församlingsgemenskapen som *vår* och att *vi* tar Jesu ord om Guds kärlek på allvar. Eftersom Åstrand och Endtbacka har skrivit under insändaren i egenskap av kyrkoherdar i Jakobstads svenska respektive finska församling så kan man sluta sig till att den gemenskap de strävar efter att skapa handlar om just dessa församlingar även om det i princip lika väl kunde handla om kristusgemenskapen världen runt. I och med att hela texten är väldigt Jakobstadscentrerad är det ändå mer logiskt att det är just dessa två församlingar som är i fokus. Representanter för både den svenska och finska församlingen har här skrivit under vilket ger en bild av att den Evangelisk-lutherska församlingen i stort är representerad.

De skriver att var och en får komma *sådan som man är* för att dela gemenskapen både med Gud och med andra, i det här fallet betyder det att en människas sexuella läggning borde vara irrelevant när det handlar om att dela gemenskapen. I diskursen ”Älska din nästa” syns samma tanke om att delta i församlingsgemenskapen *så som man är* i Torbjörn Edes insändare, men han formulerade det snarare som en fråga, *om* han duger så som han är, medan det i denna insändare framställs som en övertygelse om att det verkligen är så att var och en accepteras så som man är.

Kyrkoherde Bo-Göran Åstrand har ofta figurerat i diskussionerna om Jeppis Pride. I egenskap av kyrkoherde är det inte endast sina egna, personliga åsikter han för fram utan han representerar även en del av den kyrkliga samfälligheten. Det råder inte någon enighet i hur man inom olika församlingar och hela samfälligheten ska förhålla sig till

homosexualitet men i och med sina uttalanden i media har Åstrand tagit ställning i den här frågan och låter det samtidigt bli representativt för den typ av kristendom han representerar. I samband med planeringen av pridefestivalen hade arrangörerna ansökt om att det skulle hållas en regnbågsmässa med nattvard, men församlingsrådet röstade ned förslaget och istället hölls en friluftsgudstjänst (ÖT 5.10.2013). Det fallet illustrerar splittringen inom kyrkan i dessa frågor.

Åstrand lyfter fram teman som acceptans, medmänsklighet och välkomnande i sina texter (ÖT 5.7.2015; 20.7.2015; 24.12.2015). Till skillnad från vissa andra insändarskribenter lyfter han inte fram explicita bibliska eller religiösa argument för att argumentera för sina åsikter men vissa uttryck som han använder finns inom både en kristen tankevärld och en sekulär tankevärld som ett arv från den kristna kulturen. Han talar bland annat om ”kärleken till medmänniskan” och ”en utsträckt hand” i sin kolumn *Jeppis Pride och medmänniskan* (ÖT 20.7.2014).

Till ett av alla människors grundläggande behov hör att få vara älskad och accepterad. Redan ett barn behöver få veta att man duger sådan som man är i sina föräldrars ögon. Kärleksfulla föräldrar skulle därför aldrig säga till sitt barn att du borde ha blivit någon annan för att vi skulle kunna älska och acceptera dig precis sådan som du är. Kärleken gör inte skillnad på enskilda egenskaper hos en människa, utan omfattar hela henne precis sådan som hon är. (ÖT 20.7.2014)

Han skriver att människor oberoende sexuell läggning behöver kärlek, omtanke, närhet och förståelse, och att den som vill bidra till detta behöver inte vara rädd att det skulle ta bort något av det man själv *är* och *har*. Man har också alltid rätt att vara stolt och glad över det man *i grunden är*. Enligt honom älskar och accepterar kärleksfulla föräldrar sitt barn ”precis sådan som du är”. Frasen ”sådan som man är” förekommer i lite olika form på flera platser. I just denna text låter Åstrand med andra ord förstå att oavsett en människas sexuella läggning så är det något som personen har inom sig och är en central del av hennes identitet, något som skulle kunna klassas som en essentialistisk syn. Han skriver också om ”enskilda egenskaper” som passar in i en essentialistisk förståelse av människan. Oavsett är det något som människan inte kan rå för själv och hon bör oavsett bli älskad och accepterad.

I den insändare som Åstrand skrev tillsammans med Endtbacka talade de uttryckligen om Gud och Guds kärlek, men i denna kolumn som Åstrand står som ensam författare till är kärleken visserligen närvarande men i en annan form. Kärleken har dels fått eget agentskap i texten, ”*Kärleken* gör inte skillnad på...”, och dels beskrivs kärleken som både ett behov och en skyldighet. Människan har ett behov av andra människors kärlek och hon har därmed en skyldighet att visa kärlek till sina medmänniskor. Här ska kärlek inte förstås som erotisk kärlek utan ett samlingsnamn för omtanke, välvilja och godhet.

Åstrand fortsätter samma kolumn med en diskussion om vem man ska rikta sin kärlek till. I försöken att bygga en bro och skapa förståelse för sina medmänniskor positioneras hbtqi+- personer som ”helt vanliga människor” som finns i ”vår vardag” och omfattar alla sorters människor.

Jeppis pride är inte uppviglarnas karneval som borde gömmas undan på alla tänkbara sätt. Det är dagar fyllda med tillfällen som påminner oss om att det är människor som finns i vår vardag, här och nu. Till den grupp som brukar kallas regnbågsfolket hör familjemedlemmar, släktingar, vänner, arbetskamrater, stadsbor och landsbygdsbor. (ÖT 20.7.2014)

Underliggande finns alltså en uppfattning om att det i samhället finns diskurser och uppfattningar om att sexuella minoriteter är avvikande eller onormala. Både Foucaults teorier om homosexualitet och Butlers teori om den heterosexuella matrisen kan användas som teoretiskt underlag. Enligt Claphaminstitutets rapport så bejaktar Stockholm Pride våld och självskadebeteenden, den bilden stärker diskurserna om sexuella minoriteter som avvikande och onormala. Om Jeppis Pride så säger Åstrand att den inte är ”uppviglarnas karneval som borde gömmas undan” utan att det är ett tillfälle att reflektera över vad medmänsklighet och acceptans kan se ut som och varför det är viktigt.

Orden ”uppviglarnas karneval” anser jag ändå vara anmärkningsvärt. En uppviglare är någon som eggat upp till motstånd mot en myndighet eller samhällsordning, ordet används främst i politisk kontext (Nationalencyklopedin, 2021e). I områden där

katolicismen har haft makt har karneval ursprungligen betytt tiden före fastan. Man tror att flera av karnevalinslagen har sina rötter i vårliga upptåg och festligheter som firades i antikens Rom och Bysans. Karnevaler var med andra ord festligheter, men de rymde även socialkritik och under karnevalerna var sociala hierarkier satta ur spel. Det var tillåtet att göra narr av de ledande skikten, det fattiga tjänstefolket kunde bete sig som rika och de rika kanske var tvungna att passa upp på sitt tjänstefolk (Nationalencyklopedin, 2021d).

”Uppviglarnas karneval” skulle i sammanhanget kunna tolkas som den sexuella minoritetens försök att vända upp och ner på samhällsordningen under pridefestivalen. Jag refererar åter till Butlers heterosexuella matris, samhällsordningen utgår ifrån ett heteronormativt ideal med familjebildning i centrum. Jag vill förtydliga att Åstrand endast är positivt inställd till Jeppis Pride men i hans skrivelser ser man tydliga spår av de diskurser som gör åtskillnad på heterosexuell och homosexuell och upprätthåller ett maktförhållande mellan dem.

Insändarskribenten Mårten Streng (ÖT 2.7.2014) håller visserligen med om att Gud är kärlek och att alla människor är älskade, vilket har synts i de tidigare texterna, men homosexualitet är för den sakens skull inte tillåtet. Han uppmanar alla kristna i Jakobstad med närområden att bojkotta Jeppis Pride.

Jag vill uppmana alla kristna i Jakobstad med omnejd att bojkotta Jeppis Pride, inte gå med i paraden, inte stå och hurra. Jag säger detta av omsorg. Men be gärna för dessa älskade människor. Be att Gud ska få röra dem med sin kärlek och sin helande kraft! Ni som verkligen är kristna och vill lyda Guds ord, ni vet att homosexualitet inte är Guds vilja. Gud älskar alla människor men hatar synden som förstör och leder oss vilse. Det var ju därför han kom. För att befria oss, förlåta oss, för att frälsa oss. För att leda oss rätt i livet. (ÖT 2.7.2014)

Till skillnad från de skribenter som vill att människor fritt ska få visa sin kärlek och därför stöder prideparaden så använder Streng kärlek för att bojkotta paraden. Han tilltalar alla *kristna*, och gör det tydligen vem som räknas som riktig kristen och vill lyda Guds ord. De som är riktiga kristna vet att homosexualitet inte är Guds vilja utan homosexualitet är en synd. Synden är agenten i satsen, det är synden som förstör och

leder oss, det vill säga riktiga kristna, vilse. I just denna insändare görs det inte en tydlig åtskillnad på synden och syndaren så som i vissa andra texter. När Streng skriver ”därför *han* kom” är det Jesus som åsyftas och en referens till Bibeln om vad allt som Jesus gör för människan. Det i sin tur är ett bevis på Guds kärlek till människan.

De kristna som Streng talar om ska bojkotta pride men de får gärna be för de människor som deltar i prideparaden. I och med att han också talar om synden och människor som slår in på fel väg i livet så är det inte långsökt att se bönerna som ett sätt att försöka hjälpa de vilsna människorna som deltar i pride. Streng porträtterar deltagarna som människor som behöver hjälp, han uppmanar kristna att be för att Gud ska röra vid deltagarna med sin *helande* kraft. Det finns med andra ord något som är sönder eller skadat som Gud kan hela. Streng använder ett utropstecken för att verkligen betona önskan att Gud ska visa sin kärlek och framförallt helande kraft.

Insändaren går delvis in på följande diskurs om omsorg och omtanke när Streng uttryckligen säger att han uppmanar till bojkott på grund av omsorg. Han betonar att alla människor nog är älskade men i slutet av hans insändare uppmanar han att ”ni homosexuella” ska söka hjälp hos Jesus. Budskapet är då att homosexuella nog är älskade men att de egentligen inte duger ”så som de är” vilket har varit ett tema i andra texter. Omsorgen i detta fall grundar sig på att som en kristen kan och bör man hjälpa andra genom att uppmana dem att söka hjälp från Jesus, och därmed också kristendomen. En plikt kan på detta sätt konstrueras, som kristen har man en plikt att hjälpa, och som homosexuell har man skyldighet att söka hjälp.

4.2.3 Omsorg och omtanke

I materialet är omsorg och omtanke ett återkommande tema. Omtanke nämns fyra gånger och omsorg tre. Skribenterna förhåller sig olika till vad omsorg och omtanke om medmänniskan betyder. En av texterna särskiljer sig från de övriga i och med att omsorg och omtanke inte riktas från en människa till en annan människa utan omsorgen kommer från Gud (ÖT 24.12.2015). I insändaren konstateras att ”*vår* kristna tro” lär oss att eftersom människan är skapad av Gud så är hon därför föremål för Guds omsorg, oavsett sexuell läggning.

En av skribenterna, Simon Häger, talar öppet om hur han som homosexuell har upplevt debatten (ÖT 23.7.2014). Han menar att i debatterna glömmer debattörerna ofta bort att lyssna på varandra och att det i slutändan handlar om omtanke om varandra även om den kommer från olika håll.

Jag upplever nämligen att båda sidor i debatten, alltså både de som talar för och de som talar emot homosexualitet, har någon slags omtanke bakom allt. Exempelvis omtanke för hur det skall gå för den homosexuella människan, om det är så att bibeln och Gud förklarar homosexualiteten som synd. Eller omtanke för att den homosexuella människan skall få känna att den är accepterad så som den är av både Gud och medmänniskor i vårt samhälle, om det är så att bibeln och Gud förklarar att homosexualiteten är en del av Hans skapelse. (ÖT 23.7.2014)

Omtanken tar sig med andra ord olika uttryck. Häger sammanfattar debatten om Jeppis Pride och homosexualitet i stort som två olika sidor som argumenterar för sin sak utan att se eller förstå den andra sidans ståndpunkt. All diskussion om dessa ämnen har inte varit en fråga om för eller emot, men särskilt i insändarna är det på detta sätt som debatten kan sammanfattas. I övrig rapportering i ÖT har en mer neutral position intagits.

Intertextualitet hittas det mycket av i nyss nämnda citat. Häger refererar till Bibeln och dess uppfattning om homosexualitet som antingen synd eller som en del av Guds skapelse och därmed mer oproblematiskt. Han lyfter också fram homosexualitet och acceptans i både samhället i stort och i specifika religiösa sammanhang. Fast Häger tänker sig att omtanke om den homosexuella människan ligger till grund för olika människors inställning till homosexualitet så har de olika närmandesätten olika konsekvenser. Uppfattningen att homosexualitet är en synd leder till att den som visar omtanke om den homosexuella människan vill att denne ska göra något åt saken, sluta synda, eller få hjälp för att bli bättre. Då blir synen på homosexualitet som antingen ett medfött drag hos människan eller som ett aktivt val som hon gör återigen relevant. Omtanken som finns i bakgrunden gör att man måste komma åt själva synden på ett

eller annat sätt. Om homosexualitet däremot är en del av Guds skapelse så krävs det ingen förändring hos människan eftersom det är menat att personen ska vara just så.

Häger efterlyser större respekt för varandra. Han tror själv att en person föds med sin sexuella läggning och att man inte kan göra något åt den saken. Han tror inte att homosexualitet är en synd, men han menar ändå att om andra människor tror att homosexualitet är en synd så är det okej för honom så länge man kan behandla varandra med respekt och låta andra leva och tro som man vill, eller som man *måste*. Han säger också att det kan vara svårt att förändra en trosuppfattning eller bibeltolkning som en person har levt med under en längre tid, kanske hela livet. Han har egna erfarenheter av att brottas med en konservativ trosuppfattning och homosexualitet, vilket han inte är rädd för att prata om, och det är också den styrkan han lyfter fram i sin text. Hans egna erfarenheter styrker hans argument om att låta Jeppis Pride-debatten vila, och lyssna i stället för att kritisera, och att inte alltid försöka övertyga varandra om att ens egen åsikt är den enda rätta sanningen.

Kristian Nyman nämner inte uttryckligen omsorg eller omtanke i sin text men han säger att han vill försvara homosexuella på ett annat sätt än de som stöder pride och han uttrycker en form av omtanke trots att det inte sägs med de exakta orden (ÖT 5.8.2014). Texten är en intervju med honom där han säger att han vill att det ordnas ett protestmöte om ÖT:s bevakning av Jeppis Pride. Han upplever att en del kolumnister i diskussionerna som har förts har visat intolerans mot dem som är emot prideparaden.

Det är fråga om stora frågor och något jag brukar kalla ”könsrollsupplösning”. Det betyder inte att jag och de som tänker som jag är emot de människor som har ”brusten sexualitet”. Också de ska skyddas. Nu upplever jag att udden riktar sig skarpt mot oss som vill försvara de homosexuella på ett annat sätt än de som stöder Pride. (ÖT 5.8.2014)

Nyman stöder inte pride men vill ändå visa att han och likasinnade vill skydda, och därmed visar omsorg, om dem som är homosexuella, men han vill inte göra det genom pride. Han använder metaforen ”uddan riktar sig skarpt mot oss” där *oss* betyder honom själv samt andra som är emot prideparaden och som dessutom inte är rädda för att uttrycka det. Han visar sitt missnöje över att kritik riktas mot honom eller dem som

vill försvara homosexuella, trots att det må vara på ett annat sätt än genom att uppmuntra till en prideparad. Hur han vill stötta och skydda homosexuella framgår dock inte, det är sekundärt i texten som fokuserar på ÖT:s bevakning av pride och de känslor som bevakningen har väckt. Nymans huvudsakliga poäng är att visa att trots hans kritik mot prideparaden så är det inte homosexuella människor han riktar kritik mot utan hur diskussionen om homosexualitet har behandlats i ÖT.

”Brusten sexualitet” och ”könsrollsupplösning” är ord som ingår i lexis-kategorin och är av särskild vikt för texten. *Brusten* sexualitet indikerar att det är något med en persons sexualitet som är fel eller skadat. Ordet indikerar också att det är något som går att laga, men före det är sexualiteten och måhända också personen inte hel. Det är inte självklart vad Nyman menar med ”könsrollsupplösning” men grunden ligger i synen på kön och könsroller. Det är värt att påminna om att kön och sexuell läggning är två skilda saker, men de går hand i hand och är något som av Nyman kopplas ihop.

Nyman har beskrivit sig själv som värdekonservativ i bland annat sin blogg (2020) och det är därför relevant att gå igenom kyrkans syn på kön. I Emma Audas doktorsavhandling *Det heliga äktenskapet* (2020) diskuterar hon äktenskapssynen i den Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland. En kärnfråga vad gäller sexualitet, kön och äktenskap är uppfattningen om kön och *komplementaritet*, vilket också har varit en av grundpremisserna för äktenskapsdiskussionerna. Komplementariteten innebär att män och kvinnor i sina väsen, genom skapelsegivna skillnader, kompletterar varandra och därför har den heterosexuella parrelationen presenterats som den bästa formen av Guds skapelseintention (Audas, 2020: 80). Begreppet har blivit etablerad som äktenskapsteologisk term i samband med att påven Johannes Paulus II skrev en bibeltolkningsserie under åren 1979–1984 som senare sammanställdes till *Äktenskapets teologi*. Det är med andra ord en term som har blivit etablerad sent, men förstås har det långt tidigare funnits uppfattningar om att män och kvinnor är skapta för olika uppgifter och roller (Audas, 2020: 206).

Tanken om komplementaritet har ibland hänvisat till män och kvinnors fysiologiska och genitala skillnader och därmed kopplats till reproduktion. Oftare har man lyft fram en syn där en människas inre behöver kompletteras och mannen och kvinnan får då stå som representanter för respektive kön. Den synen innebär att män besitter vissa

egenskaper som kvinnan inte har, och vice versa, och när dessa förenas skapas något unikt som inte kan skapas av två kvinnor eller två män (Audas, 2020: 210–211).

Audas skriver att trots att tanken om komplementaritet har fått stå som grund för den kristna äktenskapsförståelsen så hittas den varken i Bibeln, bekännelseskrifterna eller vigselformuläret. Audas använder sig bland annat av exegeten James V. Brownson och teologen Mike Higton som båda har riktat kritik mot att tanken om komplementaritet har behandlats som en lära eller doktrin trots att den inte uppfyller de kraven. Motsägelsefullt nog så har komplementariteten fått så stark betoning i synen på en parrelation att den har använts som argument också för samkönade personers rätt till välsignelse eller vigsel i kyrkan eftersom man har betonat ett samkönat pars möjlighet till komplementaritet (2020: 205–206). Det här har dock inte varit det ledande resonemanget.

Synen på kön är starkt kopplad till synen på äktenskap. Nymans oro över könsrollsupplösning verkar handla om en rädsla för att synen på kön och vad den innebär skulle komma att förändras vilket i sin tur skulle kunna ha konsekvenser för synen på äktenskapet inom kyrkan. Det handlar således om mer än att vissa stereotypa föreställningar om vilka uppgifter som hör ihop med en mans- eller kvinnoroll kan förändras. Dag Øistein Endsjø skriver att religiöst motstånd mot homosexualitet många gånger handlar om att försvara traditionella könsroller. Kvinno- och mansroller definieras enligt heterosex och heterosexualitet och samkönat sex bryter då mot könsidentiteter, eller i alla fall den förmodade könsidentiteten. Kampen mot homosexualitet handlar då lika mycket om kampen för traditionella könsroller och försvar av traditionella familjestrukturer (2011: 152).

I en intervju med några av de ledande arrangörerna för Jeppis Pride ett knappt år efter paraden diskuteras jakobstadsidentiteten (ÖT 5.7.2015). Arrangörerna konstaterade att prideparaden gav en alternativ bild till det som ofta kallas "bibelbältet", vilket Peter Nynäs, professor i religionsvetenskap vid Åbo Akademi och präst i Borgå stift, håller med om. Han kommenterar att det är viktigt att komma ihåg att *föreställningen* om bibelbältet är "en sanning med modifikation" (ÖT 13.8.2017). De delar av Österbotten som enligt föreställningar om bibelbältet skulle vara mer konservativa och

fundamentalistiska har också visat mycket öppenhet och tolerans och säkerställt att värden som jämlikhet och respekt har ansetts viktiga.

Prideparaden var en möjlighet för Jakobstadsborna att välja att förknippas med en alternativ föreställning om Österbotten och inte den föreställning om bibelbältet som ofta ses som rigid och konservativ. En av arrangörerna upplevde att hela regionens självbild förändrades tack vare pride, bland annat skapades en grupp för hbtq-ungdomar. Mänskliga rättigheter var också en fråga som började diskuteras i en högre grad, även bland dem som tidigare inte hade uttryckt något intresse för dem (ÖT 5.7.2015). Trots att Jeppis Pride sprängde ljudvallen för hbtqi+-frågor och det uppenbarligen har haft en stor inverkan på både invånarna i Jakobstad och närområden och på så sätt bidragit till att forma möjligheterna till olika identitetspositioner, så krävs det ett fortsatt arbete för att skapa ett mer tolerant samhälle.

I artikeln som Nynäs figurerar i diskuterades också Nykarleby Pride som ordnades i augusti år 2017 (ÖT 13.8.2017). I artikeln diskuterades hur Jeppis Prides mottagande var annorlunda än Nykarleby Pride som inte väckte samma debatter i media. Omsorg om andra och respekt för varandra diskuteras i texten och likasom Häger efterlyste respekt för sina medmänniskor så poängterar Nynäs att en saklig diskussion om frågor som rör sexuella minoriteter kräver att man ger utrymme åt varandra och lyssnar på varandra. Han menar att om människor kunde låta bli att hävda rätt och fel och istället fokusera på att sätta gudsrelationen i centrum så skulle diskussionerna vara mindre hätska.

Möts vi av responsen att vår tro ter sig som hets mot folkgrupp eller sårar grupper eller individer, måste vi nog helt enkelt tänka om. Då har det vi själva kanske upplever som omsorg om andras liv och tro nog uttryckts mycket fel. (ÖT 13.8.2017)

Användningen av ”vi” gör att Nynäs placerar sig själv i skaran som han talar om. Det han säger gäller alla som uttalar sig om andras livsval och tro trots att det kan handla om handlingar som sker utgående från en känsla av omsorg om andra. Detta presenteras främst som en möjlighet, Nynäs säger inte med bestämdhet att detta är fallet. Orden ”kanske” och ”upplever” visar att det handlar om subjektiva erfarenheter

som vissa människor eventuellt har erfårit. Med stark säkerhet säger Nynäs dock att om det är så att någon upplever en annan persons försök till att visa omtanke som hets mot någon så är det något som har gått *mycket* fel. Ordet ”respons” bär på ett intertextuellt samband, det fungerar här som en hänvisning till den osämja eller motstånd som har funnits bland debattsidorna där för och emot pride har ställts mot varandra.

I artikeln diskuteras också religiös identitet. Nynäs säger att många i Österbotten upplever att vissa människor har bestämt hur man skall tänka och tro för att ses som religiös, trots att det kan skilja sig markant från hur ens tro tar sig uttryck i vardagen. Därför kan biskopars uttalanden för dessa människor vara det som gör att de personerna räknar sin egen tro och sina egna värderingar som legitima. Med det kan konstateras att kyrkan med sina företrädare har makt och ses upp till av många. I just denna text syns det extra tydligt hur trosfrågor, identitet och geografiskt område tätt vävs samman.

4.2.4 Är Jeppis Pride en majoritetsfråga?

En aspekt av debatten om Jeppis Pride berör dess relevans för majoriteten. En av anordnarna konstaterade att de flesta förhöll sig positivt till Jeppis Pride men det gäller trots allt inte alla (ÖT 24.7.2014). Många anser att det är bra att sexuella minoriteter uppmärksammas men det finns förstås också de som ansåg att Jeppis Pride och frågor som berör sexualitet och särskilt sexuella minoriteter fick allt för mycket utrymme i ÖT. I mitt material förekom 13 stycken texter som berörde ÖT:s skrivelser om Jeppis Pride och huruvida sexuella minoriteter inte har diskuterats tillräckligt. I sex av dem var det tydligt att insändarskribenten eller den intervjuade uttryckte att ÖT skriver för mycket om Jeppis Pride och att redaktionen driver de homosexuellas sak. De övriga hade olika inställning till saken. Vissa kommenterade diskussionen men tog ej ställning själva och vissa problematiserade den negativa inställningen.

En insändarskribent (ÖT 18.7.2014) kommenterar att ”en del åsikter” hävdar att homosexualitetsdebatten är överdriven och avklarad, och att dessa röster menar att det finns större frågor att diskutera. En annan skribent (ÖT 25.7.2014) menar att frågan

om människors sexualitet har fått alldeles för mycket utrymme i pressen och det är inte de sexuella minoriteterna som förföljs utan de kristna.

Skribenten Tomas Sandell förundras över ÖT:s journalistiska linje och undrar hur det kommer sig att redaktionen anser att samkönade äktenskap med adoptionsrätt är den största människorättsfrågan i vår samtid när det finns så många andra, mer viktiga frågor som också borde lyftas fram (ÖT 26.7.2014).

Under tiden religiösa minoriteter i Irak och Syrien får välja mellan det islamistiska svärdet och konvertering tycks ÖT:s ledarredaktion anse att samkönade äktenskap med adoptionsrätt är den största människorättsfrågan i vår tid. Det är inte bara fel utan även ett direkt hån mot alla dem som inte har förmånen att bo i ett av världens tryggaste och mest jämlika länder utan tvingas leva under verkligt förtryck. (ÖT 26.7.2014)

Sandell kritiserar ÖT för att ge pridefestivalen mer utrymme än till de frågor han anser vara viktigare. I citatet hänvisar han till samkönade äktenskap och adoptionsrätt som en intertextuell diskussion som delvis fördes jäms med diskussionerna om Jeppis Pride, vilket är en diskussion han återkommer till senare i sin insändare. Modaliteten är tydlig i användningen av ordet *största* människorättsfrågan i vår tid. ”Människorättsfråga” i sig självt lyfter fram dess allvarlighet men i insändaren låter samkonat äktenskap med adoptionsrätt som något banalt. Sandell presenterar Finland som ett av hela världens *mest* jämlika och trygga länder och därför är det både fel och ett hån mot andra som tampas med krig i sina hemländer att ge en pridefestival utrymme i media. Det som Sandell då egentligen säger är att antingen menar han att i Finland råder det jämlikhet och sexuella minoriteter och könsminoriteter blir inte diskriminerade eller upplever problem på grund av kön eller sexuell läggning, eller så menar han att problemen som köns- och sexuella minoriteter möter inte är en tillräckligt relevant fråga för att det ska vara värt att diskutera saken.

Enligt en undersökning som Europeiska unionens byrå för de grundläggande rättigheterna, FRA, lät göra år 2020 så angav nästan hälften av de 5000 tillfrågade i Finland att de sällan eller aldrig var öppna med sin sexuella läggning eller könsidentitet. De tillfrågade tillhörde en köns- eller sexuell minoritet (Linna, 2020).

Informanterna sade att synliggörandet av köns- och sexuella minoriteter i vardagen skulle vara den största faktorn som skulle leda till större jämlikhet. Tystnaden däremot som uppstår på grund av diskriminering motverkar det. En prideparad kanske inte ses som en vardaglig aktivitet men informanternas efterlysning av synliggörande och synlighet för köns- och sexuella minoriteter sätter fingret på vad en stor del av pride handlar om, och det som bland annat ovanstående insändarskribent anser att inte behövs.

De religiösa minoriteter som Sandell talar om och som lever i rädsla att bli dödade på grund av sin religion är de människor som bor i Syrien och Irak som IS (Islamiska staten) år 2014 till stora delar erövrade och med brutalitet härskade över. Etniska och religiösa minoriteter fördrevs eller mördades. I mars år 2019 föll deras fäste (Lund, hämtad 6.4.2021). Få skulle hävda att de människorna inte lever under verkligt förtryck, men det är också värt att ifrågasätta om det är vettigt att göra en jämförelse mellan den terror som människor i krigsdrabbade länder upplever och det förtryck som hbtqi+-personer upplever. Rapporten som FRA publicerade visar att Finland ännu har behov av pride även om det inte handlar om samma typ av förtryck som krig medför.

Birgit Schaffar-Kronqvist skriver i sin insändare att några ÖT-läsare inför Jeppis Pride har undrat om ”HBT-folket” har börjat inskränka yttrandefriheten? (ÖT 25.7.2014).

Några ÖT-läsare har inför Jeppis Pride undrat om ”HBT-folket” har börjat inskränka yttrandefriheten. Ska man inte få säga sin åsikt? Svaret i båda fallen är nekande. Det civiliserade samhället bygger på principen om yttrandefrihet, men det är en frihet som inser att den måste vara inskränkt i de fall då åsikten som yttras är kränkande. (ÖT 25.7.2014)

Schaffar-Kronqvist har tagit fasta på diskussionerna som har förts i ÖT i samband med att en del läsare har klagat på ÖT:s bevakning av Jeppis Pride och som har mött mothugg till sina åsikter. Yttrandefrihet hör till de mänskliga rättigheterna och ses ofta som en grundförutsättning för ett demokratiskt samhälle (Finlands Journalistförbund, hämtad 1.4.2021), vilket också tas upp i insändaren. Det finns ändå begränsningar för vad som kan sägas och kränkande åsikter bör ej publiceras. Det kan tyckas vara självklara saker för vissa men i praktiken så varierar det vad som publiceras i media

och det är inte en svartvit fråga. *Man* får säga sin åsikt men *man* får inte kränka någon. I texten är det friheten som är agenten, friheten inser att den *måste* inskränkas i vissa fall. Som bekant kan frihet inte göra något utan det är någon som handlar i dess namn.

Här verkar det närmast handla om att människor som förstår denna frihet också förstår att det medföljer begränsningar. Det är inte heller hbtqi+-personer som bestämmer vad som hör till yttrandefriheten, eller snarare vad som inte hör dit, utan det är något som samhället genom demokratiska principer har etablerat. Bland de åsikter som uttrycker missnöje med vad vilka åsikter som får och inte får uttryckas finns det en underton av motstånd mot den så kallade ”pk-kulturen”.

Politisk korrekthet, eller pk, är en översättning av det amerikanska *political correctness*. Termen användes redan i början av 1900-talet inom politiken i USA, men dess uppdaterade betydelse härstammar från början av 1990-talet. Termen fick sitt uppsving inom universiteten där minoritetsgrupper och vänsterrörelser började protestera mot utbildningsstrukturer och språkbruk som var normativa samt rasistiska, sexistiska och homofoba. En del av diskussionerna grundade sig i identitetspolitik. Grupper som till exempelvis kvinnorörelsen, svart nationalism, amerikanska ursprungsbefolkningen och queera människor, vars erfarenheter tidigare inte hade tagits i beaktande krävde nu att deras kulturella erfarenheter och referensramar skulle få synas. Det uppfattades som särskilt angeläget att det skedde betydande förändringar eftersom människor tillhörande minoritetsgrupper länge hade fått stå ut med fördomar och diskriminering (Idevall Hagren, 2014: 104; Jonsson, 2011: 6–7).

När människorna i minoritetspositioner började ställa krav på lika villkor och mera inflytande uppfattades detta som ett hot av människor i en privilegierad position och genom att hävda att personerna i minoritetsposition inskränkte yttrandefriheten kunde de avfärda kraven som politisk korrekthet. På så sätt kunde de ogiltigförklara motståndarens krav och därmed bibehålla sin maktposition och sina privilegier. Att anklaga någon för politisk korrekthet är ett sätt att förlöjliga någon och man beskyller samtidigt hen för censur eller inskränkning av yttrandefriheten. Samtidigt positionerar man sig själv som offer för den politiska elit som försöker tysta ned individens åsikter (Idevall Hagren, 2014: 104; Jonsson, 2011: 12).

Genom att anklaga någon för att vara politiskt korrekt sätter man effektivt locket på diskussionen. Man behöver själv inte komma med argument för att hävda sin sak utan man använder politisk korrekthet som ett retoriskt maktmedel och säger därmed att den andra som är politiskt korrekt är ”falsk, dogmatisk, överdrivet nitisk och ideologistyrd” (Jonsson, 2011: 12). Schaffar-Kronqvist lyfter fram denna problematik med politisk korrekthet. De personer som menar att man inte får säga sin (möjligtvis kränkande) åsikt mera stämplar olikänkare som politiskt korrekta och kan därmed avfärda dem och deras åsikter. Samtidigt positionerar de sig som offer som inte får idka sin demokratiska rättighet att uttrycka sin åsikt.

Henrik Othman, dåvarande biträdande chefredaktör, skriver i sin ledare (ÖT 29.5.2014) om kommentarsfältets tongångar angående en priderelaterad notis. Othman till och med inleder sin ledare med att säga ”Det borde vara en liten struntfråga”. Denna lilla notis om att regnbågsflaggan ska hissas över rådhuset under Jeppis Pride väckte massiv uppståndelse. Othman själv skrev en hel ledare på grund av den anledningen och kommentarsfältet visar att vissa människor har haft mycket att säga om saken. I ledaren säger han också att kommentarerna inte var nådiga och att de tänjde på gränserna för vad som klassas som god smak och för tidningens debattregler. I ledaren är intertextualiteten tydlig när Othman refererar till webbversionen och de kommentarer som skrevs.

Också ÖT fick sina fiskar varma. ”I var och varannan tidning den senaste tiden har Pride varit en rubrik” anser en anonym skribent som menar att hbtq-frågor ”länge varit mediernas gullegris”, och får medhåll av andra. (ÖT 29.5.2014)

Uttrycket ”Att få sina fiskar varma” betyder att få en uppsträckning, skäll eller ovett (Nationalencyklopedin, 2021b). Othman medger att ÖT har fått ta emot en del kritik för sin rapportering av pride, de som kritiserar bevakningen har i första hand uttryckt att bevakningen är för stor eller återkommande. Det är inte vinklingen i sig som är problemet utan *att* rapportering förekommer.

Det som uttrycks i kommentarsfälten och i insändare i ÖT är att hbtqi+-frågor inte är viktiga och att de har diskuterats tillräckligt. Det skulle vara bättre att diskutera något annat, något viktigare istället. Aningen raljerande avslutar Othman sin ledare med att

säga att rubriker om massuppsägningar, krigshot i Ukraina eller inbördeskrig i Syrien inte väcker lika starka emotioner trots att det är ”viktigare” saker. Det kan skönjas en jämförelse mellan krig och brott mot människoliv utanför Finland jämfört med en marsch för jämlikhet och synlighet i Finland där de som kritiserar bevakningen av pride menar att det redan är jämställt i Finland och att köns- och sexuella minoriteter redan har nått vad som eftersträvades. Man behöver inte lägga mer tid på pride och dess uppmärksamhet eftersom ”målet är nått”. Krig och de som drabbas av det däremot är någonting som ställs högre upp i hierarkin över vad som borde åtgärdas i världen, det som räknas som ett ”riktigt” problem.

Den kör av röster som menar att pride inte bör få så mycket uppmärksamhet i media och att det finns viktigare problem att uppmärksamma kan placeras in i diskussionerna om och teoretiserandet kring privilegier. Peggy McIntosh anses vara den som myntade begreppet *white privilege* (vitt privilegium) och med sin uppmärksammade artikel *White Privilege: Unpacking the Invisible Knapsack* (1989) grundlade hon forskningen om privilegium och vad det betyder. I artikeln diskuterar hon privilegium som en uppsättning verktyg och resurser som vita människor har tillgång till, men som det är meningen att de ska förbli omedvetna om. Privilegium är något som man har eller inte har utan egen förtjänst. McIntosh arbete fokuserade främst på de privilegier som vita i USA jämfört med mörkhyade i USA har, men också vilka privilegier som heterosexuella åtnjuter jämfört med icke-heterosexuella. Den forskningen är något som särskilt på senare tid har lyfts fram allt mer.

De röster som i ÖT beklagar sig över medias bevakning av Jeppis Pride åtnjuter förmodligen privilegier de mycket möjligt inte är medvetna om. För många heterosexuella ses det som en självklarhet att kunna visa ömhetsbetygelser till sin partner på en öppen plats eller att ha rätt att gifta sig, det är det inte alla queera som har. Pride är ett sätt att öka synligheten och möjligtvis också medvetenheten om detta privilegium. Önskan om att minska priderelaterat material i ÖT kan läsas som en rädsla över att förlora privilegier som heterobefolkningen åtnjuter, men det att en samhällsgrupp i underläge skulle få mera synlighet, rättigheter och privilegier innebär inte att dessa skulle tas bort från den samhällsgrupp som redan åtnjuter dem.

Användningen av ordet ”gullegris” följer samma spår om vad som ses som viktigt och värt att bevaka i media. Användningen av ordet implicerar att hbtqi+-frågor gynnas, på bekostnad av andra, mer relevanta frågor för allmänheten och detta anser den anonyme kommentatorn att är problematiskt. Hur trevligt ordet gullegris än må låta så används det i en nedsättande ton (Nationalencyklopedin, 2021c). Kommentaren får medhåll *av andra*, det är oklart vad det verkligen innebär och hur många det egentligen gäller. I alla fall målas det upp en bild av att detta är en relativt vanlig inställning.

ÖT och dåvarande chefredaktör Margareta Björklund bemöter denna kritik med att säga att det hör till deras journalistiska roll och samhällsuppdrag att bevaka Jeppis Pride. En utsatt grupp fick komma till tals och det skapade en nödvändig samhällsdebatt. Försvaret av sexuella minoriteters rättigheter går enligt redaktionens linjedragning. Till den linjen hör acceptans av människor oberoende av kön, språk, hudfärg eller sexuell läggning. Debatten ska ändå vara fri och därför har ÖT strävat efter att hålla debattspalten öppen så länge diskussionerna hålls civiliserade och utan att någon kränker någon annan (ÖT 5.8.2014, 26.7.2014).

En debatt under januarimånad år 2020 väcker intresse. Debatten handlar om homosexualitet och tro och är egentligen inte ny, men efter att en skribent öppet talat ut om hur debatten har påverkat honom som homosexuell avslutar ÖT:s redaktion debatten. Ansvarig utgivare Ann-Sofi Berger skriver att ÖT har publicerat ett stort antal insändare om homosexualitet och att debatten har gått het. Förhoppningsvis har den varit tankeväckande, vilket är ett av dagstidningens syften, men om den väcker tankar om att vara mindre värd än någon annan så är det dags att sätta punkt. ÖT publicerar inte insändare som ifrågasätter människor på grund av deras sexuella läggning (ÖT 15.1.2020). Som en fortsättning på redaktionens ställningstagande skriver Sofie Stara i sin ledare (ÖT 20.1.2020) om debattklimat och yttrandefrihet. Yttrandefriheten är förstås ytterst viktig för ÖT och dess redaktion, men för den sakens skull får man inte säga precis vad som helst och alla insändare publiceras därför inte heller. Vad gäller diskussioner om homosexualitet så har alla insändare inte publicerats förr heller, men redaktion har gjort ett beslut om att bli noggrannare med vad de publicerar.

En vanlig fråga bland både journalister och massmediakonsumenter är huruvida en text är sann eller ett faktapåstående är sant och om det representerar verkligheten. Till detta kritiska tänkande hör att fundera över ifall skribenten är partisk eller kan ha en egen agenda vilket gör att den journalistiska texten kan vara färgad. Berkowitz och Liu (2014: 301) påpekar att fastän detta är det traditionellt använda sättet att tänka kritiskt kring journalism, så har fokus redan under en längre tid förskjutits till att undersöka vilka meningsbärande tankar och idéer som sprids dels från den journalistiska kulturen och dels från det samhälle som journalistiken verkar inom. Den kulturella betydelsen blir den centrala frågan istället för huruvida en text eller dess upphovsman är objektiv. Som i så många andra fall finns det en maktdimension med, vems röster får höras och vems blir undanskuffade.

Bland mitt material är det ändå i de flesta fall ganska klart vad skribenten anser i insändarna, de är ofta klart och tydligt för eller emot. Redaktionen för ÖT har som konstaterat också tydligt tagit ställning för var de står i debatten. Deras position har ifrågasatts och de har försvarat sig. Det är inte möjligt att säga hur många insändare som inte har blivit publicerade, eller journalistiska texter som har blivit omarbetade innan publicering vid ÖT, men många är även de insändare som går enligt en annan linje än redaktionen och som ändå har blivit publicerade. Detta gäller dock bara insändare, de texter som publiceras av anställda vid ÖT, oavsett fastanställda eller frilansare, måste skriva enligt en viss fastställd linje.

4.2.5 Utlevd homosexualitet

Orden ”utlevd homosexualitet” förekommer i 11 texter under tidsspannet 1.1.2013–31.12.2019. Olika former av homosexualitet, homosexuella och hbt-personer förekommer givetvis hela tiden men just utlevd homosexualitet låter förstå att det är ett aktivt val som någon har gjort angående sin livsstil. Det är också en form av avgränsning som den som uttrycker sig kan använda sig av för att förtydliga vad hen menar. De skribenter som skriver att utlevd homosexualitet är en synd gör en åtskillnad på synden och personen som bedriver den. En av dem skriver att ”vi kristna” aldrig vill trampa på någon eller hennes människovärde på grund av sexuell läggning men Bibeln lär att utlevd homosexualitet är synd (ÖT 23.10.2013). En annan skribent (ÖT

4.10.2016) säger samma sak, utlevd homosexualitet är en synd och genom att låtsas som något annat så sviker man framförallt den homosexuella människan.

David Pettersson skriver visserligen att utlevd homosexualitet är synd men att man kan få förlåtelse för alla synder, och avslutar sedan med att säga att han inte har rätt att döma någon eftersom det hör endast Gud till, men han skriver också att ingen kan förvägra honom ”rätten att anse att utlevd homosexualitet är synd” (ÖT 3.9.2013).

När man i dag säger att ”utlevd homosexualitet är synd, men att det finns förlåtelse för alla synder eftersom vår helige Gud är kärleksfull och vill att vi blir frälsta” är det många som inte alls förstår vad man pratar om. Så hur ska jag ens kunna argumentera för den klassiska kristna synen när min motpart inte ens förstår innebörden i de ord jag använder? Det finns inga förutsättningar för en seriös diskussion. Så, med all respekt, håll er parad! Jag har ingen rätt att döma någon, den rätten har endast Gud: Men förvägra inte mig eller någon annan rätten att anse att utlevd homosexualitet är synd. (ÖT 3.9.2013)

Pettersson uttrycker en viss frustration över att frågan om homosexualitet inte går att diskutera eftersom de som deltar, enligt honom, inte har ett gemensamt språk. Hans användning av ordet ”man” gör gränserna för vems åsikt som syns otydliga. *Man* säger att utlevd homosexualitet är synd, men *många* förstår inte vad *man* pratar om då. Skribenten verkar positionera sig som ”man” och därmed kristen eftersom han talar om *vår* Gud, samtidigt låter han alla andra förbli den oförstående kristna skaran som inte vet vad han refererar till. Här drar jag paralleller till Ludwig Wittgensteins tankar om livsformer som diskuterades i kap 2. Pettersson upplever att när han talar om synd, förståelse och frälsning så blir han inte förstådd eftersom många andra inte förstår orden på samma sätt som han förstår dem. Han använder också ordet motpart för att förstärka bilden av att denna diskussion är en fråga som förs av människor i olika läger, det är egentligen inte fråga om en diskussion utan om en debatt där det finns rätt och fel enligt de medverkande. Modaliteten i orden ”alls”, ”ens” och ”inga” visar på hans frustration i denna fråga. Han skriver också att det finns inga *förutsättningar* för en *seriös* diskussion.

Skribenten poängterar att med *all* respekt så ska de andra, icke-kristna, hålla sin parad. Han tar in verbet ”att döma” vilket i detta sammanhang väger tungt. Dels hör det till den religiösa vokabulär som är av betydelse i den här kontexten, dels fungerar det som en del av intertextualiteten, rätten att döma har endast Gud vilket det står i Bibeln om. Intertextualiteten syns i form av hänvisningar till ”den klassiska kristna synen”. Han har inte rätt att döma någon, men han hävdar att han har rätt att anse att utlevd homosexualitet är synd.

Utlevd homosexualitet är i just denna text direkt kopplad till synd. Utlevd homosexualitet kan användas för att göra skillnad på den homosexuella synden och den homosexuella personen. Som Corvino (2013: 12) poängterar är det ändå inte en optimal kompromiss att göra en åtskillnad på synden och syndaren. Å ena sidan innebär det en ömsesidig överenskommelse, människor av olika åsikt kan konstatera att även om just jag inte tycker om allt du gör så är det okej eftersom du inte tycker om allt jag gör heller, men vi kan ändå behandla varandra respektfullt. Å andra sidan degraderas sexualitetens betydelse, och den så kallade synden är inte en enskild händelse, eller ett misstag, utan för många är den någonting som genomsyrar en människas liv.

En artikel i ÖT (9.1.2019) skrevs med anledning av ett Facebookinlägg där Kristinestads kyrkoherde Daniel Norrback skrev att man ska älska syndaren men hata synden och att man måste kunna göra skillnad på sak och person. Trygve Cederberg, präst och lärare, svarade att det är ett ohållbart argument som ofta används av konservativa kristna för att kunna motsätta sig sexuella minoriteter. Han menar att om man fördömer en persons läggning så är det kränkande mot personen eftersom det gäller personens hela liv och identitet eftersom man inte kan separera en persons sexuella läggning från resten av hennes liv.

Stig-Erik Enkvist som har skrivit insändaren *Tolerans för dem som vill tro* (ÖT 23.10.2013) skriver om varför vi kristna inte accepterar pridefestivaler eller samkönade äktenskap.

Vi vill aldrig nedvärdera någon eller trampa på någons människovärde på grund av sexuell läggning, men Bibeln lär att utlevd homosexualitet är synd.

[...] Ett förbund mellan samkönade par strider alltså mot Guds skapelse och borde rimligtvis strida mot alla Kristnas uppfattning, ifall vi tror på Bibeln som Guds ord. [...] Man talar om tolerans i vår tid, men toleransen verkar inte finnas alls mot de människor som vill tro som Kristi kyrka har trott i 2000 år. (ÖT 23.10.2013)

Här konstruerar han en känsla av gemenskap med hjälp av ordet *vi* för dem som kallar sig kristna utifrån ett motstånd mot homosexualitet. Enligt Bibeln är utlevd homosexualitet en synd och de som sällar sig till den kristna skaran som tror på Bibeln som Guds ord kan därmed inte acceptera det. Ordet ”aldrig” används som ett väldigt starkt ord för modaliteten i satsen och visar att ”vi kristna” inte skulle behandla en människa fel eller se henne som mindre värd på grund av sexuell läggning. Ordet ”vill” som Enkvist använder betyder ju ändå inte samma sak som ”kommer inte att”. Det kräver omsorgsfull navigering för att kunna behandla en människa väl trots att man inte accepterar hennes handlingar.

Det är tydligt att det finns intertextuella hänvisningar till Bibeln, men också till diskussionerna om samkönade äktenskap och hur det enligt Bibeln inte kunde accepteras. Enkvist använder ändå ”rimligtvis” och ”ifall” och formulerar uppfattningen om hur en kristen borde uppfatta diskussionen om samkönade äktenskap. Han skriver också ”Kristna” med stor bokstav i början, vilket jag tolkar som respekt för kristendomen.

När förespråkarna för Jeppis Pride säger att de som är emot paraden inte uppvisar tolerans och förståelse, så är det samma argument som förs fram i denna text. ”Man”, det vill säga förespråkarna för Jeppis Pride, talar om tolerans men det upplever Enkvist att inte visas mot dem som vill tro som Kristi kyrka har trott de senaste 2000 åren. Enkvist upplever att hans rättigheter som kristen har blivit inskränkta och att samhällseliga värderingar inte överensstämmer med hans värderingar mera. Genom att åberopa tradition vill han hävda legitimitet för sina åsikter. Samma argument och åsikter förekommer i två andra artiklar (ÖT 3.9.2013, 29.7.2014).

Enkvist är inte den enda som upplever att han som kristen hör till en minoritet som inte alltid respekteras. Inför prideparaden hade en av ÖT:s journalister uppdaterat sin

privata Facebooksida med följande mening ”Nämen om man skulle förfölja kristna och hänga upp tvättlinan med handdukar i regnbågens färger nu” (Löv, 2014). Bakgrunden till detta handlade om ett konstprojekt. Konstnärerna Ilar Gunilla Persson och Heidi Lunabba startade ett konstprojekt som senare fick spridning också till andra städer. Alla som ville kunde under Jeppis Pride hänga upp en tvättlina med kläder eller tygstycken i regnbågens färger på sin egen gård eller i sitt eget hem. Syftet var att med denna enkla gest visa tolerans för medmänniskor i allmänhet men särskilt sexuella minoriteter (ÖT 24.7.2014). Journalistens kommentar väckte en hel del uppmärksamhet och kristna upplevde det som mycket sårande. Journalisten själv sade att det handlade om ironi och det var även riksåklagarens åsikt (Lillkvist, 2014). Trots att det inte var i tidningens namn som journalisten uttalade sig utan på sin privata Facebooksida så ledde det till konsekvenser i och med att hon som figur i media aldrig helt kommer undan sin yrkesroll. I samband med detta var det ett tiotal som meddelade att de vill säga upp sin prenumeration på ÖT (Löv, 2014).

I Finland är det svårt att påstå att kristna skulle vara förföljda eller förhindrade från att utöva sin religion, men uppfattningen om sekularisering som en privatisering av religionen gör att det finns en underliggande rädsla för att religiösa värderingar inte längre får bibehålla sitt samhällsutrymme. Denna tanke syns det spår av i de åsikter som har uttryckts gällande tvättlinan. Oavsett ironi eller inte så är ordet ”förfölja” något som indikerar en oro över att vissa värderingar och livssyner är i riskzonen för att bli undantryckta och obeaktade i samhälleliga frågor. Det kan ses som en oro över vad som ofta benämns som sekularisering. Peter Berger som har varit en av de ledande forskarna kring sekularisering har definierat sekularisering som följande ”the process by which sectors of society and culture are removed from the domination of religious institutions and symbols” (Reaves, 2012: 11).

Religion blir då något som hör hemma endast i privatlivet och inte syns i samhällslivet eller den politiska sfären. Teorierna om sekularisering har uppkommit i västvärlden i ett efterkrigstida samhälle och teorierna om sekularisering innebär att modernisering kommer att medföra sekularisering. Mellan 1960- och 1980-talen så utvecklades uppfattningarna om sekularisering och blev det ledande narrativet både inom kyrkor, media och universitetsvärlden. Så länge som den uppfattningen har rått så har religion kunnat studeras som en skild entitet och olika delar såsom heliga texter, ritualer,

trosuppfattningar och symboler har kunnat analyseras skilt för sig (Knott, Poole & Taira, 2013: 32; Woodhead, 2012: 2). Dessa teorier har dock mött motstånd, även Berger själv har sagt att hans teorier inte stämmer till fullo (Hjelm, 2011: 144).

Teorier som har motstått sekulariseringsteorierna omfattar bland annat desekularisering och religionens återkomst. Det kan innebära en ökning av (religiösa) aktiviteter, praktiker eller medlemskap, religionens ökade betydelse för den individuella eller kollektiva identiteten eller religionens ökade närvaro på olika plan i samhället, bland annat på statlig eller institutionell nivå. Ett teoretiskt ramverk som ofta tas upp är *rational choice*, vilket stipulerar att religion kommer att frodas på en fri marknad eftersom det erbjuds olika möjligheter för alla slags människor och behov. Den uppfattningen stämmer ändå bättre in på USA än Europa (Knott, Poole & Taira, 2013: 32–33).

Både journalister och församlingsanställda fungerar som representanter för respektive arbetsgivare också när de uttrycker sig och agerar i egenskap av privatpersoner. Björn Vikström, dåvarande biskop vid Borgå stift (2009–2019) menar att dessa bojkottsförsök som ÖT berördes av följer en allmän tendens i samhället (ÖT 5.8.2014). Han menar att fackföreningar, politiska partier och kyrkan alla drabbas av samma splittringsfenomen. När människor upplever att en instans uttrycker värderingar som de själva inte kan omfatta till fullo så agerar de omedelbart enligt de medel som står till buds. Blir det allt svårare för människor att samlas i kollektiva sammanhang där ”åsikt bryts mot åsikt”? Vikström själv har full förståelse för att en dagstidning inte kan tillfredsställa alla åsiktsriktningar men att en tidning måste värna om alla människors lika värde. *Alla* åsiktsriktningar och politiska ideologier i samhället måste ändå få komma till tals enligt honom.

Vikström säger att kyrkan skarpt har tagit avstånd från all sorts diskriminering av minoriteter men kommenterar också att de starka reaktioner som har uppstått i pridesammanhang handlar om en missuppfattning om att stöd för prideparader är det samma som ett fullt stöd för en förändrad äktenskapslag. ”Vi har, som jag ser det, en stor enighet om att det är viktigt att jobba för likaberättigande och icke-diskriminering i samhället” (ÖT 5.8.2014). Eftersom Vikström talar om samhället utgår jag ifrån att han med ”vi” försöker skapa en enighet som omfattar både kyrka, eller snarare kyrkor,

och det övriga samhället. Likaberättigande och icke-diskriminering är något som man inom en demokrati arbetar för och som de allra flesta både inom och utanför kyrkan vill åstadkomma. Det innebär dock vissa svårigheter i att se likaberättigande, pride och äktenskapslagen som totalt skilda spörsmål. Jag hade därför förväntat mig att hitta fler intertextuella referenser till dels äktenskap överlag och dels lagförändringen om jämlika äktenskap samt kyrkas förhållning till det. Äktenskap och reproduktion har ändå varit nyckelfrågor inom kyrkans diskussion om homosexualitet.

År 2014 godkände riksdagen ett medborgarinitiativ för en jämlik äktenskapslag och 1.3.2017 trädde lagen i kraft (Öberg, 2019: 8). Diskussionerna om detta sammanföll delvis med mitt material om Jeppis Pride även om jag inte aktivt har tagit med material som diskuterar äktenskapsfrågan i denna avhandling. I mitt material förekom åtta stycken referenser till ”äktenskap” inom olika diskussioner men det är väldigt varierande hur de användes.

Två av dem är negativt inställda till samkönade äktenskap. En av dem motiverar åsikten med att äktenskapet är instiftat av Gud mellan man och kvinna och är heligt (ÖT 23.10.2013). Samkönade äktenskap strider mot Guds skapelse och *borde* därför gå emot alla Kristnas uppfattning, ifall vi tror på Bibeln som Guds ord. Skribenten tar fasta på bekanta mönster för att skapa en enhetlig kristen gemenskap. Han har även skrivit Kristna med versal i början för att visa på dess betydelse. Ordet ”borde” är av intresse, skribenten visar vad han anser och hur saker borde vara men ordvalet visar hans medvetenhet om att denna åsikt inte nödvändigtvis har majoritet.

Den andra insändaren som förhåller sig negativt till samkönade äktenskap tar inte upp religion i sin text (ÖT 26.7.2014). Han kritiserar ÖT för att presentera argument för samkönade äktenskap som om de vore självklara. De argumenten avfärdades av riksdagen och år 2013 hade, enligt skribenten, miljontals fransmän i Paris marscherat i protest mot den samkönade äktenskapslagen som drevs igenom. Han vill med sina iakttagelser visa att oavsett vilken typ av journalistik som ÖT bedriver så skulle det i samhället finnas ett motstånd mot samkönade äktenskap och en jämlik lagstiftning. Han för inte fram sina egna argument utan låter vissa väl utvalda politiskt anknutna händelser illustrera ”den breda majoritetens” åsikter.

En kolumnist tar upp kyrkans förhållningssätt (ÖT 15.10.2013). Han skriver att ”Kyrkan kommer *knappast* att tala för samkönade äktenskap, även om många i kyrkan och många av dess ledare *mer eller mindre* stöder dem”. Skribenten utgår ifrån att kyrkan inte kommer att vara för samkönade äktenskap, vilket också i många fall har varit den generella uppfattningen men som konstaterat är det dock inte en avgjord fråga och det finns flera olika åsikter.

En av de personer som under Jeppis Pride höll ett anförande under seminariedagarna kommenterar att såsom hon ser det är den jämlika äktenskapslagen större än bara en åsiktsfråga, det handlar om rättigheter (ÖT 26.7.2014). Ingen borde genom sina åsikter kunna begränsa andra människors liv. Detta är, måhända förvånande, ett av få ställen där rättigheter tas upp. En insändarskribent (ÖT 20.8.2013) kommenterar dock att i ett gott samhälle ska dess medlemmar ges frihet att välja hur de vill leva sina liv. Förstås innanför ramarna av de lagar som demokratiskt har stiftats. Därför hade han själv skrivit under medborgarinitiativet. Rättighet och frihet är här nyckelord och nära anknutna till lagstiftning. I båda insändarna vill skribenterna påminna om religionens underlägsenhet vad gäller juridiska restriktioner.

Trots att majoriteten av de som talar om utlevd homosexualitet har en negativ inställning så finns det positiva omnämnande också. En kolumn under namnet *Den positiva stoltheten* (ÖT 18.7.2014) av Kaj Hedman kritiserar dem som använder sig av ”gamla, motstridiga och svårtolkade religiösa skrifter” som argument för att inte acceptera de människor som har en annan, medfödd, sexuell läggning. Hedman menar att det är ”ledsamt, deprimerande och genant”. Genom att använda dessa ord som är starkt värdeladdade vädjar han till det emotionella för att stärka sin poäng.

Jag tycker inte att utövad homosexualitet är någon synd eller något fel, men om nu en del, på grund av sin reaktionära tro, gör det, så kunde han eller hon må bra av att tänka på Jesus ord om grandet och bjälken. Sexualitet är en grunddrift hos människan, och det att en del människor föds med en annan slags sexualitet än andra, är ett faktum i livet och på jorden. Att gå åt andras sexualliv medan man menar att ens eget är det enda rätta, är inte enbart mobbning utan en verkligt negativ stolthet, som hängt med allt för länge i den mänskliga historien. (ÖT 18.7.2014)

Hedman anser att det är förkastligt att vara emot prideparader och att inte acceptera homosexuella människor genom att använda sig av Bibeln och religion som argument. De viktigaste orden inom lexis-kategorin är ”reaktionära tro”. Orden klingar negativt och visar att skribenten inte är särdeles välvilligt inställd till kristendom i dess mer konservativa form. Han gör ändå flera kopplingar till Bibeln och Jesus ord, bland annat med hjälp av ”grandet och bjälken”. Den religiösa aspekten av debatten om Jeppis Pride framkommer tydligt. Trots att han inte använder sig av argument som bottnar i Bibeln eller religiös övertygelse använder han sig ändå av hänvisningar till Bibelns texter för att kunna ta sig an debatten på det sätt som den förs, det vill säga genom att ta in religion.

Hedman talar även om att ”gå åt andras sexualliv”. Han anspelar på en uppfattning om att icke-heterosexuellas sexliv öppet kan nagelfaras på ett annat sätt än heterosexuellas. En kolumnist som skriver om humanism och ateism berör samma föreställning (ÖT 12.9.2013). I materialet för denna avhandling är det sist och slutligen inte den typen av uppfattningar som vädras, det är möjligt att det inte anses passande att tangera människors sexliv i texter som man vill få publicerade i en dagstidning. I utdraget syns en tydlig essentialistisk hållning till sexuell läggning. Skribentens uppfattning är att det är något som man föds med, det är ett ”faktum”, något som man inte kan argumentera emot.

Termen utlevd homosexualitet och dess innebörd kan ändå problematiseras. Utgångspunkten kan förutsättas vara att en person upplever ett samkönat begär och handlar enligt detta begär. Med begär som utgångspunkt kan ett parförhållande och sex säkerligen kategoriseras som utlevd homosexualitet, men med pridefestival som utgångspunkt kan det lika väl handla om att utåt visa detta begär och inte gömma undan det. Både genus och sexualitet kan då fungera som medel. Till exempel genom att hålla hand med någon av samma kön eller att med hjälp av kläder uppvisa vad åskådare kunde klassificera som utlevd homosexualitet. En uppfattning om att sex är mycket oftare förekommande bland särskilt homosexuella män än i heterosexuella relationer ligger som grund för uppfattningen att utlevd homosexualitet främst handlar om (penetrativt) sex. Det kan dock inte anses vara enda uttrycket för utlevd

homosexualitet, snarare är det uppvisandet och tillåtelsen att agera på sina känslor och sitt begär som i detta sammanhang ska förstås med utlevd homosexualitet.

5 Sammanfattning och diskussion

Debatten om Jeppis Prides varande eller icke-varande ter sig som en uppställning där vissa är för och vissa är emot evenemanget. Ingenting är någonsin svartvitt, och också i dessa diskussioner så finns det många nyanser att ta i beaktande. Mitt syfte med avhandlingen var att med hjälp av kritisk diskursanalys se hur religion syntes i diskussionerna, och vems röster som hördes. Till syftet hörde även att undersöka identitetskapande i texterna, jag fokuserade på tre huvudsakliga aspekter: religiös identitet, staden Jakobstad och föreställningar om Österbotten, samt identifiering med hbtqi+.

Utgående från tidningsmaterialet kunde jag identifiera fem diskurser som jag sedan analyserade närmare. Dessa diskurser var: Älska din nästa, Kärlek och acceptans, Omsorg och omtanke, Är Jeppis Pride en majoritetsfråga? samt Utlevd homosexualitet. I Älska din nästa-diskursen tog skribenterna fasta på hänvisningar till Bibeln och konstruerade en bild av "kristen" där kärleken till nästan är det allra viktigaste och Jesus lyfts fram som en kärleksfull förebild. Skribenterna kritiserade de personer som, enligt skribenternas åsikt, var selektiva med vilka bibelcitater de valde att följa och använde dessa selektivt utvalda bibelverser som argument för att fördöma homosexualitet. De argument som med bibliskt stöd fördömer homosexualitet beskrevs som föråldrade och ogiltiga.

I Kärlek och acceptans-diskursen omtalades kärlek som en rättighet som tillhör alla människor. Kärlek är något som alla bör få ta del av oavsett sexuell läggning. Kärlek bör tillfalla alla just så "som man är". Här framträdde en essentialistisk syn i texterna. Vissa skribenter menade att eftersom kärlek är en rättighet så var det viktigt att visa sitt stöd för prideparaden. Enligt ett annat synsätt betydde kärlek att man hjälper de som är homosexuella genom att be för dem eller visa vägen till Gud och Jesus, inte genom att stödja pride.

I diskursen om omsorg och omtanke fanns en liknande uppdelning. Omtanke kan uttryckas på flera sätt enligt skribenterna, man kan visa det oavsett ens inställning till homosexualitet men då tar det också sig uttryck på olika sätt. I dessa diskurser konstruerades en bild av en "kristen" utgående från en mer bokstavlig läsning av Bibeln och ett fokus på traditionella familjekonstellationer och könsroller. Bibeln överlag blir central för konstruktionen av "kristen" och användes både som ett redskap för att argumentera för och emot Jeppis Pride och homosexualitet överlag.

I diskursen Är Jeppis Pride en majoritetsfråga? visade det sig att det riktades mycket kritik mot ÖT på grund av tidningens rapportering om pridefestivalen. Kritiken handlade främst om att bevakningen var för omfattande och dessa personer upplevde att det fanns viktigare frågor att diskutera och att dessa borde ha fått utrymme i tidningen. I samband med det blev ämnen som yttrandefrihet, privilegium och politisk korrekthet aktuella. Även om det inte är med vett och vilja som kritikerna strävade efter att sätta locket på diskussionen så tedde sig avfärdandet som ett uttryck för rädsla av att gå miste om makt eller rättigheter i och med att minoriteter får större synlighet och mera rättigheter.

I diskursen om utlevd homosexualitet låg betoningen ofta på att man kan göra skillnad på personen och handlingen och då kan man göra en skillnad på syndaren och synden. Det är inte en absolut lösning eftersom för många är ens sexuella läggning en viktig del av ens identitet och då kan man inte göra en skillnad på person och handling. Sekularisering blev ett aktuellt tema i och med att flera skribenter uttryckte en oro över att deras värderingar som har religiös grund inte tas i beaktande eftersom en stor del av samhället utgår ifrån andra värderingar i bland annat frågan om homosexualitet.

Med denna avhandling har jag kunnat sätta in diskussionerna om Jeppis Pride i ett större sammanhang och utläsa vilka fenomen eller strömningar som finns i bakgrunden och både formar och blir formade av diskussionerna. Diskurser, enligt Faircloughs användning, är som sagt både konstituerande och konstituerade. De övergripande teoretiska ramverken grundar sig på Vivian Burrs verk om socialkonstruktionism, en teori som i grund och botten handlar om hur människor uppfattar och formar sin verklighet med hjälp av språk som medel. Michel Foucaults idéer om diskurser och människans sexualitet har utgjort en grund för den forskning som i sista hand också

har lett till denna avhandling. Sekularisering och den heterosexuella matrisen är idéer som syntes i diskussionen i form av olika värderingar och värderingarnas plats, samt kamp om platsen, i samhället. Till den kategorin hör också religion och media och vem som får uttala sig, och på vilket sätt. För dem som skriver i tidningen, oavsett journalister eller insändarskribenter, så finns det regler som bör följas.

I diskussionerna har flera män deltagit i egenskap av kyrkans företrädare och i de fallen är det deras åsikter som blir representativa för kyrkan i de diskussionerna. Av de åsikter som har yttrats har majoriteten varit positivt inställda till pride och homosexualitet vilket kan bidra till en bredare uppfattning om kyrkans inställning till sexuella minoriteter. Den är inte nödvändigtvis så rigid eller negativ som uppfattningen om kyrkan ofta tycks vara. Stadsdirektören var på sitt sätt i en maktposition i fråga om pride eftersom han sågs som stadens ansikte utåt och när han visade sitt stöd för Jeppis Pride gav det intrycket att staden står bakom detta initiativ. Som det sägs tidigare finns det *uppfattningar* om Jakobstadsborna och bibelbältet som inte alla gånger behöver stämma överens med verkligheten.

I insändarna tas flera gånger upp saker direkt anknutna till Jakobstad och den geografiska platsen spelar därmed in i diskussionerna. Till exempel nämns det att österbottningar inte går väl ihop med auktoriteter (ÖT 14.8.2013) och att det så kallade bibelbältet uppfattas som religiöst konservativt eller fundamentalistiskt också har varit mycket öppet och tolerant (ÖT 13.8.2017). Förutom religion så har Jakobs dagar som sommarevenemang varit, och förblivit, viktigt för jakobstadsidentiteten vilket gjorde att Jeppis Pride mötte särskilt mycket motstånd eftersom det ordnades under samma tidpunkt.

Jag hade förväntat mig att hitta flera intertextuella referenser till tidigare lagstiftning om homosexualitet. I Finland avkriminaliserades homosexualitet år 1971 och år 1981 avklassificerades det som en sjukdom (Ylppö, 2016: 1). Detta i sig själv skulle ha kunnat utgöra en diskurs, eller rent av två. I mitt material hittade jag fyra skribenter som gick tillbaka i Finlands historia (ÖT 18.8.2013; 30.8.2013; 29.5.2014; 18.7.2014). Alla kommenterade att det är något som låg i det förflutna och menade att de som möjligtvis fortfarande tänker i de banorna borde tänka om.

Den här avhandlingen har undersökt attityder till Jeppis Pride och placerat in evenemanget i en större kontext. Det är ändå bara ett axplock ur den större helhet som berör forskning kring homosexualitet, specifikt den forskning som omfattar religion och identitet i kombination med sexuella minoriteter. Den första paraderna som ordnades under namnet Pride var som tidigare nämnt i Helsingfors år 2000. Efter att Jeppis Pride ordnades år 2014 har pride i Österbotten skett i Nykarleby år 2017, Karleby år 2018 och Vasa år 2019, även om det i Vasa ordnades en prideparad redan år 2003 (Nylund-Torp, 2003; Westblom 2019). År 2020 kunde det inte ordnas några fysiska prideparader på grund av coronapandemin, men år 2019 ordnades det pride i bland annat Lojo, Uleåborg, Borgå, Åbo, Raseborg och på Åland (Regnbågsankan, hämtad 8.4.2021).

Prideparaderna ser med andra ord inte ut att försvinna, tvärtom är det evenemang som får allt större synlighet hela tiden och ordnas på allt fler ställen, både i större och mindre städer. I kapitlet om tidigare forskning blev det klart att det har skrivits om prideparader i flera kandidat- och pro gradu-avhandlingar, men efter det verkar det ta slut. Forskningen tycks inte helt ha hunnit ikapp intresset och behovet av forskning om prideparadernas betydelse och funktion i Finland. Även denna avhandling hör till den kategorin. Det visar bara på att det för den fortsatta forskningens skull behövs mer forskning som tar steget vidare från pro gradu-avhandlingar. Som jag har konstaterat i min avhandling konstrueras olika kristna identiteter i samspel med andra aspekter av identitet, i just detta fall handlar det främst om sexuell läggning och i en viss mån den geografiska platsen. Religion och pride, eller i en bredare kontext, homosexualitet som sexuell läggning är inte ett nytt tema men fortsättningsvis finns det ett behov av mera forskning. Det är lätt att tala om det i termer av rätt och fel samt för och emot men det är ett synsätt som forskningen bör komma ifrån. Kyrka, identitet och homosexualitet är så mycket mer än en simpel uppdelning i för och emot eller synd och icke-synd.

Käll- och litteraturförteckning

Ambjörnsson, Fanny (2006). *Vad är queer?* Natur och Kultur, Stockholm.

Audas, Emma (2020). *Det heliga äktenskapet*. Artos och Norma bokförlag, Skellefteå.

Berkowitz, Daniel A. & Zhengjia Liu (2014). "The Social-Cultural Construction of News. From Doing Work to Making Meanings". I Fortner, Robert S. & Fackler, P. Mark (red.) *The Handbook of Media and Mass Communication Theory*. John Wiley & Sons, West Sussex.

Bibel 2000. Kordia. Svenska bibelsällskapet. Göteborg 1999.

Blommaert, Jan (2005). *Discourse*. Cambridge University Press, Cambridge.

Bruce, Katherine McFarland, (2016). *Pride parades: how a parade changed the world*. New York University press, New York.

Burr, Vivien (2003). *Social Constructionism*. Routledge, London & New York.

Carastathis, Anna (2016). *Intersectionality: Origins, Contestations, Horizons*. UNP, Nebraska.

Corvino, John (2013). *What's Wrong with Homosexuality?*. Oxford University Press, New York.

Endsjø, Dag Øistein (2011). *Sex och religion. Från kyskhetsbal till heligt homosex*. Norstedts, Stockholm.

Fairclough, Norman (1992). *Discourse and Social Change*. Polity Press, Cambridge.

- Fairclough, Norman (2001). *Language and Power*. Longman, New York.
- Finlands Journalistförbund (u.å). *Yttrandefriheten*.
URL: <https://journalistiliitto.fi/sv/etikochjuridik/yttrandefriheten/> (Hämtad 1.4.2021)
- Finn Jakobstad (u.å). *Jakobs dagar: Historik*.
URL: <https://jakobsdagar.fi/historik/> (Hämtad 15.12.2020)
- Gergen, Kenneth J. (2015). *An invitation to social construction*. Sage Publications, London.
- Grönqvist, Johanna (2021). *Finland avkriminaliserade homosexualiteten: Milstolpar i Finlands regnbågshistoria*. Nyhetsartikel, 10.1.2021, Svenska Yle.
URL: <https://svenska.yle.fi/artikel/2021/01/10/50-ar-sedan-finland-avkriminaliserade-homosexualitet> (Hämtad 18.2.2021)
- Halperin, David M. (1990). *One Hundred Years of Homosexuality*. Routledge, New York.
- Hedman, Lars (2015). *Finholm ny chefredaktör*. Nyhetsartikel, 31.7.2015, Vasabladet.
URL: <https://www.vasabladet.fi/Artikel/Visa/71252> (Hämtad 20.4.2021)
- Hentilä, Jorma (2007). ”Kirkot ja homoseksuaalisuus”. I Mustola, Kati & Pakkanen, Johanna (red.) *Sateenkaari-Suomi: seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen historiaa*. Vantaan kaupunginmuseo, Vanda.
- Hill Collins, Patricia & Bilge, Sirma (2016). *Intersectionality*. Polity Press, Cambridge.
- Hjelm, Titus (2011). ”Discourse analysis” i Stausberg, Michael & Engler, Steven (red). *The Routledge handbook of research methods in the study of religion*. Routledge, London & New York.

Holmberg, Bianca (2019). *Hästen är stor i språket*. Nätpublikation, 14.11.2019, Institutet för de inhemska språken.

URL: https://www.sprakinstitutet.fi/sv/publikationer/sprakspalter/pa_tal_om_sprak_2015/hasten_ar_stor_i_spraket.31840.news (Hämtad 15.3.2021)

HSS Media (u.å). *Mediaguide*. Nätpublikation.

URL: <http://cdn1.hssmedia.fi/annonsera/Content/PDF/mediaguide2021.pdf> (Hämtad 19.4.2021)

Hunt, Stephen (2009). *Contemporary Christianity and LGBT Sexualities*. Ashgate, England.

Idevall Hagren, Karin (2014). ” 'Politiskt korrekt' och normalisering av rasism. En diskursanalys av positioneringar och underliggande perspektiv i ett kommentarsfält”. I *Språk och Stil: Tidskrift för svensk språkforskning NF 24*, s. 101–132.

URL: <https://uu.diva-portal.org/smash/get/diva2:797315/FULLTEXT01.pdf> (Hämtad 23.3.2021)

Jeppis Pride (2014). *Program/Ohjelma*. Blogginlägg.

URL: <https://jeppispride2014.wordpress.com/program-ohjelma/> (Hämtad 12.4.2021)

Jonsson, Stefan (2011). ”Pk, eller Konsten att dominera utan att argumentera”. *Forum för levande historia*. Juni-juli, s. 1–12.

URL: <http://liu.diva-portal.org/smash/get/diva2:459156/FULLTEXT01.pdf> (Hämtad 23.3.2021)

Justitieministeriet (2019). ”Diskriminering på flera grunder bör kunna identifieras bättre”. *Policy Brief 2: Diskriminering i Finland*.

URL:[https://yhdenvertaisuus.fi/documents/5232670/5376058/Policy+brief+moniperusteinen+syrjint%C3%A4+SV/89366bad-6039-2ec3-4c27-](https://yhdenvertaisuus.fi/documents/5232670/5376058/Policy+brief+moniperusteinen+syrjint%C3%A4+SV/89366bad-6039-2ec3-4c27-773cc515a400/Policy+brief+moniperusteinen+syrjint%C3%A4+SV.pdf)

[773cc515a400/Policy+brief+moniperusteinen+syrjint%C3%A4+SV.pdf](https://yhdenvertaisuus.fi/documents/5232670/5376058/Policy+brief+moniperusteinen+syrjint%C3%A4+SV.pdf)

(Hämtad 19.4.2021)

Juvonen, Tuula (2015). *Kaapista kaapin päälle. Homoseksuaaliset ihmiset ja heidän oikeutensa edustuksellisessa politiikassa*. Vastapaino, Tampere.

Juvonen, Tuula (2010). *Mustola, Kati*. Nätpublikation, 15.1.2010, Suomalaisen kirjallisuuden seura.

URL: <https://kansallisbiografia.fi/kansallisbiografia/henkilo/9388> (Hämtad 8.3.2021)

Kates, Steven & Belk, Russel W (2001). ”The meanings of Lesbian and Gay Pride Day. Resistance through Consumption and Resistance to Consumption”. I *Journal of Contemporary Ethnography*, 30 (4). Augusti, s. 392–429.

Knott, Kim; Poole, Elizabeth & Taira, Teemu (2013). *Media portrayals of religion and the secular sacred: representation and change*. Ashgate, Burlington.

Korhonen, Aku (2018). *Chemsex – Understanding sexualised drug use. Descriptive literature review*. Examensarbete, Yrkeshögskolan Arcada.

URL:https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/153206/Masters%20Thesis_Aku%20Korhonen_Theseus.pdf?sequence=1&isAllowed=y (Hämtad 6.1.2021)

Kyrkpressen (2008). *Jesusmarsch för sextonde gången*. Nätpublikation, 1.5.2008, Kyrkpressen.

URL:<https://www.kyrkpressen.fi/nyheter/52000-Jesusmarsch-f-r-sextonde-g-ngen.html> (Hämtad 9.4.2021)

Lillkvist, Markus (2014). *Riksåklagaren friar ÖT-journalist*. Nyhetsartikel, 23.9.2014, Svenska Yle.

URL:<https://svenska.yle.fi/artikel/2014/09/23/riksaklagaren-friar-ot-journalist>
(Hämtad 21.4.2021)

Linna, Katri (2020). *HBTQ-rättigheter – Att bryta tystnaden kräver åtgärder från en var av oss*. Nätpublikation, 15.5.2020, Diskrimineringsombudsmannen.
URL: <https://syrjinta.fi/sv/-/hbtq-rattigheter-att-bryta-tystnaden-kraver-atgarder-fran-en-var-av-oss-1> (Hämtad 22.3.2021)

Lund, Aron (u.å). *Islamiska staten*. Nätpublikation, Nationalencyklopedin.
URL:<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/islamiska-staten>
(Hämtad 6.4.2021)

Löv, Mikaela (2014). *Facebook-inlägg av journalist sårar kristna*. Nyhetsartikel, 29.7.2014. Svenska Yle.
URL:<https://svenska.yle.fi/artikel/2014/07/29/facebook-inlagg-av-journalist-sarar-kristna> (Hämtad 26.1.2021)

Malmgren, Bengt; Ewert, Theresé & Sundberg, Lars-Göran (2018). *Det färgglada mörkret. En granskning av innehållet i Stockholm Pride och dess konsekvenser för folkhälsan*. Claphaminstitutet, Stockholm.
URL:<https://www.claphaminstitutet.se/wp-content/uploads/2018/05/2-2018-Pride.pdf> (Hämtad 21.4.2021)

Mattfolk, Moa (2019). *Ann-Sofi Berger ny ansvarig utgivare för Österbottens Tidning*. Nyhetsartikel, 6.9.2019, Svenska Yle.
URL:<https://svenska.yle.fi/artikel/2019/09/06/ann-sofi-berger-ny-ansvarig-utgivare-for-osterbottens-tidning> (Hämtad 20.4.2021)

McIntosh, Peggy (1989). "White Privilege: Unpacking the Invisible Knapsack". I *Peace and Freedom Magazine*. Juli/Augusti, s. 10–12.
URL:https://psychology.umbc.edu/files/2016/10/White-Privilege_McIntosh-1989.pdf (Hämtad 1.4.2021)

Mustola, Kati (2007). ”Suomalaisten lesbo- ja homoliikkeiden historiaa”. I Mustola, Kati & Pakkanen, Johanna (red.) *Sateenkaari-Suomi: seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen historiaa*. Vantaan kaupunginmuseo, Vanda.

Nationalencyklopedin (2021a). *Apartheid*. Nätpublikation.

URL: <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/apartheid> (Hämtad 26.1.2021)

Nationalencyklopedin (2021b). *Fisk*. Nätpublikation.

URL: <https://www.ne.se/uppslagsverk/ordbok/svensk/fisk> (Hämtad 22.3.2021)

Nationalencyklopedin (2021c). *Gullegris*. Nätpublikation.

URL: <https://www.ne.se/uppslagsverk/ordbok/svensk/gullegris> (Hämtad 22.3.2021)

Nationalencyklopedin (2021d). *Karneval*. Nätpublikation.

URL: <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/karneval> (Hämtad 21.1.2021)

Nationalencyklopedin (2021e). *Uppvigla*. Nätpublikation.

URL: <https://www.ne.se/uppslagsverk/ordbok/svensk/uppvigla> (Hämtad 21.1.2021)

Nationalencyklopedin (2021f). *Österbottens Tidning*. Nätpublikation.

URL: <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/%C3%B6sterbottens-tidning> (Hämtad 21.4.2021)

Nilsson, Roddy (2008). *Foucault. En introduktion*. Égalité, Malmö.

Nylund-Torp, Susanne (2003). *Pride-festival ordnas i Vasa i juli*. Nyhetsartikel, 22.5.2003, Svenska Yle.

URL: <https://svenska.yle.fi/a/7-32135> (Hämtad 8.4.2021)

Nyman, Kristian (2020). *Nära mitt hjärta: Om krocken mellan världsbilder*. Blogginlägg, 13.2.2020.

URL:<http://kristiannyman.blogspot.com/2020/02/om-krocken-mellan-varldsbilder.html> (Hämtad 19.3.2021)

Peterson, Abby; Wahlström, Mattias & Wennerhag, Magnus (2018). *Pride Parades and LGBT Movements. Political Participation in an International Comparative Perspective*. Routledge, London & New York.

Reaves, Dylan (2012). "Peter Berger and the Rise and Fall of the Theory of Secularization". I *Denison Journal of Religion*. 11(3), s. 11–19.

URL:<https://digitalcommons.denison.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1076&context=religion> (Hämtad 26.3.2021)

Regnbågsankan (u.å). *Historik*. Nätpublikation.

URL: <https://www.regnbagsankan.fi/regnbagsankan/historik/> (Hämtad 9.2.2021)

Regnbågsankan (u.å). *Pride*. Nätpublikation

URL: <https://www.regnbagsankan.fi/evenemang/pride/> (Hämtad 8.4.2021)

Regnbågsankan (2018). *Ordlista*. Nätpublikation.

URL: <https://www.regnbagsankan.fi/utbildning/fakta-om-hbtiq/> (Hämtad 2.4.2021)

Regnbågsmissionen (2014). *Regnbågsmissionen: Om*. Facebooksida, 6.12.2014.

URL:https://www.facebook.com/pg/RegnbagsMissionen/about/?ref=page_internal (Hämtad 15.3.2021)

Richards, Christina & Barker, Meg (2016). "Bondage and Discipline, Dominance and Submission, and Sadomasochism (BDSM)/Kink" I Richards, Christina & Barker, Meg *Sexuality & gender for mental health professionals: a practical guide*. Sage Knowledge, London.

Segal, Lynne (1997). "Sexualities". I Woodward, Kathryn (red.) *Identity and Difference*. Sage publications, London.

Sirén, Stina (2016). *Myntti ny chefredaktör på Österbottens tidning*. Nyhetsartikel, 9.9.2016, Svenska Yle.

URL: <https://svenska.yle.fi/artikel/2016/09/09/myntti-ny-chefredaktor-pa-osterbottens-tidning> (Hämtad 20.4.2021)

Stout, Daniel A. (2012). *Media and Religion. Foundations of an Emerging Field*. Routledge, New York.

Svenska kulturfonden (u.å.). *Stipendier och bidrag*.

URL: <https://www.kulturfonden.fi/stipendierobidrag/> (Hämtad 6.4.2021)

Svensk-Österbottniska samfundet (u.å.). *Understöd*.

URL: <https://www.samfundet.fi/understoed> (Hämtad 6.4.2021)

Taira, Teemu (2014). ”Uskonto suomalaisissa sanomalehdissä tavallisena päivänä”. I *Uskonnontutkija - Religionsforskaren*. 3(2), s. 1–26.

URL: <https://journal.fi/uskonnontutkija/article/view/64597> (Hämtad 20.4.2021)

Vikman, Kjell (2015). *ÖT:s chefredaktör avgår*. Nyhetsartikel, 13.2.2015, Svenska Yle.

URL: <https://svenska.yle.fi/artikel/2015/02/13/ots-chefredaktor-avgar> (Hämtad 20.4.2021)

Weeks, Jeffrey (2003). *Sexuality*. Taylor and Francis, London.

Westblom, Fredrik (2019). *Regnbågsfolket vill samarbeta – målet ett stort Pride Österbotten*. Nyhetsartikel, 19.6.2019, Vasabladet.

URL: <https://www.vasabladet.fi/Artikel/Visa/297647> (Hämtad 8.4.2021)

Winther Jørgensen, Marianne & Phillips, Louise (2000). *Diskursanalys som teori och metod*. Studentlitteratur, Lund.

Wodak, Ruth (2008). "Introduction: Important Concepts and Terms". I Wodak, Ruth och Krzyzanowski, Michal (red.) *Qualitative discourse analysis in the social sciences*. Palgrave Macmillan, New York.

Wodak, Ruth & Meyer, Michael (2009). *Methods of Critical Discourse Analysis*. Sage Publications, London.

Wolkersdorff, Volter (2016). "The Pleasures of Compliance: Domination and Compromise Within BDSM Practice". I Castro Varela, María do Mar; Dhawan, Nikita & Engel, Antke (red.) *Hegemony and heteronormativity: revisiting 'the political' in queer politics*. Routledge, London.

Woodhead, Linda & Catto, Rebecca (2012). *Religion and change in modern Britain*. Routledge, New York.

Ylppö, Myrsky (2016). *From Ridiculed Deviants towards Normal Citizens. The Representation of Homosexuals in the Finnish Media 1990 - 2010*. Pro gradu, Helsingfors universitet.

URL:https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/163245/Ylppo%20_%20Myrsky%20_%20Pro%20gradu%20_%202016.pdf?sequence=2&isAllowed=y

(Hämtad 21.4.2021)

Öberg, Jasmin (2019). *Queer i ankdammen – upplevelser av dubbelt minoritetskap i Svenskfinland*. Pro gradu, Åbo Akademi.

URL:https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/169560/oberg_jasmin.pdf?sequence=2&isAllowed=y (Hämtad 21.4.2021)

Materialförteckning

Allt material är taget ur Österbottens Tidning.

- 13.8.2013. Sourander, Anna. *Jeppis Pride ska andas självklarhet.*
- 14.8.2013. Lindell, Denise. *Stadsdirektören välkomnar Pride.*
- 14.8.2013. Stara, Sofie. *Stolthet, fördomar och makt.*
- 16.8.2013. Lillkvist, Marcus. *De flesta välkomnar Jeppis Pride.*
- 16.8.2013. Lillkvist, Marcus. *"Frågan är brännande".*
- 16.8.2013. Lillkvist, Marcus. *Vi kommer att ha kläderna på.*
- 18.8.2013. Röman, Micaela. *Det kyliga gayklimatet.*
- 30.8.2013. Sund, Lars. *Jeppis Pride? Fantastiskt!.*
- 3.9.2013. Pettersson, David. *Utlevd homosexualitet synd.*
- 5.10.2013. Lillkvist, Marcus. *Jeppis Pride utan regnbågsmässa.*
- 15.10.2013. Hedman, Kaj. *Homosexuella har plats i kyrkan.*
- 23.10.2013. Enkvist, Stig-Erik. *Tolerans för dem som vill tro.*
- 24.5.2014. Andtbacka, Pia. *Jeppis Pride tar form.*
- 28.5.2014. ÖT. *Inget bidrag för Pridefestival.*
- 29.5.2014. Othman, Henrik. *Låt flaggan vaja stolt.*
- 31.5.2014. Virtanen, Kirsi. *Avundsjuk på Jeppisboa.*
- 4.6.2014. ÖT. *Symboliskt stöd till Jeppis Pride.*
- 2.7.2014. Streng, Mårten. *Bojkotta paraden i Jakobstad.*
- 18.7.2014. Anderssén, Torbjörn. *Debatten är inte jämlik.*
- 18.7.2014. Hedman, Kaj. *Den positiva stoltheten.*
- 20.7.2014. Åstrand, Bo-Göran. *Jeppis Pride och medmänniskan.*
- 23.7.2014. Häger, Simon. *Vi glömmer att lyssna på varandra.*
- 23.7.2014. Nyman, Kristian. *Jakob Prides dagar?*
- 24.7.2014. Kjellman, Martin. *Plaggen symboliserar stöd.*
- 24.7.2014. Nordman, Axel. *Mångfald är en styrka.*
- 24.7.2014. Öhland, Joanna. *Allt klappat och klart inför Pride.*
- 25.7.2014. Flen, Elli. *Jag deltar i Pride.*
- 25.7.2014. Nygård, Monica. *De kristna förföljs.*

- 25.7.2014. Schaffar-Kronqvist, Birgit. *Yttrandefrihet*.
- 26.7.2014. Björklund, Margareta. *Förundran över ÖT:s linje*.
- 26.7.2014. Ede, Torbjörn. *Aggressiviteten bottnar i osäkerhet?*
- 26.7.2014. Enroth, Thomas. *Att se och att förstå*.
- 26.7.2014. Esselström, Frida. *Förvåning och förfäran*.
- 26.7.2014. Sandell, Tomas. *Förundran över ÖT:s linje*.
- 26.7.2014. Öhland, Joanna. *Mycket skratt och lite tårar*.
- 29.7.2014. Sandberg, Hans. *Tidens tecken*.
- 5.8.2014. Hedman, Lars. *Protestmöte om ÖT:s bevakning av Pride*.
- 5.8.2014. Hedman, Lars. *"Tidningen försvarar de svaga"*.
- 5.8.2014. Mynnti, Kenneth. *Biskopen: Splittringen olycklig*.
- 26.8.2014. Häggblom, Ingvor. *Se människan*.
- 5.7.2015. Hakala, Heidi. *Kyrkoherden: Alla ska känna sig accepterade*.
- 5.7.2015. Hakala, Heidi. *Pride gav Österbotten ett nytt ansikte*.
- 24.12.2015. Åstrand, Bo-Göran & Endtbacka, Lotta. *Alla välkomna*.
- 4.10.2016. Nyman, Kristian. *Detta är Jesus-vägen*.
- 11.10.2016. Pensar, Monica. *Hur läser ni Bibeln egentligen?*
- 5.8.2017. Björk, Eva-Maria. *Allt klart för Nykarleby Pride*.
- 13.8.2017. Östman, Sara. *Jeppis Pride var en islossning*.
- 9.1.2019. Forsman, Tom. *"Sodom och Gomorra-parader"*.
- 17.1.2019. Salo, Mathias. *Är Prideparader en helig ko?*
- 15.1.2020. Berger, Ann-Sofi. *Till all lycka delar jag inte er tro, Lampa och Broman*.
- 20.1.2020. Stara, Sofie. *Hur ska vi få en konstruktiv debatt?*